



Ekonomikas ministrija

LATVIJAS MAKROEKONOMISKAIS APSKATS

2019.gada aprīlis

ISSN 2592-852X

© 2019 | Ekonomikas ministrija
Centrālā statistikas pārvalde

Pamatā skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītos gadījumos, ir saņemti no Centrālās statistikas pārvaldes. Eiropas Savienības dati tiek ņemti no *Eurostat* datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti Latvijas maksājumu bilances, banku un monetāro rādītāju raksturojumā. Valsts kases dati ir izmantoti valsts finanšu rādītāju raksturojumā.

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce ir obligāta

Ja Jums ir komentāri, jautājumi vai ierosinājumi, lūdzam tos adresēt:

Ekonomikas ministrijai

Brīvības ielā 55

Rīga, LV-1519

Tālrunis 371 67 013 109

E-pasts: macro@em.gov.lv

Interneta vietne: <https://em.gov.lv>

ISSN 2592-852X



2019 | 1

SATURS

EKONOMISKĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES	4
PASAULES EKONOMIKAS ATTĪSTĪBA	7
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS UN KOPEJĀIS PIEPRASĪJUMS	8
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS	8
PATĒRIŅŠ	9
INVESTĪCIJAS	10
EKSPORTS	12
IMPORTS	15
NOZARU IEGULDĪJUMS	16
APSTRĀDES RŪPNIECĪBA	18
LAUKSAIMNIECĪBA, MEŽSAIMNIECĪBA UN ZIVSAIMNIECĪBA	25
PĀRĒJĀ RŪPNIECĪBA	25
BŪVNICĪBA	26
TIRDZNIECĪBA, IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANA	27
TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA	28
KOMERCPAKALPOJUMI	29
SABIEDRISKIE PAKALPOJUMI	29
DARBA TIRGUS	30
NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS	30
DARBA SAMAKSA	33
EKONOMISKĀ STABILITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA	34
CENAS	34
MAKSĀJUMU BILANCE	36
ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS	37
MONETĀRIE RĀDĪTĀJI	38
KOPBUDŽETS UN VALSTS PARĀDS	39
BUDŽETA IEŅĒMUMI UN IZDEVUMI	40
PRODUKTIVITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA	41
BRĪDINĀŠANAS MEHĀNISMS	42
LATVIJA STARPTAUTISKAJOS REITINGOS	43

2019 | 1

EKONOMISKĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES

Latvijā turpinās stabila ekonomiskā izaugsme, kuras tempi pārsniedz ES vidējos rādītājus. No 2011. līdz 2018.gadam IKP vidēji pieauga par 3,6% ik gadu.

2017.-2018.gadā izaugsmes temps paātrinājās. IKP palielinājās, attiecīgi, par 4,6% un 4,8%. Izaugsmes paātrināšanos sekmēja situācijas uzlabošanās ārējā vidē, intensīvāka ES struktūrfondu apgušana, nodarbinātības un darba samaksas pieaugums.

Nozīmīgākais ieguldījums izaugsmē 2018.gadā bija mājāsaimniecību patēriņam un investīciju kāpumam. Augot nodarbinātībai un palielinoties darba samaksai, 2018.gadā privātais patēriņš pieauga par 4,5%. Tas bija straujākais

kāpums kopš 2014.gada. Pēdējos gados strauji pieauga arī valsts patēriņš – 2018.gadā par 4 procentiem.

Pēc samazinājuma vai stagnācijas 2013.-2016.gados, ir atsākušas strauji pieaugt investīcijas. 2017.gadā – par 13,1%, bet 2018.gadā – par 16,4%. To pieaugumu galvenokārt nodrošināja ES struktūrfondu projektu īstenošanas intensitātes kāpums, kā arī privātās investīcijas dažādos būvniecības projektos. Investīciju jomā jāatzīmē arī salīdzinoši straujais pieaugums ieguldījumiem mašīnās un iekārtās (2018.gadā – par 11%). Pieauga arī ārvalstu tiešo investīciju plūsmas Latvijā, kas 2017.gadā bija 650 milj. eiro jeb 2,4% no IKP, bet 2018.gadā – 744 milj. eiro jeb 2,5% no IKP.

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019p
Iekšzemes kopprodukts, faktiskajās cenās, mljrd. eiro	21,9	22,8	23,6	24,3	25,0	27,0	29,5	31,6
<i>izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos</i>								
Iekšzemes kopprodukts	4,0	2,4	1,9	3,0	2,1	4,6	4,8	3,5
Privātais patēriņš	3,1	5,1	1,4	2,5	1,4	4,1	4,5	4,0
Valsts patēriņš	0,3	1,6	1,9	1,9	3,9	4,1	4,0	3,0
Kopējā pamatkapitāla veidošana	14,4	-6,0	0,1	-0,5	-8,4	13,1	16,4	6,2
Eksports	9,8	1,1	6,0	3,1	4,4	6,2	1,8	2,2
Imports	5,4	0,4	1,2	2,1	4,4	8,9	5,1	3,6
Patēriņa cenas	2,3	0,0	0,6	0,2	0,1	2,9	2,5	2,7
<i>procentos</i>								
Nodarbināto skaita izmaiņas	1,6	2,1	-1,0*	1,3	-0,3	0,2	1,6	0,9
Nodarbinātības līmenis	56,1	58,2	59,1	60,8	61,6	62,9	64,5	65,3
Bezdarba līmenis	15,0	11,9	10,8	9,9	9,6	8,7	7,4	6,8
<i>procentos pret iekšzemes kopproduktu</i>								
Vispārējā valdības sektora balance	-1,2	-1,2	-1,5	-1,4	0,1	-0,6	-1,0n	-0,5
Vispārējās valdības parāds	41,2	39,0	40,9	36,8	40,3	40,0	36,0n	34,5
Eksporta-importa saldo	-4,4	-3,5	-1,4	-0,5	1,2	0,1	-0,6	-0,7

p – prognoze, n – novērtējums

* sākot ar 2014. gadu, ir veiktas izmaiņas darbaspēka apsekojuma metodoloģijā. Ceturkšņa datu vispārīšanai tiek izmantots ceturkšņa vidējais privātajās mājāsaimniecībās dzīvojošo iedzīvotāju skaits (iepriekš – iedzīvotāju skaits gada sākumā)

Turpina augt arī preču un pakalpojumu eksports, kas faktiskajās cenās 2018.gadā sasniedza 17,4 miljardus eiro. Tomēr pieauguma tempi palēninās. 2018.gadā eksports pieauga par 1,8%, tai skaitā preču eksports – par 1,5%. Lielāko ieguldījumu starp preču grupām deva koksnes un tās izstrādājumu eksports. Tāpat būtiski pieauga mehānismu un ierīču, dzelzs un tērauda izstrādājumu, kā arī transportlīdzekļu eksports. Eksports nedaudz straujāk pieauga uz ES valstīm, savukārt mērenāk uz NVS un pārējām valstīm.

Pakalpojumu eksports 2018.gadā pieauga par 2,7%, ko galvenokārt nodrošināja ienākumi no tūrisma un informācijas un komunikācijas pakalpojumu eksporta.

Kopš 2011.gada Latvijā ir vērojams zems maksājuma bilances tekošā konta deficīts, kas liecina par Latvijas ekonomikas ārējo sabalansētību. 2018.gadā tekošais konts bija ar nelielu deficītu 283 milj. eiro jeb 1% no IKP. Arī turpmākajos gados sagaidāms, ka palielināsies investīciju plūsmas un tekošais konts būs ar nelielu deficītu, neapdraudot Latvijas ekonomikas ārējo sabalansētību.

Nozaru griezumā 2018.gadā būtiskākais ieguldījums ekonomikas izaugsmē bija būvniecības nozarei, kuras pieaugums par 21,9% nodrošināja gandrīz 1/3 daļu no visas izaugsmes. Nozīmīgs devums IKP pieaugumā bija arī informācijas un komunikācijas pakalpojumiem (pieaugums par 13%), transporta un uzglabāšanas nozarei (kāpums

par 5,3%), kā arī tirdzniecības un citu komercpakalpojumu nozarēm.

Uzņēmēju konkurētspējas pieaugums un pieprasījuma dinamika lielākajos eksporta tirgos veicināja izaugsmi apstrādes rūpniecībā. Īpaši strauji apstrādes rūpniecības apjomi pieauga 2017.gadā (par 8%). 2018.gadā bija vērojama mērenāka apstrādes rūpniecības izaugsme. Lielāko pozitīvo ieguldījumu tās izaugsmē veidoja lielākā apstrādes rūpniecības apakšnozare – kokapstrāde. Ievērojams devums izaugsmē bija arī elektrisko iekārtu ražošanai un automobiļu un piekabju ražošanai. 2018.gads nebija veiksmīgs otras lielākās apstrādes rūpniecības apakšnozarei – pārtikas rūpniecībai, kā arī dzērienu ražošanai, papīra izstrādājumu un poligrāfijas nozarēm.

2019.gadā tautsaimniecības attīstību ietekmēs nenoteiktība ārējā vidē – tirdzniecības "*karu*" ietekme uz globālo ekonomiku, neskaidrība par Lielbritānijas un ES vienošanās iznākumu, lēnāka izaugsme ES valstīs u.c. 2019.gadā investīciju pieaugumu turpinās veicināt ES struktūrfondu ieguldījumi un privāto investoru realizētie projekti, vienlaikus straujāku investīciju pieaugumu ierobežos uzņēmēju nogaidošā attieksme saistībā ar pieaugošo nenoteiktību ārējā vidē, kā arī joprojām piesardzīgā banku kredīšanas politika. Privātā patēriņa pieaugumu turpinās ietekmēt uzlabojumi darba tirgū – stabila nodarbinātība un darba samaksas kāpums. Ekonomikas ministrija prognozē, ka **2019.gadā IKP pieauguma tempi varētu sasniegt 3,5 procentus.**

Latvijas ekonomikā ir novērstas "trekno" gadu izteiktās makroekonomiskās disproporcijas un mazināti ekonomikas ievainojamības riski pret iekšējiem un ārējiem šokiem.

Zems valsts parāds, budžets ir tuvu līdzsvaram, maksājuma bilance sabalansēta. Inflācija, lai arī pieaug, tās pamatā ir piedāvājuma puses faktori.

2018.gadā vidējā inflācija bija 2,5%. Būtiska ietekme uz patēriņa cenu līmeni bija cenu kāpumam pakalpojumiem. Patēriņa cenu līmeni ietekmēja arī pasaules cenu kāpums naftai. 2019.gadā vidējā gada inflācija varētu būt nedaudz augstāka nekā 2018.gadā. To turpinās ietekmēt dažādi piedāvājuma puses faktori saistībā ar nodokļu un tarifu palielināšanu, kā arī pieprasījuma puse, ko veicina ekonomisko aktivitāšu pieaugums un atalgojuma kāpums. Vienlaikus inflācija joprojām lielā mērā būs atkarīga no pasaules naftas un pārtikas cenu svārstībām.

Kopš 2011.gada, kad Latvija atgriezās pie izaugsmes, ir sasniegti būtiski uzlabojumi fiskālajā pozīcijā. Pēdējos gados budžets ir bijis ar nelielu deficītu. 2018.gadā budžetā bija deficīts aptuveni 1% no IKP. Valsts budžetu 2019.gadam galīgā variantā Saeima pieņēma 2019.gada 3.aprīlī. Budžetā tiek plānots deficīts 0,5% apmērā no IKP. 2019.gadā tiek paredzēta arī fiskālā nodrošinājuma rezerve 0,1% apmērā no IKP.

Pēc finanšu tirgus satricinājuma 2008.gada beigās un 2009.gada sākumā Latvijas monetārie rādītāji pakāpeniski stabilizējās – uzlabojas kredītportfeļa kvalitāte un banku sektors kopumā darbojas ar peļņu. Ir veikti būtiski pasākumi kredītiestāžu kapitāla stiprināšanā. Tomēr kredīšana ir vāja, lai arī rezidentu noguldījumu apjomi pieaug. Bankas joprojām ir piesardzīgas aktīvākas kredīšanas īstenošanā un, no otras puses, arī uzņēmēji ir piesardzīgi jaunu kredītsaistību īstenošanā. Banku sistēmā notiek būtiskas izmaiņas saistītas ar riskantu nerezidentu klientu noguldījumu apkalpošanu.

Ekonomisko aktivitāšu palielināšanās pozitīvi ietekmē situāciju darba tirgū – mazinās krīzes izraisītais augstais bezdarbs un pieaug nodarbinātības līmenis. Kopējais nodarbināto iedzīvotāju skaits 2018.gadā veidoja 909,4 tūkstošus un bija par 1,6% jeb 15 tūkst. lielāks nekā 2017.gadā. Nodarbināto skaits galvenokārt audzis pateicoties darbaspēka pieprasījuma pieaugumam būvniecībā. Tāpat nozīmīgs nodarbināto pieaugums 2018.gadā bija vērojams tirdzniecībā.

Līdz ar nodarbināto skaita pieaugumu, turpina palielināties arī nodarbinātības līmenis. Nodarbinātības līmenis 2018.gadā palielinājās līdz 64,5% iedzīvotājiem vecumā no 15-74 gadiem, kas bija par 1,6 procentpunktiem augstāks rādītājs nekā 2017.gadā.

Nodarbinātības pieaugumu lielā mērā ļāvusi nodrošināt iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes palielināšanās. Jāatzīmē, ka iedzīvotāju skaits darbaspējas vecumā joprojām turpina sarukt, kas ietekmē arī pieejamo darbaroku skaitu darba tirgū. Tāpēc arvien lielāka nozīme darbaspēka piedāvājuma noturēšanai esošajā līmenī ir dažādu ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju grupu iesaiste darba tirgū.

Bezdarba līmenis 2018.gadā samazinājās līdz 7,4%, tādējādi strauji pietuvinoties vēsturiski zemākajiem 2006./2007.gada bezdarba rādītājiem. Bezdarba straujāku samazināšanos joprojām kavē lielais ilgstošo darba meklētāju īpatsvars, kas joprojām veido vairāk nekā 2/5 no bezdarbnieku kopskaita. Bezdarba samazināšanos kavē arī darba tirgus reģionālās atšķirības - bezdarba līmenis Rīgas reģionā ir gandrīz divas reizes zemāks nekā Latgales reģionā, kas kontekstā ar zemo darbaspēka ģeogrāfisko mobilitāti, palielina strukturālā bezdarba riskus.

Stabilizējoties ekonomiskajai situācijai, kopš 2010.gada beigām ir atsācies atalgojuma pieaugums. Darba algu pieaugums pēdējo četrus gadus laikā saglabājies virs 5% gadā. Vidējā bruto alga 2018. gadā pieauga par 8,4%, sasniedzot 1 004 eiro.

Sagaidāms, ka spēcīgs spiediens no pieprasījuma puses darba tirgū saglabāsies arī turpmāk, kas varētu atspoguļoties nelielā nodarbināto skaita pieaugumā. Vienlaikus darba tirgu turpinās ietekmēt negatīvās demogrāfijas tendences, kā arī darba tirgus reģionālās atšķirības.

Sagaidāms, ka 2019.gadā nodarbināto skaits turpinās pieaugt, tomēr lēnāk nekā 2018.gadā. Kopumā 2019.gadā nodarbināto skaits varētu palielināties par aptuveni 0,9%, bet bezdarba līmenis noslīdēt zem 6,8 procentiem.

Ekonomikas tālākā attīstība ir atkarīga no situācijas ārējā vidē un reformu gaitas. Latvijas tautsaimniecības turpmākā attīstība joprojām būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, tāpēc lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību. Īpaši svarīga ir ES kopējās ekonomikas telpas turpmākā attīstība. Latvijas ekonomiskās priekšrocības vidējā termiņā galvenokārt balstīsies uz panākto makroekonomisko stabilitāti, kā rezultātā ir uzlabojušies Latvijas kredītreitingi, kā arī uz plānoto ES

struktūrfondu atbalsta programmu efektivitāti un uzlabojumiem uzņēmējdarbības vidē.

Straujākas izaugsmes scenārijs paredz, ka Latvijas galvenajos eksporta tirgos turpināsies izaugsme, un Latvijas ekonomikas konkurētspējas priekšrocības pamatā tiek balstītas uz tehnoloģiskiem faktoriem, ražošanas efektivitātes uzlabošanu un inovācijām, mazākā mērā uz lētu darbaspēku un zemām resursu cenām. Vidēja termiņa periodā Latvijas izaugsmes tempi varētu sasniegt 4-5% pieaugumu gadā. Savukārt vājākas izaugsmes scenārijā, pavājinoties izaugsmei Eiropā un neuzlabojoties ģeopolitiskajai situācijai, Latvijas ekonomikas izaugsmes tempi var būt daudz lēnāki.

2019 | 1

PASAULES EKONOMIKAS ATTĪSTĪBA

Globālā ekonomika palēninās pēc ilgstošas un straujas izaugsmes iepriekšējos gados. Ekonomiskā aktivitāte vairākās attīstītajās valstīs, it īpaši Eirozonā un Japānā, bija vājāka nekā iepriekš paredzēts. Ekonomikas lejupslīdes pazīmes arvien izteiktāk manāmas Ķīnā. Savukārt ekonomiskās izaugsmes tempi ASV un Indijā saglabājas stabili.

Globālā iekšzemes kopprodukta pieaugums
procentos

	2017	2018	2019p	2020p
Pasaule	3,8	3,6	3,3	3,6
Eiropas Savienība	2,4	1,8	1,6	1,7
ASV	2,2	2,9	2,3	1,9
NVS	2,4	2,8	2,2	2,3
Āzija	6,5	6,4	6,3	6,3

Avots: IMF World Economic Outlook Database, April 2019;
p – prognoze

Tiek lēsts, ka pasaules IKP (izņemot ES) 2018.gadā palielinājās par 3,6%. Tomēr ekonomiskās izaugsmes perspektīvas 2019. un 2020.gadā kopumā paliek

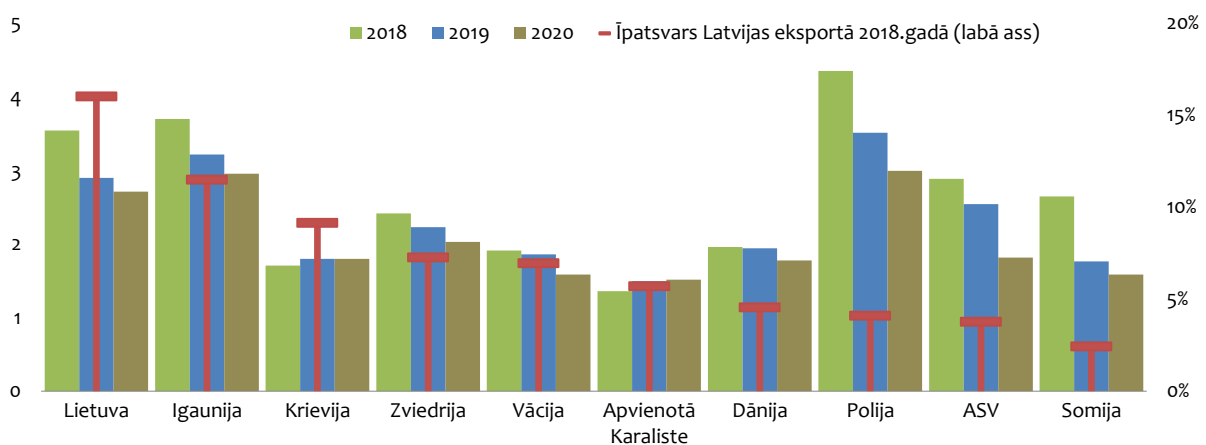
nemainīgas – tiek prognozēts, ka pasaules IKP turpmākajos divos gados turpinās pieaugt par 3,3-3,6 procentiem.

Eirozona izaugsmes tempu samazināšanos lielā mērā var saistīt ar ārējās vides atbalsta mazināšanos, tostarp lēnāku globālās tirdzniecības pieaugumu un lielo nenoteiktību attiecībā uz tirdzniecības politiku. Arī vairāki iekšējie faktori saistīti ar izaugsmes tempu samazināšanos.

Paredzams, ka ASV ekonomika 2019.gadā turpinās pieaugt salīdzinoši strauji. To galvenokārt noteiks uzlabojumi darba tirgū, augoša konfidence un dažādi fiskālie stimuli. Tomēr sagaidāms, ka politiskā situācija kongresā, kas noveda pie apturēta valdības un valsts iestāžu darba uz veselu mēnesi, negatīvi ietekmēs patērētāju noskaņojumu un izaugsmi gada sākumā. 2020.gadā ekonomiskās izaugsmes tempi palēnināsies, samazinoties makroekonomiskās politikas atbalstam.

Savukārt Ķīnā jaunākie dati apstiprina izaugsmes tempu zudumu. Tāpat saglabājas neskaidrības par Ķīnas un ASV tirdzniecību sarunu iznākumu un iekšpolitikas stimulu efektivitāti, kas ietekmēs īstermiņa izaugsmes perspektīvas. Ķīnas ekonomiskā izaugsme turpinās palēnināties – samazināsies privātais patēriņš, sagaidāms vājāks eksporta pieaugums un lejupslīde nekustamo īpašumu sektorā.

Lielāko Latvijas tirdzniecības partnervalstu izaugsme
izmaiņas procentos pret iepriekšējo gadu



Avots: CSP, IMF World Economic Outlook Database, April 2019

Naftas cenu kritums kopš 2018.gada rudens ir pasliktinājis naftas eksportētāju, tai skaitā Krievijas un OPEC valstu, izaugsmes perspektīvas.

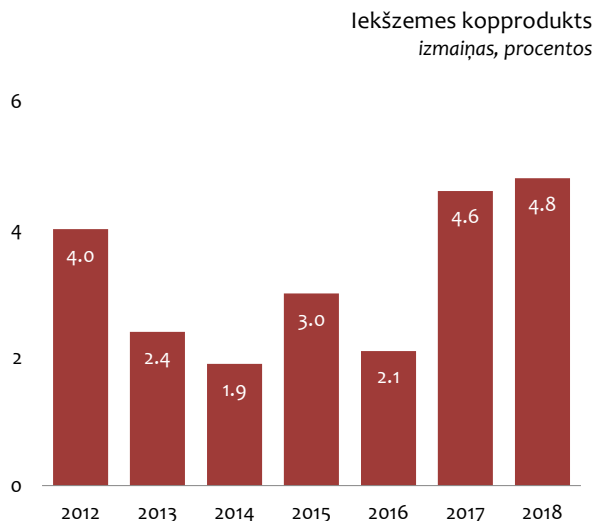
Augsta politiskā nenoteiktība ir galvenais globālās izaugsmes risks tuvākajā nākotnē. ES ekonomiskās attīstības risks joprojām ir saistīts ar *Brexit* procesu.

2019 | 1

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS UN KOPĒJAIS PIEPRASĪJUMS

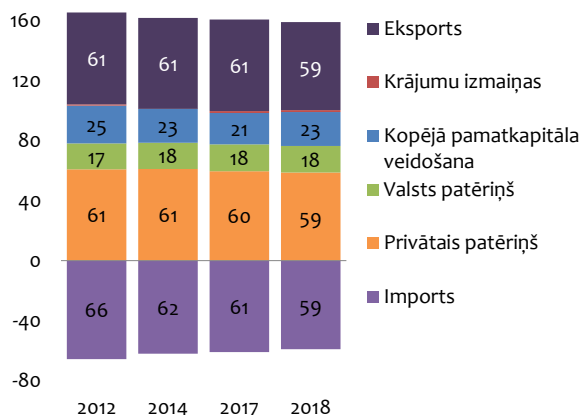
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS

2018.gadā IKP pieauga par 4,8%, kas bija straujākais pieaugums pēdējo septiņu gadu laikā.



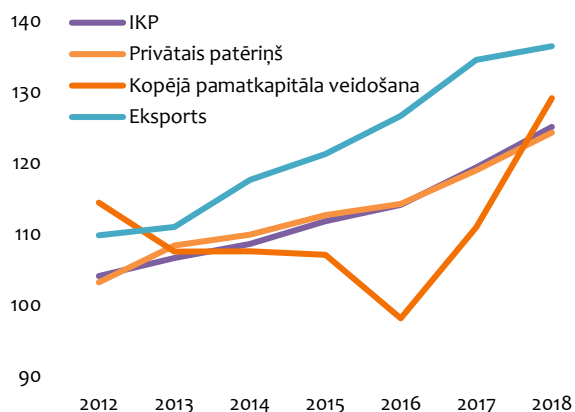
Izaugsmes paātrināšanos 2018.gadā sekmēja situācijas uzlabošanās ES, jaunās struktūrfondu līdzekļu programmas īstenošana, nodarbinātības un darba samaksas pieaugums. Šajā periodā stabili auga investīcijas, privātais un valsts patēriņš.

Iekšzemes kopprodukta izlietojuma komponentes procentos pret IKP

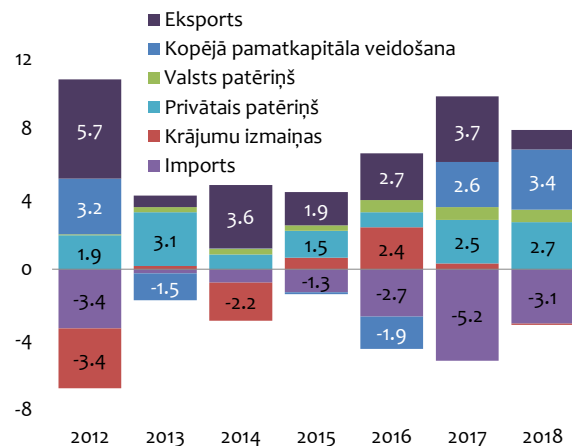


2018.gadā turpināja pieaugt eksporta apjomi. Tomēr izaugsme – par 1,8% – bija lēnāka nekā pirms gada. Nedaudz straujāk pieauga pakalpojumu eksports, bet mērenāk – preču eksports. Straujāka eksporta attīstība bija vērojama gada pirmajā pusē, turpretī gada otrajā pusē eksporta apjomi nedaudz saruka. Savukārt, jūtami uzlabojumi darba tirgū un iedzīvotāju ienākumu pieaugums sekmēja privātā patēriņa izaugsmi. Vienlīdz strauji kā iepriekšējos gadus pieauga arī valsts patēriņš. Pēc samazinājuma iepriekšējos gados strauja izaugsme 2017. - 2018.gadā bija vērojama investīcijās.

Iekšzemes kopprodukts un tā izlietojums 2011.gads = 100

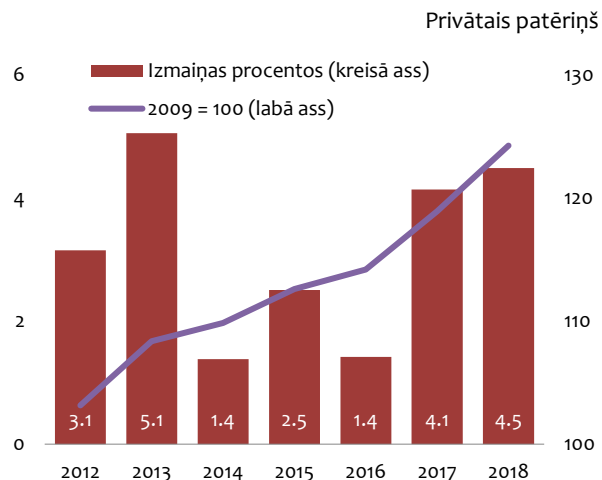


Iekšzemes kopprodukta izlietojuma ieguldījums izmaiņās procentpunktos



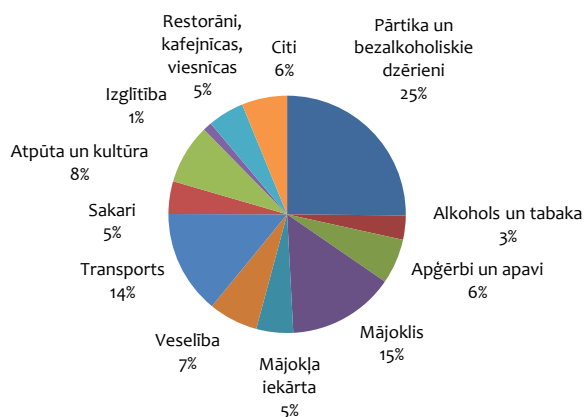
PATĒRĪŅŠ

Privātais patēriņš turpina stabili augt. No 2011. līdz 2018.gadam privātais patēriņš vidēji gadā palielinājās par 3,2%, ko nodrošināja galvenokārt nodarbinātības un būtisks algu palielinājums.

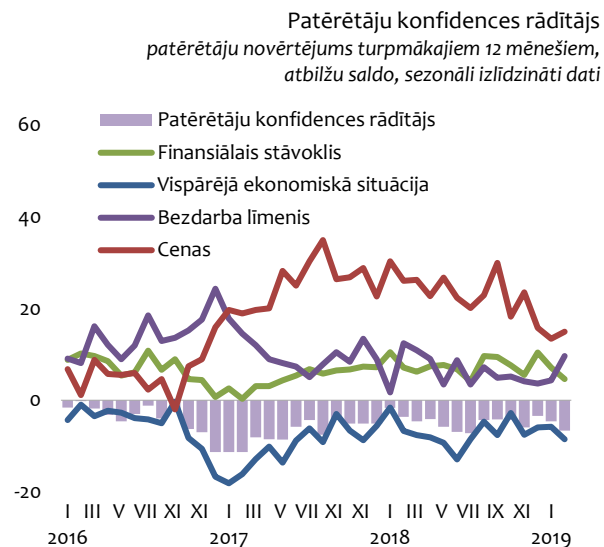


Mājsaimniecību izdevumi turpina pieaugt. Mājsaimniecību patēriņa struktūrā lielāko daļu veido izdevumi pārtikai. 2018.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, izdevumi pārtikas iegādei pieauga par 6%. Nedaudz pieauga izdevumu apjoms mājoklim un komunālajiem pakalpojumiem – par 2%, kas veido otru lielāko patēriņa izdevumu grupu. Trešā prioritāte mājsaimniecību izdevumos ir izdevumi transportam, kur bija novērots izdevumu kāpums par 4%. To galvenokārt ietekmēja izdevumu pieaugums personisko transportlīdzekļu ekspluatācijai un automobiļu iegādei. Straujākais izdevumu kāpums bija izdevumiem atpūtai un kultūrai – par 12%, kas veido ceturto lielāko izdevumu grupu.

**Mājsaimniecību patēriņa struktūra
2018.gadā, procentos**

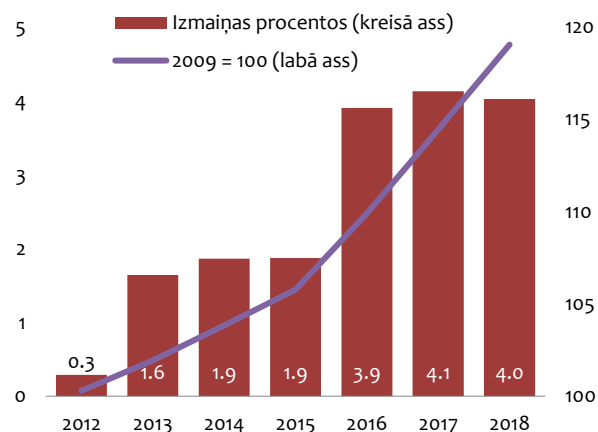


Patērētāju noskaņojums 2018.gadā uzlabojās. Pozitīvi tika vērtēts finansiālais stāvoklis, samazinājās inflācijas gaidas, savukārt bezdarba gaidas saglabājās iepriekšējā gada līmenī. 2019.gada sākumā patērētāju noskaņojums kopumā pasliktinājās, salīdzinot ar 2018.gadu. Pesimistiskākais novērtējums bija vispārējai ekonomiskai situācijai valstī, kā arī būtiski palielinājās bezdarba pieauguma gaidas. Nedaudz pasliktinājās arī novērtējums par ģimenes finansiālo situāciju. Savukārt inflācijas gaidas patērētāju vidū kopumā samazinājās.



Valsts patēriņš pēc straujā krituma krīzes laikā pēdējos gados pakāpeniski pieaug. Palielinoties budžeta ieņēmumiem, kopš 2014.gada valsts patēriņš aug straujāk. Kopumā no 2011. līdz 2018.gadam valsts patēriņš vidēji gadā pieauga par 2,5%. 2017.gadā bija vērojams straujākais pieaugums kopš 2006.gada. Arī 2018.gadā tas turpināja strauji pieaugt.

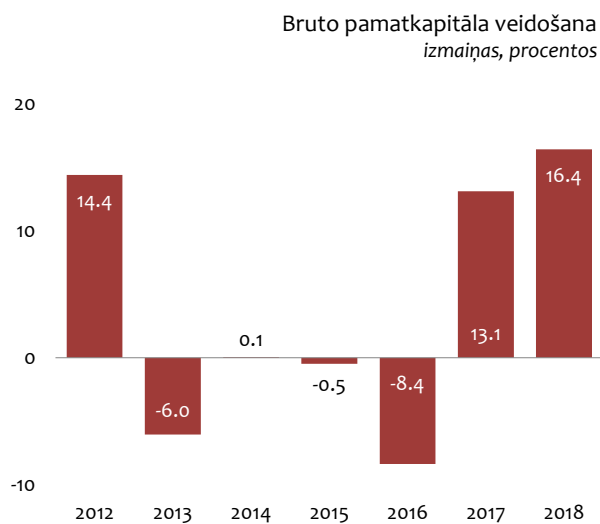
Valsts patēriņš



INVESTĪCIJAS

Kopš 2017.gada investīciju (bruto pamatkapitāla veidošana) pieaugums ir viens no straujākiem ES valstīs.

Investēšanas aktivitāšu pieaugums liecina ka investīciju stagnācijas periods ir pārvarēts. 2018.gadā investīcijas turpināja strauji pieaugt. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, investīcijas Latvijas tautsaimniecībā 2018.gadā bija par 16,4% augstākā līmenī un veidoja 22,8% no IKP. Investīciju kāpumu galvenokārt noteica apjomīgi ieguldījumi būvniecības aktīvos.



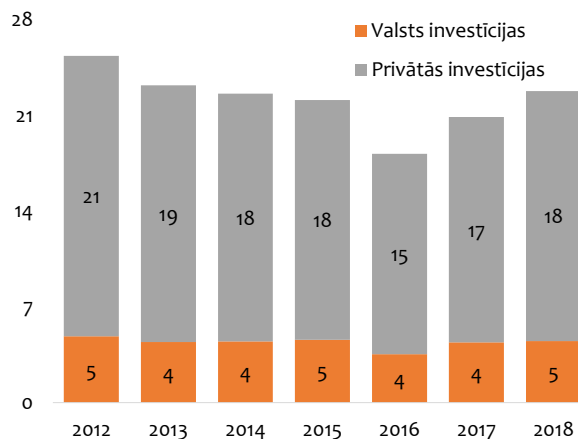
Investīciju līmenis joprojām ir mazāks nekā pirmskrīzes gados.

Relatīvi zmais investīciju līmenis galvenokārt ir saistīts ar privāto investīciju lēno atgūšanos. Laika posmā no 2011. līdz 2016.gadam privātās investīcijas veidoja vidēji 17,7% no IKP, t.i. par gandrīz 11 procentpunktiem zemāks līmenis nekā straujās izaugsmes gados. Zemo līmeni un vājo dinamiku galvenokārt noteica vājā kredītēšana, zems pieprasījums, salīdzinoši augsts privātā sektora parādsaistību līmenis, kā arī ekonomiskās un politiskās situācijas nenoteiktība ārējā vidē. Pēdējos gados privāto investīciju dinamika kļūst arvien straujāka. 2017.gadā un 2018.gadā, tās pieauga attiecīgi par 9% un 14,6%. Vājās kredītēšanas apstākļos nozīmīgu atbalstu privātajām investīcijām nodrošina valsts ar ES struktūrfondu līdzfinansējumu. ES struktūrfondi ir nozīmīgs arī valsts investīciju finansēšanas avots.

Valsts investīcijas Latvijā saglabājas augstā līmenī. Pēdējos gados valsts investīcijas veido 1/5 daļu no kopējām investīcijām Latvijas tautsaimniecībā un to dinamika ir salīdzinoši stabila, izņemot 2016.gadu, kad valsts investīcijas bija par 20,3% mazākā apjomā nekā 2015.gadā, kas bija saistīts ar ES struktūrfondu apgušanas cikliskumu. Līdz ar ES struktūrfondu finansējuma atjaunošanos valsts investīcijas pieaug. Pēc provizoriskiem

datiem 2018.gadā valsts investīcijas par 20% pārsniedza iepriekšējā gada līmeni. Latvijā valsts investīciju daļa kopējā investīciju apjomā ir viena no augstākām starp ES dalībvalstīm – saskaņā ar *Eurostat* datiem 2018.gadā ES-28 valstīs valsts investīcijas vidēji veidoja 2,8% no IKP (Latvijā – gandrīz 5%).

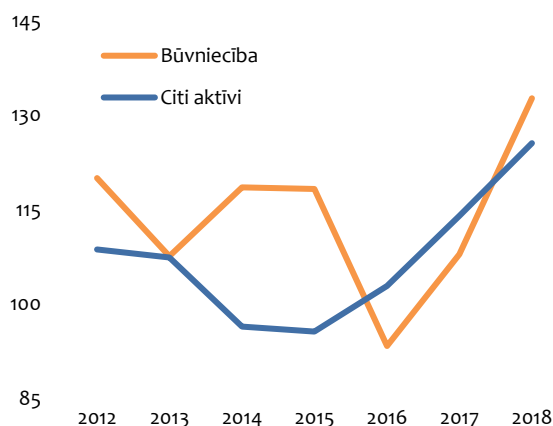
Valsts un privātās investīcijas procentos no IKP



Kopš 2007.gada ir mainījusies ieguldījumu aktīvu struktūra.

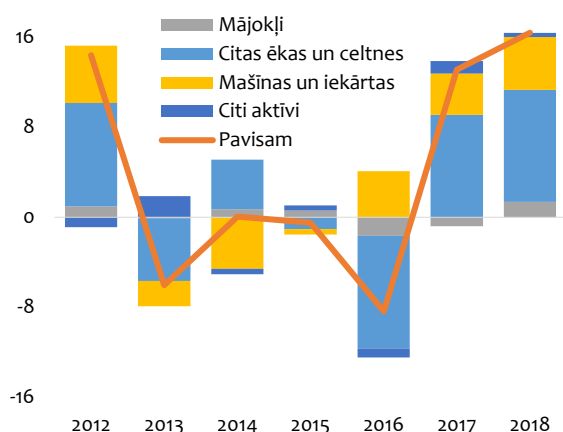
Ekonomikas recesijas gados ieguldījumu apjoms samazinājās visos aktīvos. Lielākais investīciju kritums bija ieguldījumiem būvniecībā. Turklāt investīciju samazinājums mašīnās un iekārtās bija nedaudz mērenāks. Investīcijas intelektuālā īpašuma aktīvos gandrīz nemainījās, jau vairākus gadus saglabājoties vidēji 1% no IKP līmenī (tai skaitā ieguldījumi P&A – 0,6% no IKP).

Bruto pamatkapitāla veidošana pa aktīvu veidiem 2011.gads = 100



Straujāk pieaug investīcijas būvniecības aktīvos. 2018.gadā būvniecības aktīvos ieguldīts par 22,9% vairāk nekā pirms gada un to daļa kopējā investīciju apjomā veidoja gandrīz 52%, kur lielāki ieguldījumi ir inženierbūves un celtnēs. Ieguldījumi mājokļos veido gandrīz 22,8% no investīcijām būvniecības aktīvos (2007.gadā – 35,4%). Mašīnās un iekārtās uzņēmēji investēja par 24,7% vairāk nekā pirms gada, kamēr ieguldījumu apjomi transportlīdzekļos samazinājās – par 15,2%. Mērenāks nekā iepriekšējā gadā ir arī ieguldījumu pieaugums intelektuālā īpašuma produktos.

Bruto pamatkapitāla veidošana pa aktīvu veidiem
izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos;
aktīvu veidu ieguldījums, procentpunktos

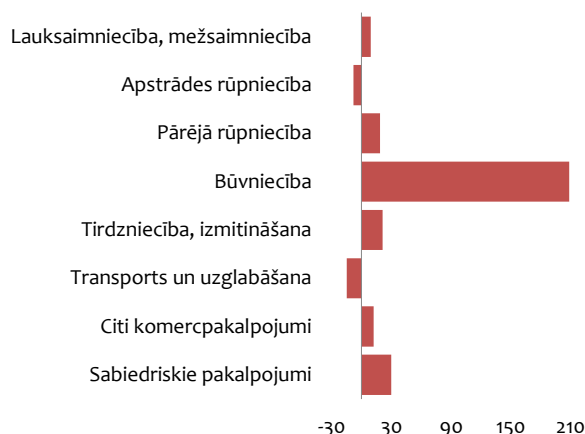


2018.gadā investīcijas straujāk pieauga preču ražošanas nozarēs nekā pakalpojumu nozarēs. Preču ražošanas nozarēs investēja par 20% vairāk nekā pirms gada. Savukārt pakalpojumu nozarē investīciju apjomi palielinājās par 17 procentiem.

Lielākais devums bija investīciju pieaugumam būvniecības nozarē (pieauga par 208%) un operācijās ar nekustamo īpašumu (pieauga par 39,4%). Savukārt investīcijas apstrādes rūpniecībā bija par gandrīz 8% zemākā līmenī nekā pirms gada.

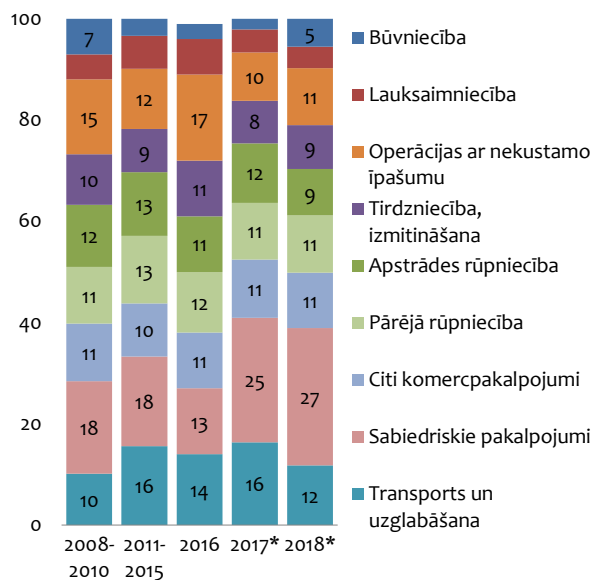
Rūpniecības uzņēmumu vadītāju aptaujas rezultāti liecina, ka nozīmīgākais investīcijas veicinošais faktors ir pieprasījuma pieaugums. Pēdējos gados palielinājās finanšu pieejamības faktoru nozīme investīciju stimulēšanā. Arī 2018.gadā finansiālie apstākļi tiek lēsti kā nozīmīgs investīcijas atbalstošs faktors, kas ir līdzvērtīgs tehniskā rakstura faktoriem, kā, piemēram, tehnoloģiju attīstība, kvalificēta darbaspēka pieejamība u.c.

Investīciju dinamika
izmaiņas 2018.gadā, procentos*



* – aprēķināts izmantojot ceturkšņu datus

Nefinanšu investīciju struktūra
pa nozarēm, procentos



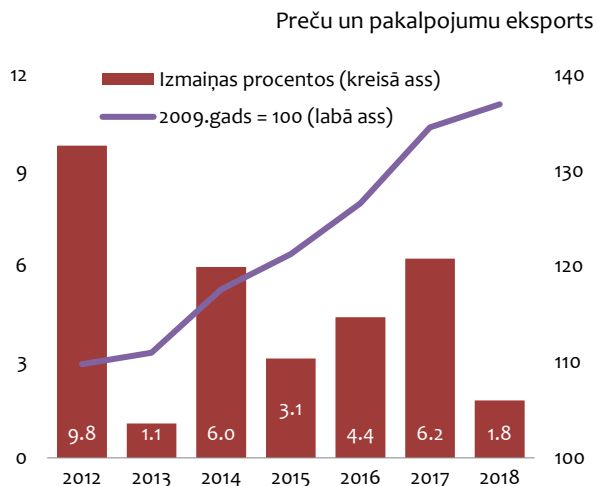
* – aprēķināts izmantojot ceturkšņu datus

Nākamajos gados turpināsies strauja investīciju dinamika.

Investēšanas procesa aktivizēšanos pozitīvi ietekmē ES struktūrfondu pieejamības paplašināšanās, augošais ārējais un iekšējais pieprasījums, kredītēšanas apjomu pieaugums u.c. Arī darbaspēka ierobežotais piedāvājums turpmāk kļūs par spēcīgu stimulu investīcijām. Saglabājoties investīcijām labvēlīgai videi, kā arī ņemot vērā augsto ražošanas jaudu noslodzi turpmāk var sagaidīt straujāku investīciju dinamiku.

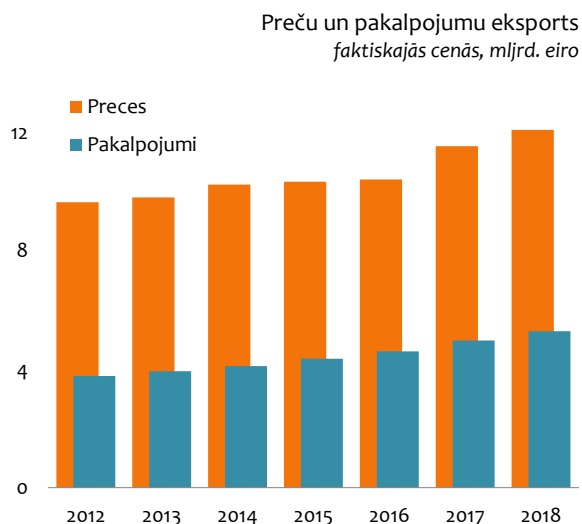
EKSPORTS

Eksports pieaug un ir viens no galvenajiem tautsaimniecības attīstības dzinuliem. Eksporta izaugsme ir cieši saistīta ar ārējo pieprasījumu un galveno partnervalstu ekonomiskās attīstības tempiem.



2018.gadā preču un pakalpojumu eksporta apjomi turpināja augt, tomēr lēnākos tempos nekā pirms gada. Eksportu veicināja straujāka ekonomikas izaugsme Lietuvā un Īgaunijā, stabils pieprasījums nozīmīgākajā eksporta tirgū – ES valstīs, kā arī ekonomiskās situācijas stabilizēšanās Krievijā un citās NVS valstīs.

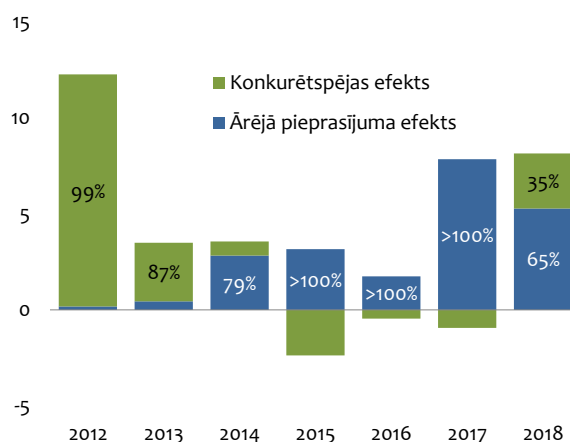
Sagaidāms, ka 2019.gadā eksports pieaugs mērenāk. To noteiks lēnāki izaugsmes tempi galvenajās tirdzniecības partnervalstīs.



Kopš 2014.gada eksporta pieaugumu pamatā nosaka ārējais pieprasījums, savukārt cenu konkurētspējas loma

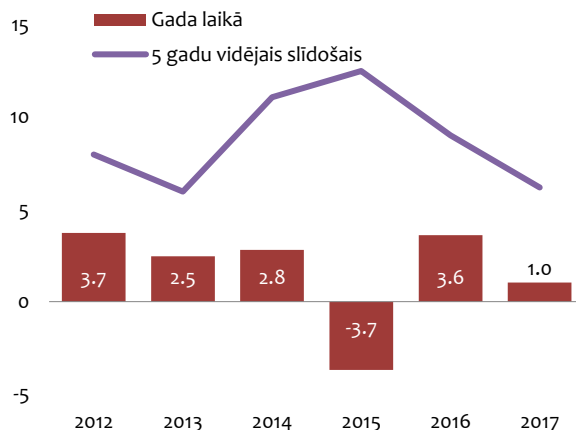
eksporta pieaugumā mazinās. Straujas izaugsmes gados preču eksporta izaugsme dominēja dažās lielākās eksporta preču grupās, tādas kā koksne un tās izstrādājumi un metāli. Krīzes laikā eksporta apjomi samazinājās visās preču grupās, tomēr straujāk saruka tieši lielāko eksporta grupu apjomi. Pēc krīzes periodā, atsākoties izaugsmei, eksporta apjomu pieaugumi preču grupu griezumā ir līdzīgāki, kas nosaka augstāku eksporta diversifikācijas pakāpi. Latvijā pēdējos gados eksporta diversifikācijas rādītājs atbilst ES-15 valstu vidējam līmenim.

Eksporta patstāvīgās tirgus daļas analīze
Latvijas preču eksporta uz ES valstīm izmaiņu struktūra, procentos



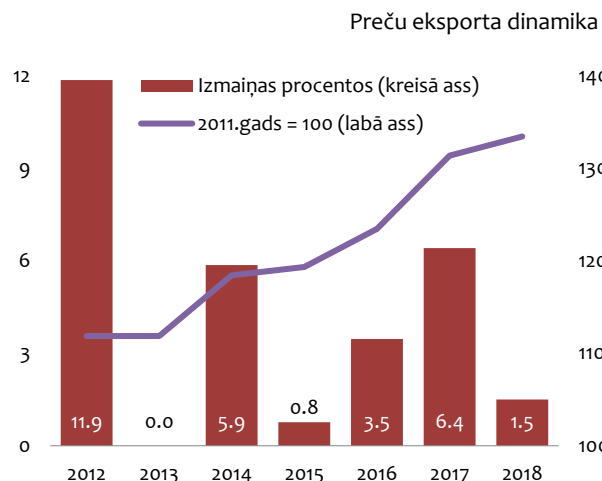
Latvijas eksporta daļa pasaules tirgū pieaug, kas liecina ka Latvijas uzņēmēji saglabā konkurētspēju un apgūst jaunus tirgus.

Eksporta tirgus daļa pasaules eksportā izmaiņas procentos

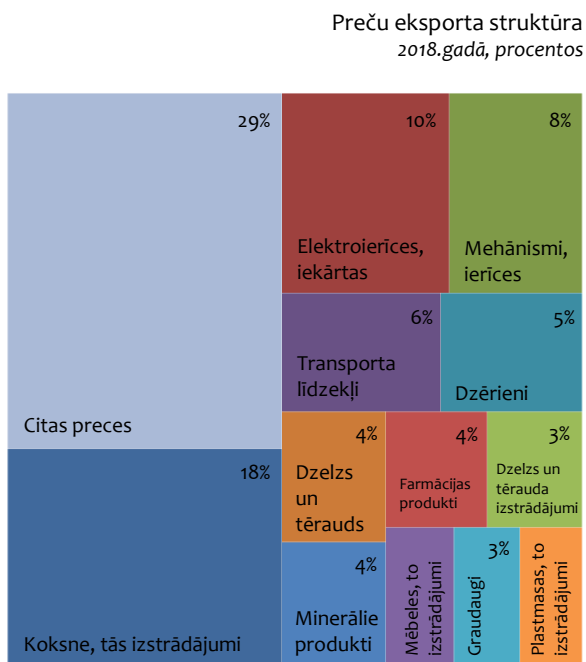


Preču eksports

Preču eksports veido aptuveni 70% no kopējā Latvijas eksporta un tā daļa pēdējos gados nav būtiski mainījusies.



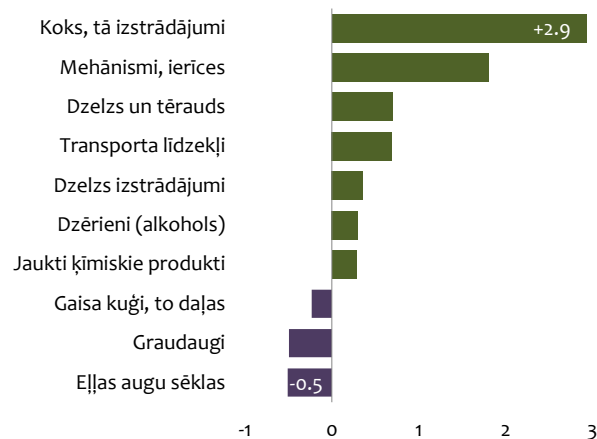
2018.gadā preču eksports attīstījās dinamiski. Salīdzinot ar 2017.gadu, preču eksports faktiskajās cenās pieauga par 7,4%. Pieaugumu galvenokārt noteica koksnes un tās izstrādājumu, mehānismu un ierīču, kā arī parasto metālu un to izstrādājumu eksporta attīstība. Savukārt negatīvi eksporta attīstību ietekmēja graudaugu kultūru un eļļas sēkļu eksporta samazinājumi. Eksports nedaudz straujāk pieauga uz ES valstīm, savukārt mērenāk uz NVS un pārējām valstīm.



2019.gada janvārī-februārī preču eksports nedaudz pieauga, salīdzinot ar attiecīgo periodu pirms gada. Tas

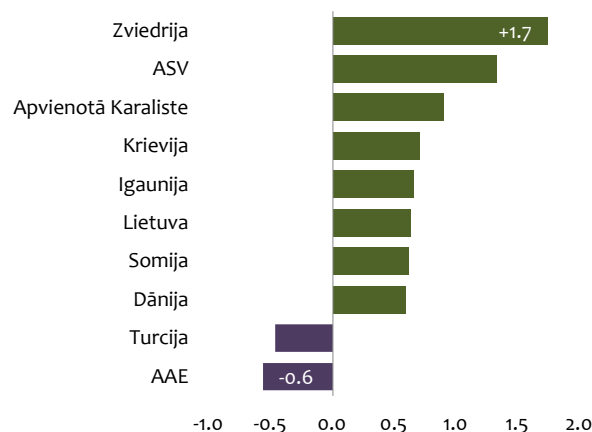
bija par 0,2% lielāks nekā 2018.gada divos mēnešos. Līdzīgi kā 2018.gadā eksporta attīstību veicināja koksnes un tās izstrādājumu eksports. Pa valstu grupām šajā laikā posmā straujāk pieauga eksports uz ES valstīm, bet lēnāk uz NVS valstīm. Būtiski eksporta apjomi samazinājās uz pārējām valstīm.

Preču grupas ar lielāko ietekmi Latvijas eksporta izmaiņās ieguldījums izmaiņās 2018.gadā, procentpunktos



Lielākās Latvijas preču eksporta partnervalstis 2018.gadā bija Lietuva, Igaunija, Krievija, Zviedrija, Vācija, Apvienotā Karaliste, Dānija un Polija. Uz šīm valstīm Latvija eksportēja aptuveni 2/3 daļas no visām precēm.

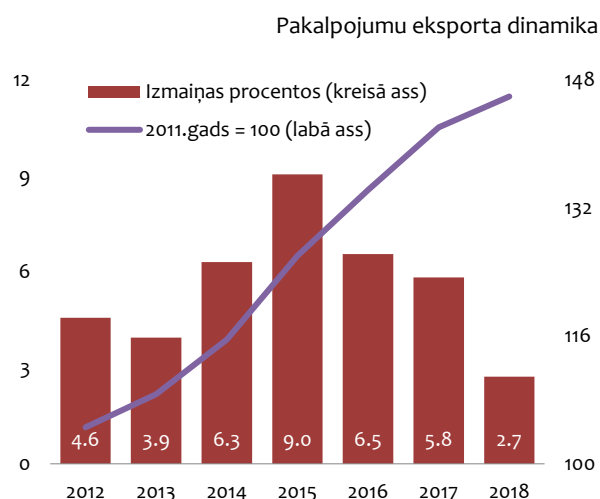
Valstis ar lielāko ietekmi Latvijas preču eksporta izmaiņās ieguldījums izmaiņās 2018.gadā, procentpunktos



2018.gadā uz ES valstīm galvenās eksporta preču grupas bija koksne un tās izstrādājumi, mehānismi un ierīces, kā arī transporta līdzekļi un to daļas. Eksportā uz NVS valstīm lielu daļu sastāda alkoholiskie dzērieni, mehānismi un ierīces un farmācijas produkti. Savukārt uz pārējām valstīm lielākās eksporta grupas bija koksne un tā izstrādājumi, mehānismi un ierīces, kā arī elektroierīces un iekārtas.

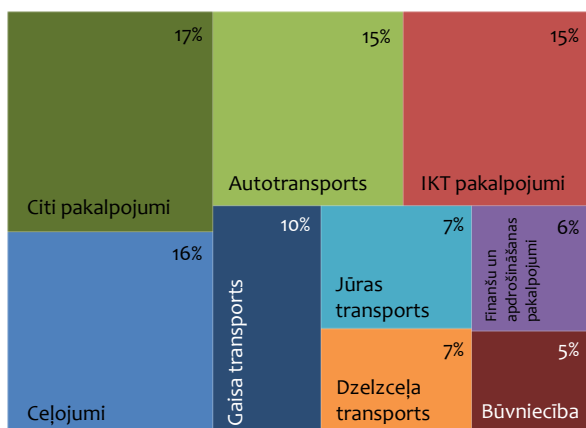
Pakalpojumu eksports

Kopš 2011.gada Latvijas pakalpojumu eksports attīstās dinamiskāk nekā preču eksports. Lielāko ieguldījumu eksporta izaugsmē tradicionāli veido transporta pārvadājumu pakalpojumu eksports. Tāpat ik gadu palielinās būvniecības un IKT pakalpojumu eksporta īpatsvars. Savukārt kopējā pakalpojumu eksportā samazinās finanšu un apdrošināšanas pakalpojumu eksporta īpatsvars.



2018.gadā pakalpojumu eksportā bija vērojama stabila izaugsme. Straujāk pieauga IKT pakalpojumi. Tāpat jāatzīmē būtiski gaisa transporta, ceļojumu un dzelzceļa transporta pakalpojumu eksporta pieaugums. Savukārt saruka autotransporta un finanšu un apdrošināšanas pakalpojumu eksports.

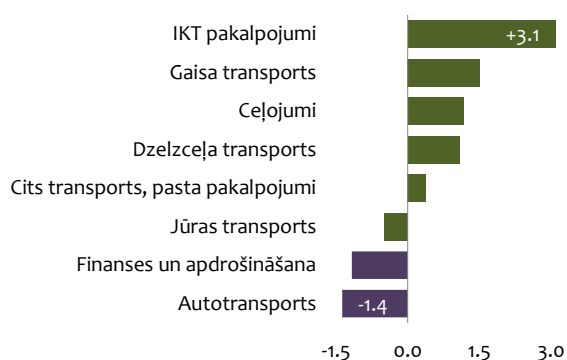
Pakalpojumu eksporta struktūra pa posteņiem 2018.gadā



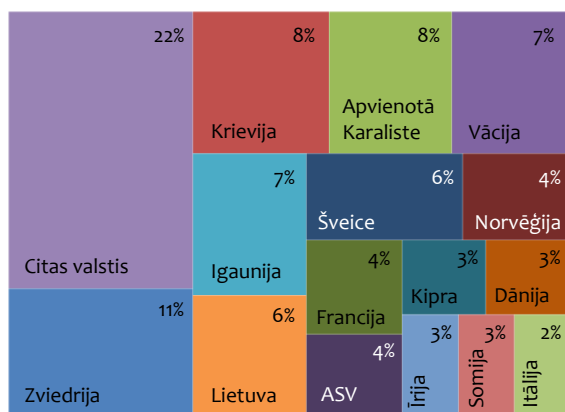
Pakalpojumu eksportā pa valstu grupām ik gadu arvien lielāku īpatsvaru veido eksports uz ES valstīm, no 49% 2011.gadā, līdz 66% 2018.gadā. Vērā ņemamu daļu

sastāda pakalpojumu eksports uz NVS valstīm, kas pārsvarā saistīts ar tranzītpakalpojumiem. Jāatzīmē, ka pakalpojumu eksports uz NVS valstīm pēdējo gadu laikā ir nedaudz sarucis, no 17% 2014.gadā, līdz 12% 2018.gadā.

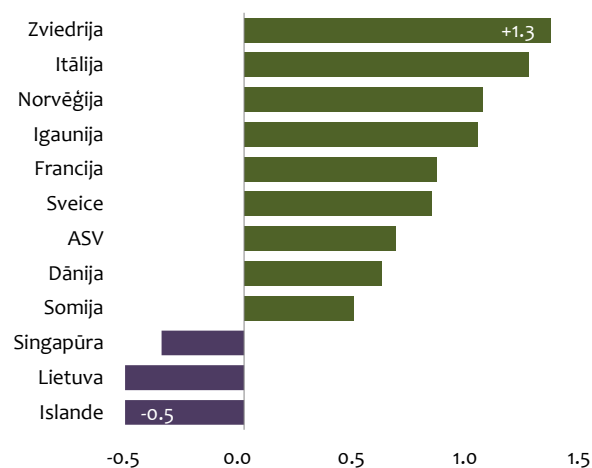
Pakalpojumu posteņu eksporta attīstība ieguldījums izmaiņās 2018.gadā, procentpunktos



Pakalpojumu eksporta struktūra pa valstīm 2018.gadā



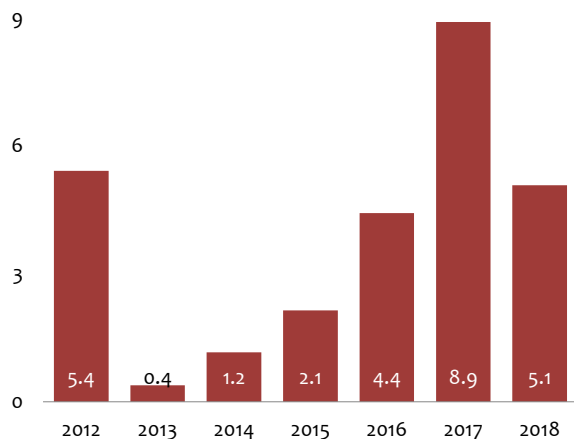
Valstis ar lielāko ietekmi Latvijas pakalpojumu eksportā ieguldījums izmaiņās 2018.gadā, procentpunktos



IMPORTS

Pēc apjomīga krituma krīzes laikā, preču un pakalpojumu importa apjomi pēdējos gados aug arvien straujāk. Īpaši strauji imports pieauga 2017.gadā – par 8,9%. Nedaudz straujāk pieauga preču, mērenāk pakalpojumu imports.

Preču un pakalpojumu imports
izmaiņas, procentos

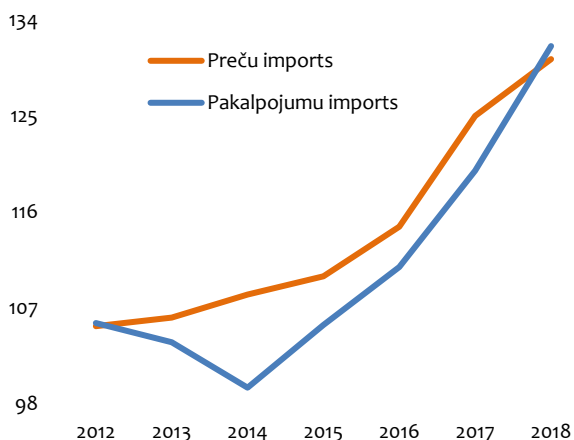


2018.gadā turpinājās strauja preču importa izaugsme.

Salīdzinot ar 2017.gadu, imports faktiskajās cenās pieauga par 10,3%. To būtiski veicināja mehānismu un ierīču, dzelzs un tērauda, koksnes un tās izstrādājumu, kā arī minerālo produktu importa pieaugumi. Pozitīvi importu ietekmēja arī citu importa grupu vērtības pieaugums.

Galvenās Latvijas preču importa partnervalstis ir Lietuva, Vācija, Polija, Krievija, Igaunija, Kanāda un Somija. Kopā šo valstu produkcija veido vairāk nekā 60% no Latvijas preču importa.

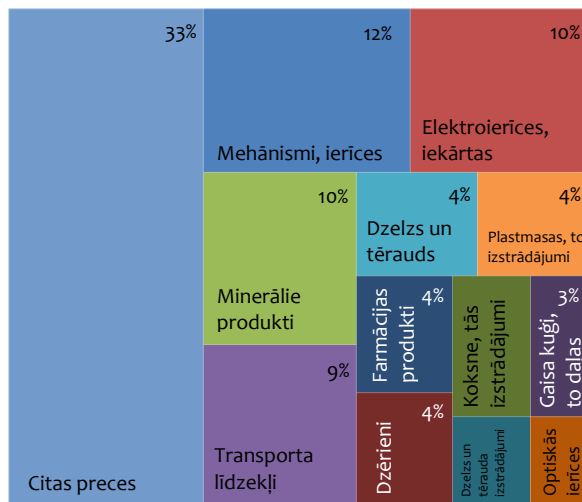
Preču un pakalpojumu imports
2011.gads = 100



Pēc preču gala pielietojuma importa struktūra kopš 2012.gada nav būtiski mainījusies. Nedaudz ir samazinājusies starppatēriņa preču daļa, ko noteica

degvielas importa vērtības samazinājums. Degvielas īpatsvars starppatēriņa produktu grupā ir samazinājies no 34% 2012.gadā līdz 20% 2018.gadā, kas skaidrojams ar ievērojamu pasaules naftas cenu kritumu.

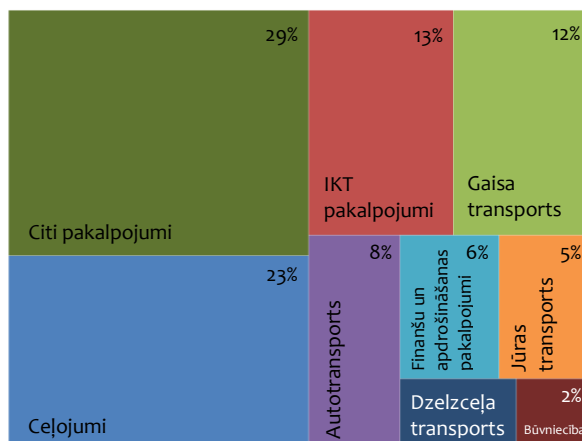
Latvijas preču importa struktūra
2018.gadā



Latvijas pakalpojumu imports pēckrīzes periodā attīstās dinamiski, taču nedaudz lēnāk nekā pakalpojumu eksports. Importa vērtības samazinājums bija vērojams 2013.-2014.gadā, ko galvenokārt ietekmēja būtiskas cenu korekcijas.

2018.gadā pakalpojumu imports faktiskajās cenās pieauga par 9,8%. Lielu ieguldījumu pakalpojumu importa pieaugumā veidoja IKT pakalpojumu, transporta pakalpojumu, kā arī citu saimnieciskās darbības pakalpojumu imports. Savukārt samazinājās finanšu pakalpojumu imports.

Pakalpojumu importa struktūra pa posteņiem
2018.gadā



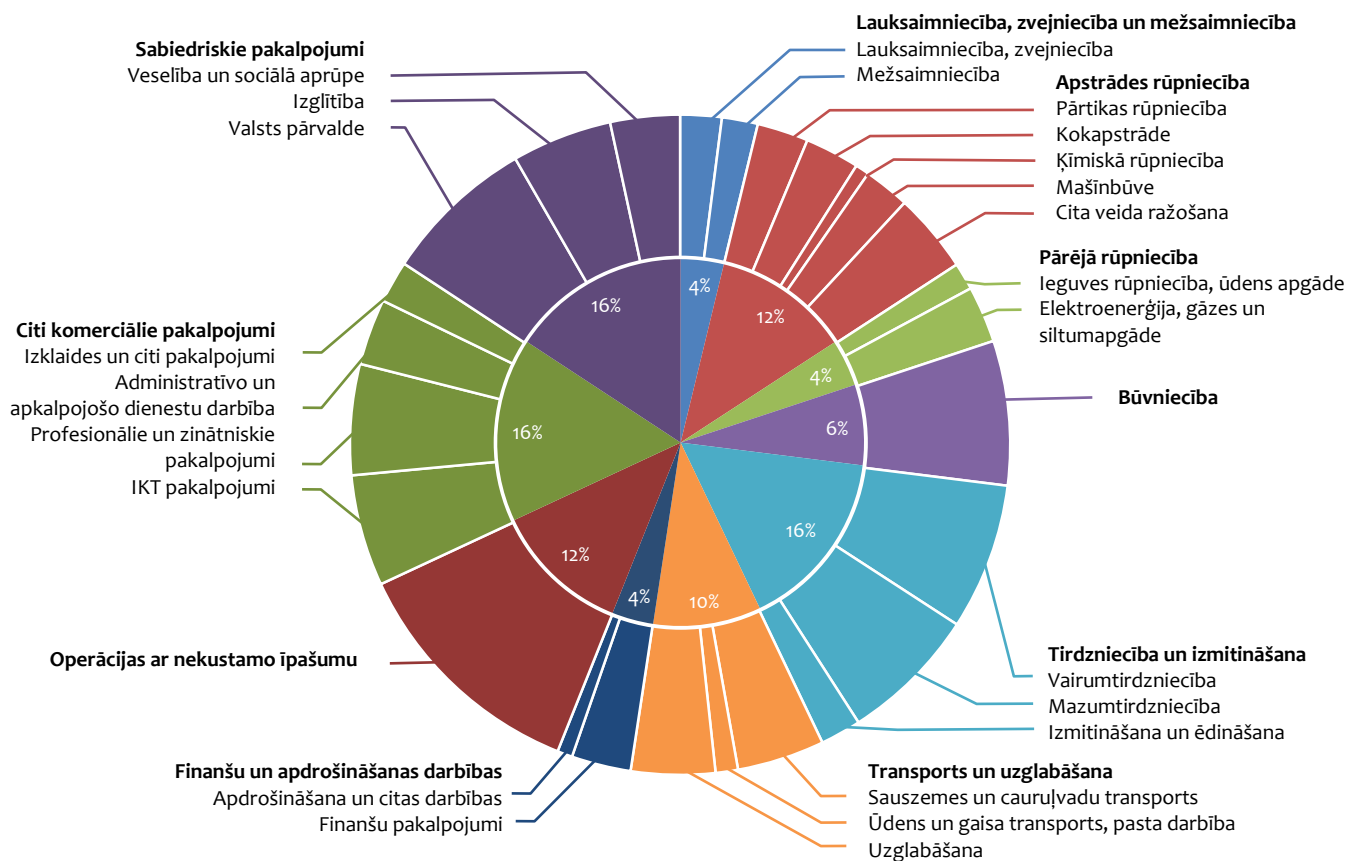
2019 | 1

NOZARU IEGULDĪJUMS

Krīzes laikā, samazinoties darbaspēka izmaksām, uzlabojās Latvijas ražotāju konkurētspēja, kas bija pamats eksporta pieaugumam un līdz ar to arī tirgojamo nozaru attīstībai. Mainījās tautsaimniecības struktūra. 2008.gadā tirgojamās nozares (lauksaimniecības, mežsaimniecības, rūpniecības, kā arī transporta pakalpojumu nozares) veidoja vien 26% no kopējās pievienotās vērtības, bet 2010.gadā šo nozaru īpatsvars sasniedza 33 procentus. 2018.gadā šo nozaru īpatsvars ir nedaudz sarucis – līdz 29,4%. 2018.gadā,

salīdzinot ar 2010.gadu, īpatsvars ir samazinājies visās nozarēs, izņemot būvniecību un komercpakalpojumu nozares. Savukārt sabiedrisko pakalpojumu nozaru īpatsvars ir saglabājies praktiski nemainīgs. 2014.-2016.gados izaugsme turpinājās visās nozarēs, izņemot būvniecību, savukārt 2017. un 2018.gadā būvniecības apjoma kāpumam bija lielākā ietekme izaugsme.

Pievienotās vērtības struktūra
2018.gadā*, procentos



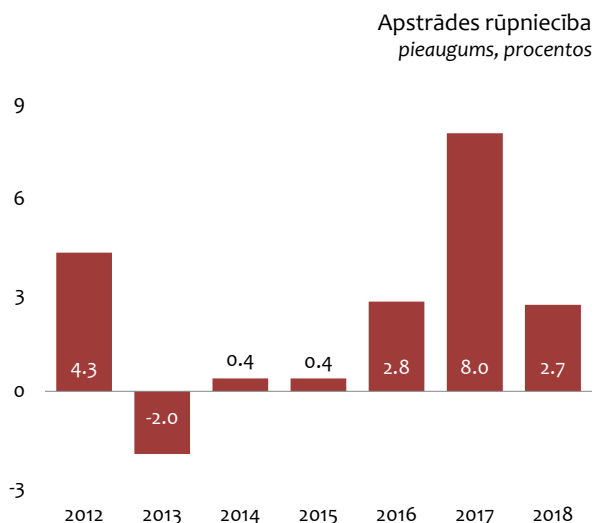
* Ekonomikas ministrijas aprēķini

Nozaru attīstības tendences
izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos

	2014	2015	2016	2017	2018
Iekšzemes kopprodukts	1,9	3,0	2,1	4,6	4,8
Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	0,2	12,5	-9,8	1,9	3,4
Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	-9,8	6,7	-3,6	18,0	3,7
Apstrādes rūpniecība	0,4	0,4	2,8	8,0	2,7
Pārtikas rūpniecība	0,1	-4,6	1,8	5,2	-2,9
Viegļā rūpniecība	-13,6	-13,2	2,1	7,6	-0,8
Kokapstrāde	6,9	7,1	8,0	2,1	4,5
Papīra ražošana un poligrāfija	-0,6	0,0	3,6	4,5	-3,7
Ķīmiskā rūpniecība	-2,6	-4,1	10,7	11,4	7,0
Nemetālisko minerālu ražošana	1,2	-9,8	11,6	11,1	1,3
Metālapstrāde	-10,5	34,8	5,4	12,0	3,6
Elektrisko un optisko iekārtu ražošana	32,3	16,7	12,6	15,8	12,1
Mašīnu un iekārtu ražošana	2,4	7,9	8,5	21,5	7,0
Transportlīdzekļu ražošana	-15,2	3,5	-2,9	22,8	7,3
Pārējās rūpniecības nozares	-12,0	3,5	0,8	4,3	-1,8
Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	-14,3	22,6	18,0	7,3	-2,7
Būvniecība	5,4	-1,8	-14,7	19,4	21,9
Ēku būvniecība	33,6	-6,2	-2,2	11,8	45,9
Inženierbūves	-10,4	5,2	-33,3	30,4	21,1
Tirdzniecība	5,3	7,3	2,7	5,3	2,1
Mazumtirdzniecība	3,5	4,9	2,3	4,3	3,8
Transports un uzglabāšana	1,3	-7,7	6,1	7,5	5,3
Kravu pārvadājumi dzelzceļā	2,2	-2,4	-14,1	-8,4	12,5
Ostās pārkrautās kravas	5,2	-6,2	-9,3	-2,0	6,9
Kravu pārvadājumi ar autotransportu	2,7	0,5	1,3	7,0	12,8
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	3,6	6,0	1,3	4,3	5,1
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	-2,4	2,1	5,1	6,4	13,0
Finanšu un apdrošināšanas darbības	11,6	4,8	3,2	-18,9	-7,3
Operācijas ar nekustamo īpašumu	1,4	1,4	0,2	0,5	2,9
Citi komercpakalpojumi	-5,7	5,9	1,2	6,3	3,0
Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	1,5	0,5	5,5	3,6	3,2
Izglītība	4,1	0,7	0,6	5,6	2,1
Veselība un sociālā aprūpe	6,8	5,5	1,4	5,6	5,0
Māksla, izklaide un atpūta	1,1	-3,7	5,0	8,5	4,9

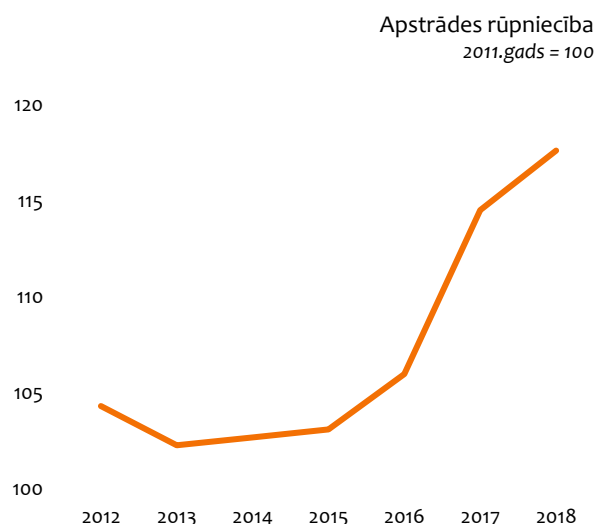
APSTRĀDES RŪPNIECĪBA

Apstrādes rūpniecības attīstību veicina Latvijas ražotāju konkurētspējas uzlabošanās, kā arī pieprasījuma dinamika lielākajos eksporta tirgos. Īpaši strauji apstrādes rūpniecības apjomi pieauga 2017.gadā.



pārtikas rūpniecībai, dzērienu ražošanai, kā arī papīra izstrādājumu un poligrāfijas nozarēm.

2018.gadā apstrādes rūpniecības apgrozījums faktiskajās cenās pieauga straujāk nekā izlaides apjomi. Vietējā tirgū realizētās produkcijas apjomi auga straujāk, bet eksportētās produkcijas apjomi – mērenāk.



2018.gada bija vērojama mērena apstrādes rūpniecības

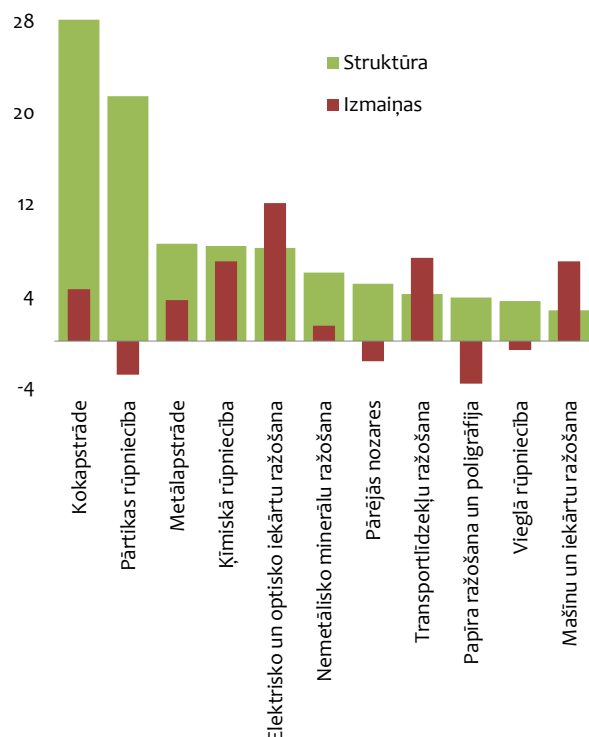
izaugsme. Lielāko pozitīvo ieguldījumu apstrādes rūpniecības izaugsme veidoja lielākā apstrādes rūpniecības apakšnozare – kokapstrāde. Ievērojams devums izaugsme bija arī elektrisko iekārtu ražošanai un automobiļu un piekabju ražošanai. Savukārt 2018.gads nebija veiksmīgs otras lielākās apstrādes rūpniecības apakšnozarei –

2018.gadā apstrādes rūpniecībā turpināja pieaugt arī aizņemto darbavietu skaits. To skaits straujāk auga elektrisko un optisko iekārtu, kā arī mašīnu un iekārtu ražošanā, savukārt darbavietu skaits samazinājās pārtikas rūpniecībā un mēbeļu ražošanā.

Apstrādes rūpniecības struktūra un nozaru attīstības tendences procentos

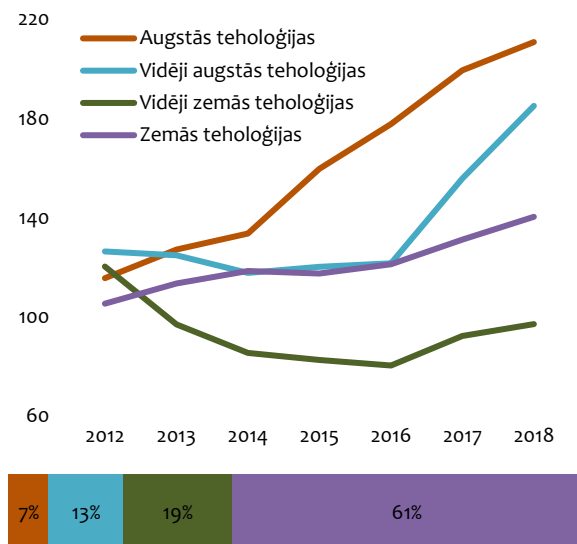
	Struktūra 2018.gadā			Ražošanas apjomu izmaiņas				
	Izlaide	Aizņemtās darbavietas	Eksporta īpatsvars realizācijā	2015	2016	2017	2018	2019 Jan-Feb
Apstrādes rūpniecība	100	100	65,4	4,3	5,6	8,0	2,7	4,7
Pārtikas ražošana	21,5	19,6	35,0	-4,6	1,8	5,2	-2,9	0,3
Vieglā rūpniecība	3,5	10,0	84,1	-13,2	2,1	7,6	-0,8	-6,8
Kokapstrāde	28,2	20,2	71,3	7,1	8,0	2,1	4,5	7,1
Papīra ražošana, poligrāfija	3,8	4,3	64,7	0,0	3,6	4,5	-3,7	5,4
Ķīmija un farmācija	8,3	7,2	76,8	-4,1	10,7	11,4	7,0	5,8
Nemetāliskie minerāli	6,0	4,9	52,4	-9,8	11,6	11,1	1,3	-2,6
Metālapstrāde	8,5	10,1	68,5	34,8	5,4	12,0	3,6	11,7
Elektroniskās iekārtas	8,2	4,7	90,5	16,7	12,6	15,8	12,1	14,6
Mašīnu un iekārtu ražošana	2,7	3,5	88,4	7,9	8,5	21,5	7,0	22,2
Transportlīdzekļu ražošana	4,1	3,4	91,7	3,5	-2,9	22,8	7,3	-2,5
Pārējās nozares	5,0	12,1	66,4	3,5	0,8	4,3	-1,8	0,2

Apstrādes rūpniecības izaugsme
struktūra un izmaiņas 2018.gadā, procentos



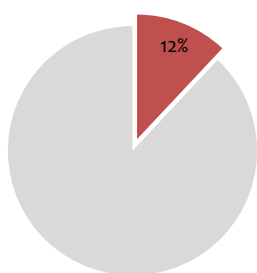
Arī 2019.gadā izaugsme apstrādes rūpniecībā saglabāsies, un pieauguma tempi varētu būt līdzīgi kā 2018.gadā. Straujāku apstrādes rūpniecības izaugsmi ierobežos nenoteiktība ārējos tirgos, kas neļauj cerēt uz jūtamu eksporta iespēju paplašināšanos.

Apstrādes rūpniecības apjomu indekss un
struktūra pa tehnoloģiju līmeņiem
2011.gads = 100, struktūra 2018.gadā, procentos

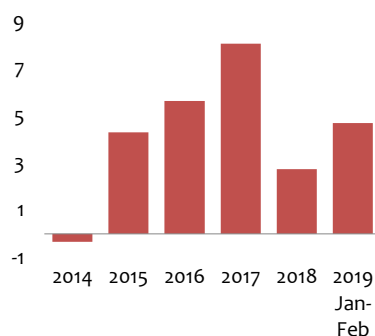


Apstrādes rūpniecības galvenie rādītāji

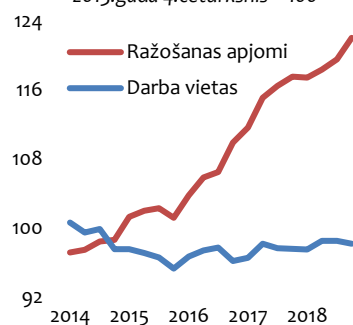
Nozares īpatsvars IKP
2018.gadā



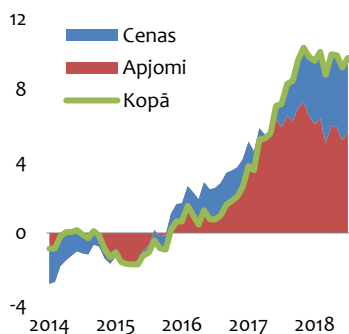
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos



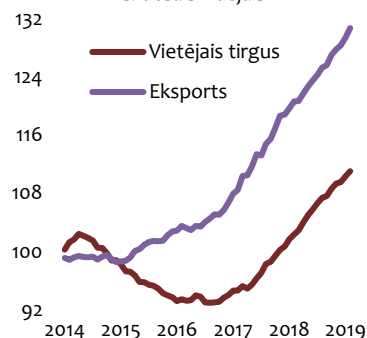
Produkcijas apjomi un aizņemtās
darbavietas
2013.gada 4.ceturksnis = 100



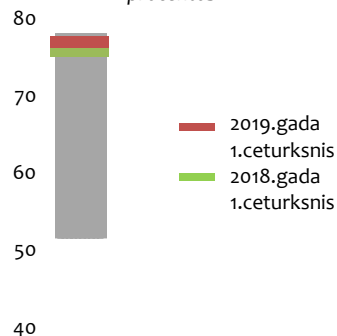
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais



Produkcijas realizācija
2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

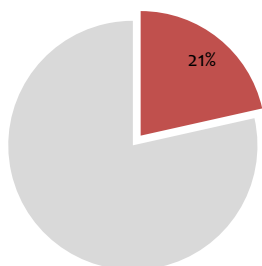


Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

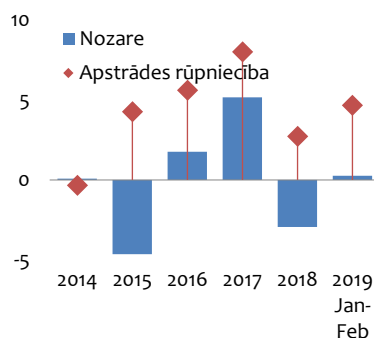


Pārtikas produktu un dzērienu ražošana

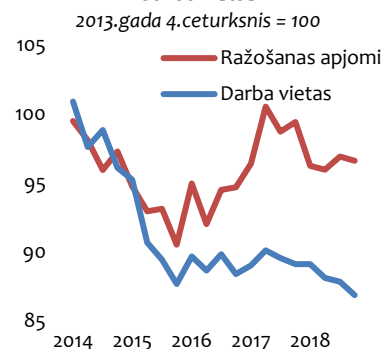
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2018.gadā



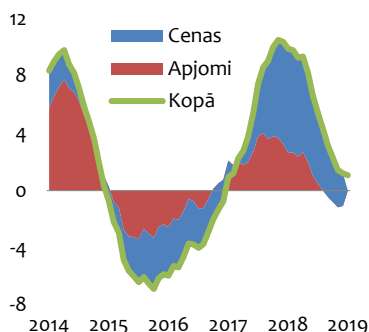
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos



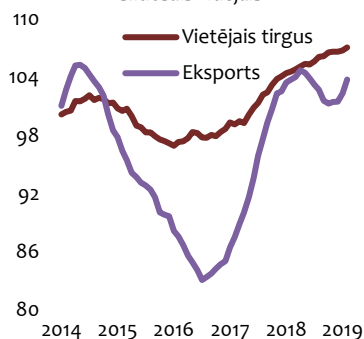
Produkcijas apjomi un aizņemtās
darbavietas



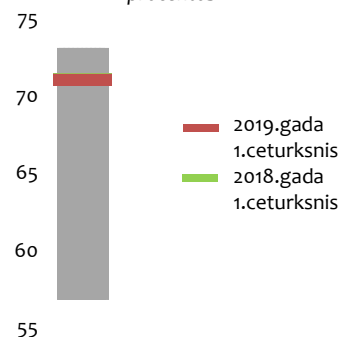
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais



Produkcijas realizācija
2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

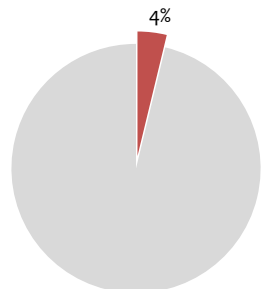


Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

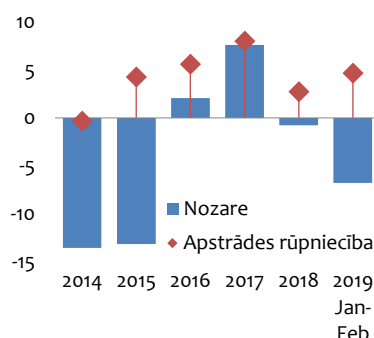


Viegglā rūpniecība

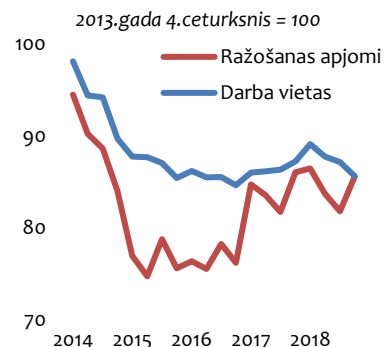
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2018.gadā



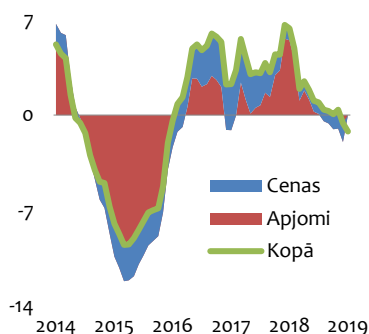
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos



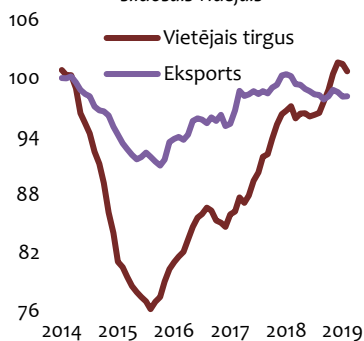
Produkcijas apjomi un aizņemtās
darbavietas



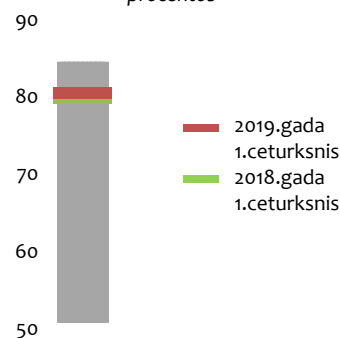
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais



Produkcijas realizācija
2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

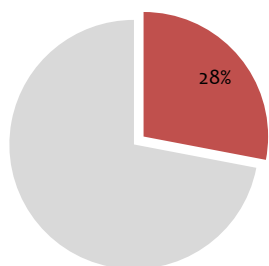


Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

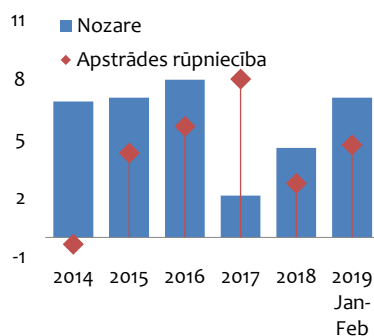


Kokapstrāde

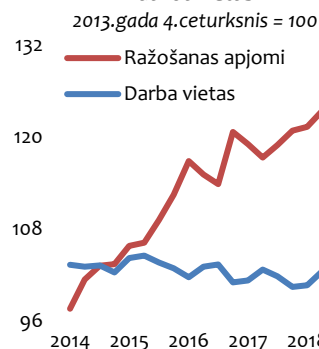
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2018.gadā



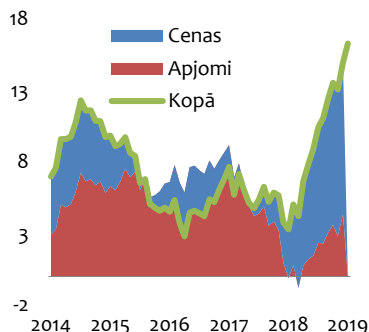
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos



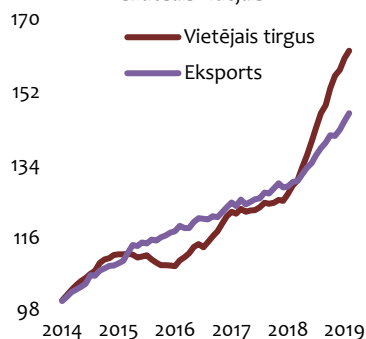
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas



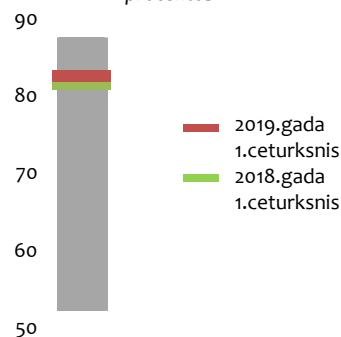
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais



Produkcijas realizācija 2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

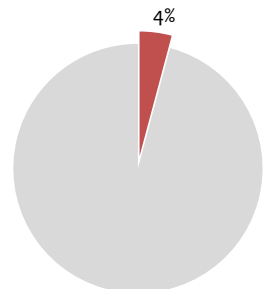


Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

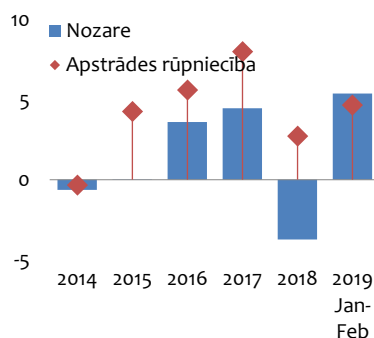


Papīra ražošana un poligrāfija

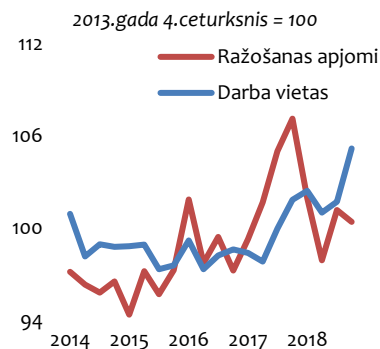
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2018.gadā



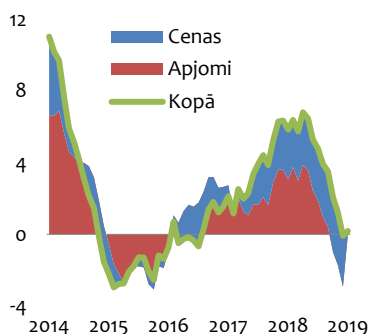
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos



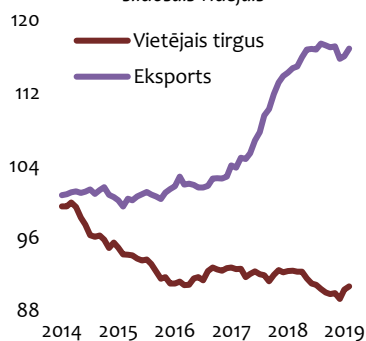
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas



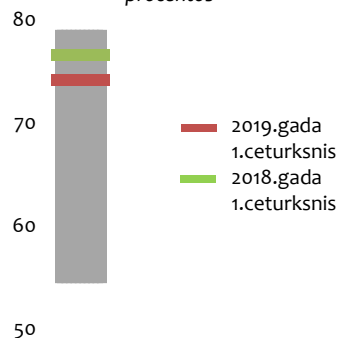
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais



Produkcijas realizācija 2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

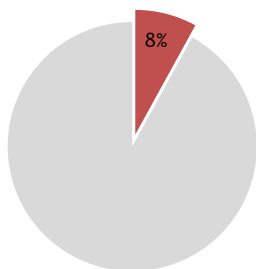


Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

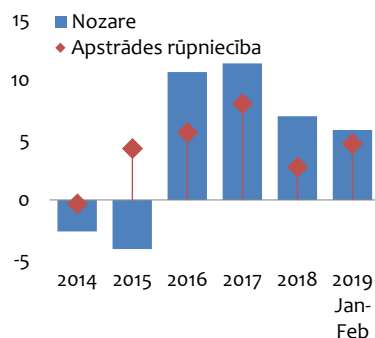


Ķīmiskā rūpniecība

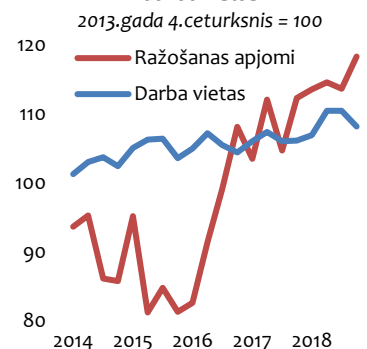
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2018.gadā



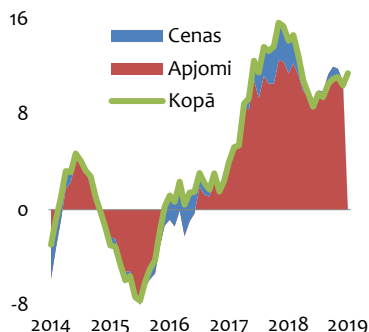
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos



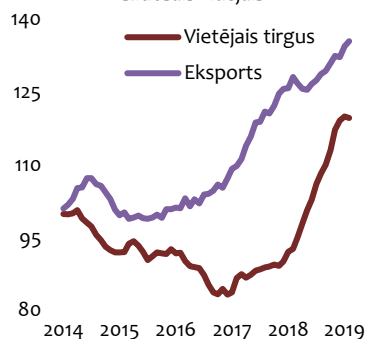
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas



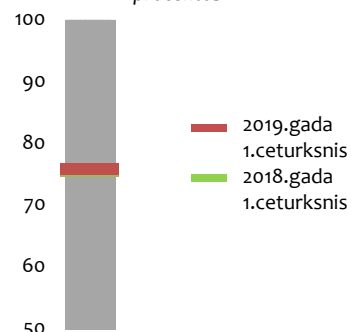
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais



Produkcijas realizācija 2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

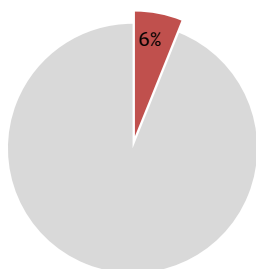


Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

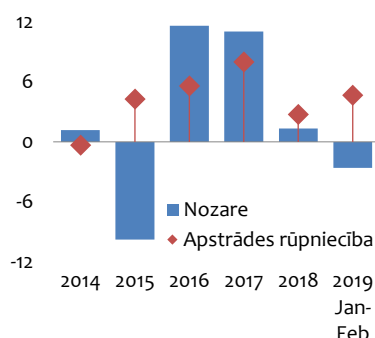


Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana

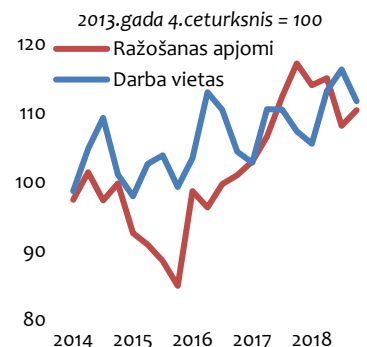
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2018.gadā



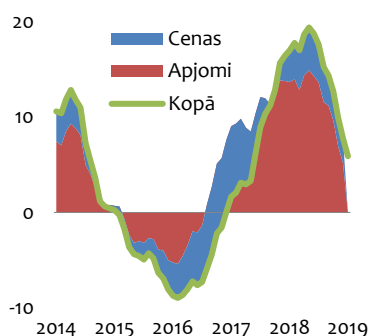
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos



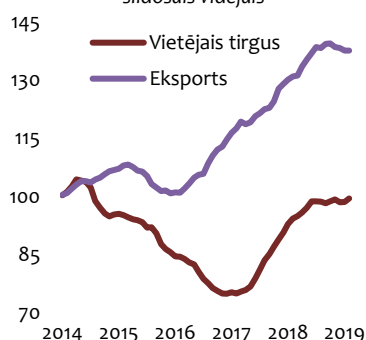
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas



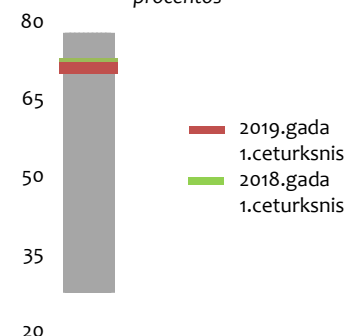
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais



Produkcijas realizācija 2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

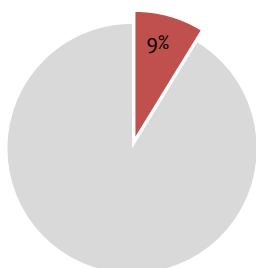


Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

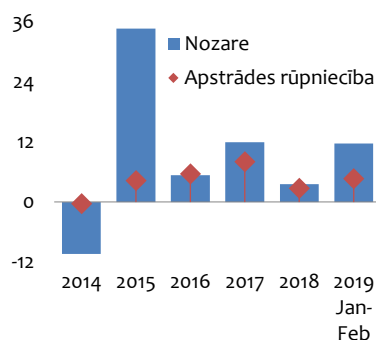


Metālu un metāla izstrādājumu ražošana

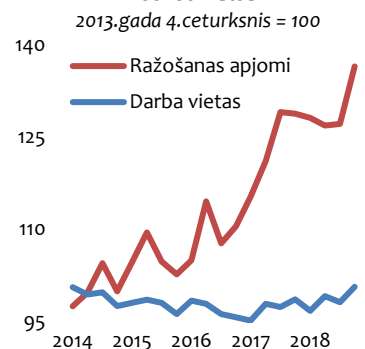
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2018.gadā



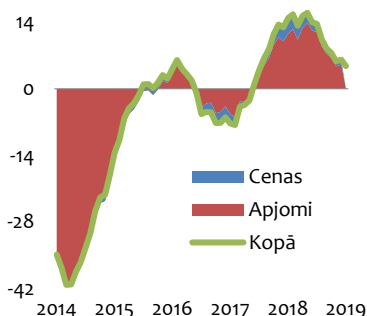
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos



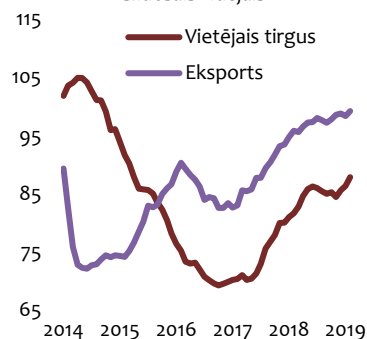
Produkcijas apjomi un aizņemtās
darbavietas



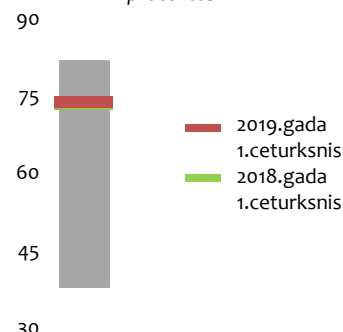
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais



Produkcijas realizācija
2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

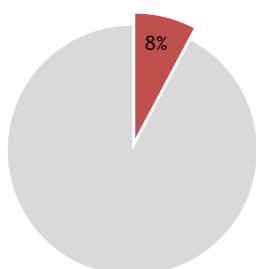


Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

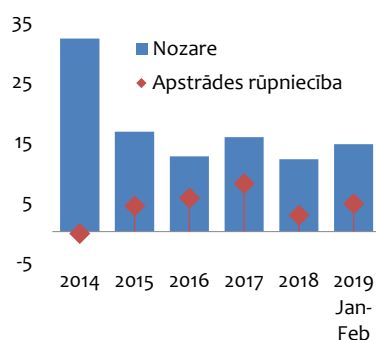


Elektrisko un optisko iekārtu ražošana

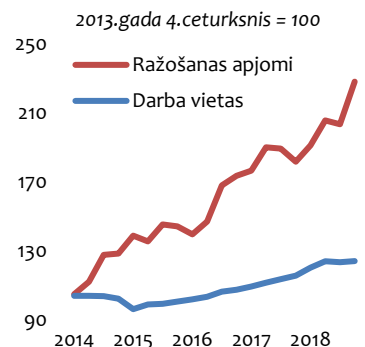
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2018.gadā



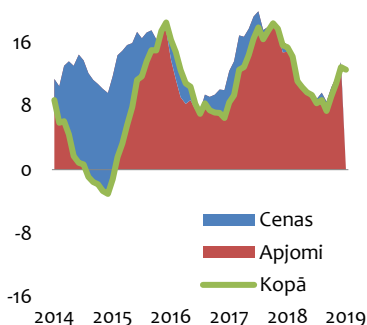
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos



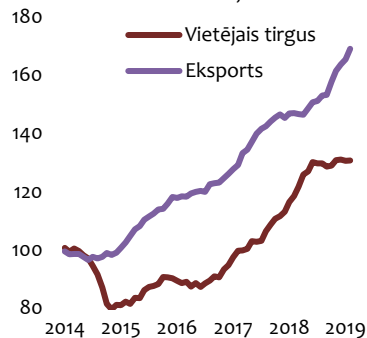
Produkcijas apjomi un aizņemtās
darbavietas



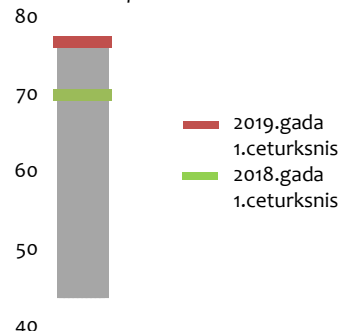
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais



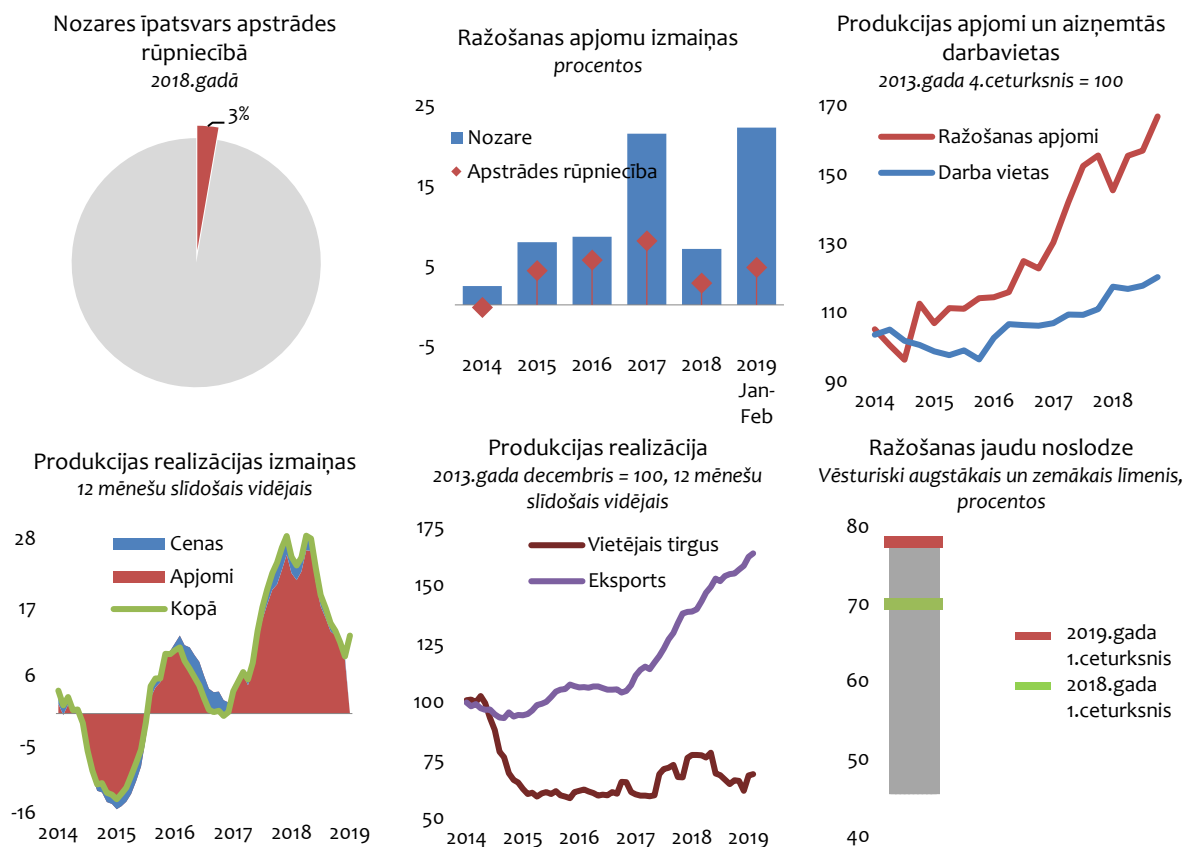
Produkcijas realizācija
2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais



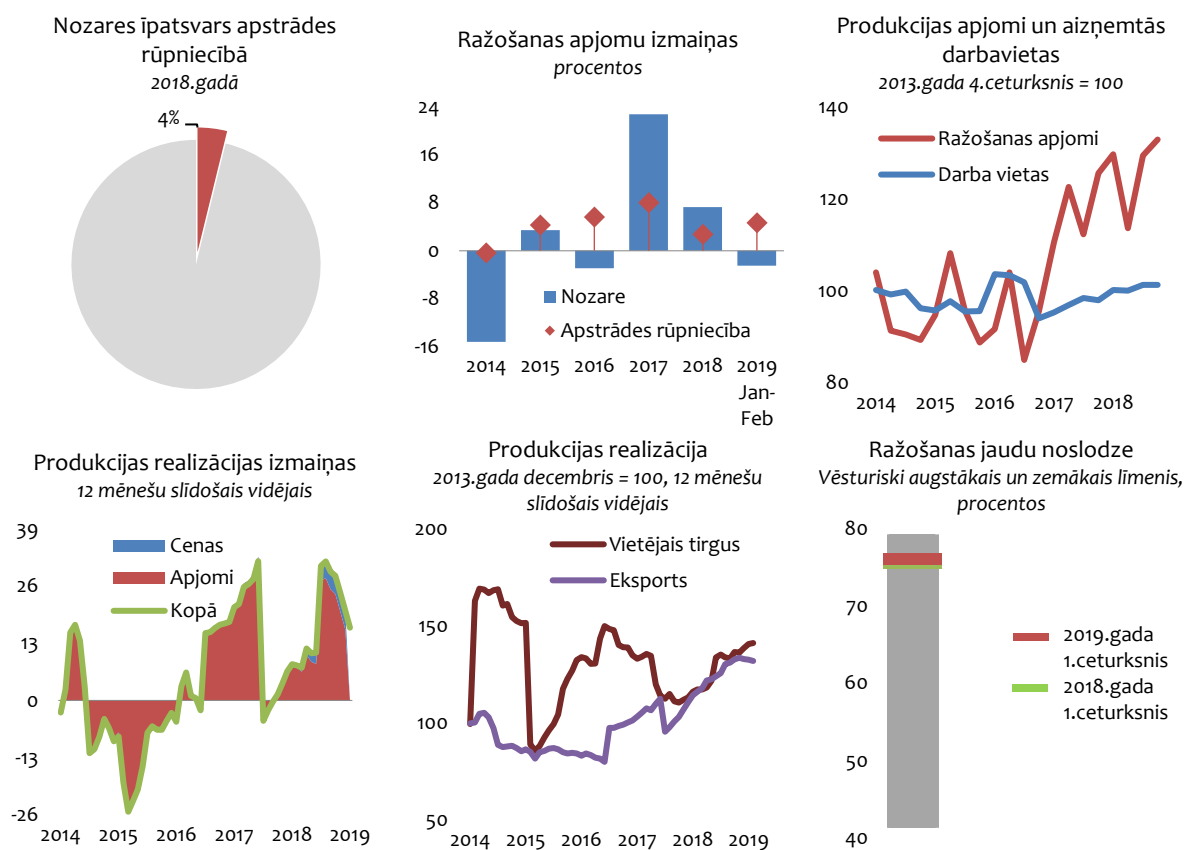
Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos



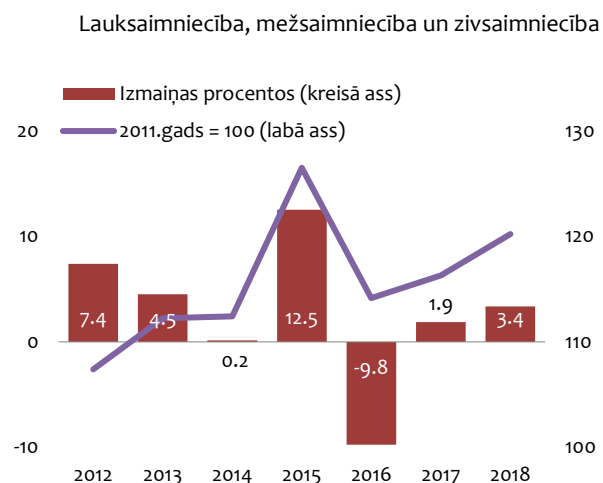
Mašīnu un iekārtu ražošana



Transportlīdzekļu ražošana

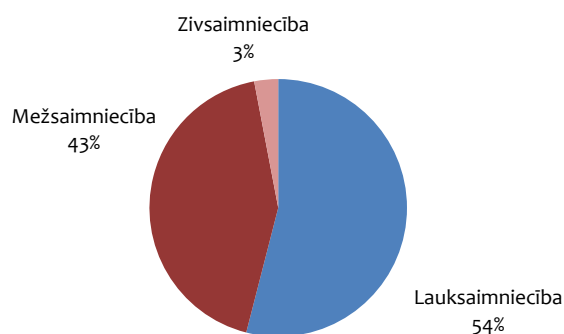


LAUKSAIMNIECĪBA, MEŽSAIMNIECĪBA UN ZIVSAIMNIECĪBA



2018.gadā vērojams straujāks nozares apjomu pieaugums tieši labvēlīgo laika apstākļu un straujākas mežsaimniecības nozares izaugsmes dēļ. Nozarē pakāpeniski samazinās nodarbināto skaits, bet aizņemto darbavietu skaits pieaug un ir pārsniedzis pirmskrīzes līmeni. Tas skaidrojams ar atšķirīgu datu uzskaites sistēmu. Aizņemtās darba vietas pieaug algoto darbavietu kāpuma dēļ, savukārt nodarbināto skaits samazinās pašnodarbināto skaita krituma dēļ, kas nozīmē, ka nozarē arvien vairāk tiek izmantots algots darbaspēks.

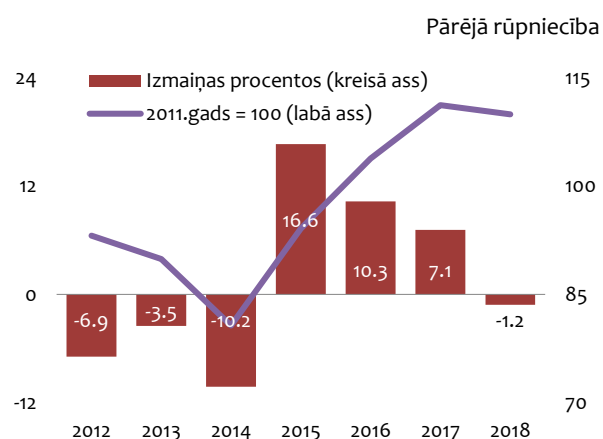
Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozares struktūra 2018.gadā*, procentos



* – EM novērtējums

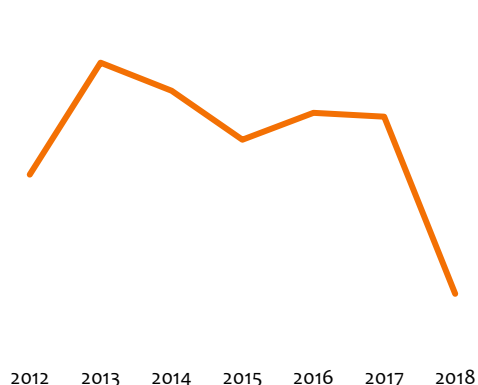
Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozares struktūrā dominē lauksaimniecība un mežsaimniecība. Nozares darbība ir cieši saistīta ar laika apstākļiem, tādēļ nozarē kopumā vērojama svārstīga izaugsme. Pēc būtiskā pieauguma lauksaimniecības nozarē 2015.gadā, kad izaugsmi noteica graudu rekordraža, 2016.gadā nozares apjomi samazinājās, bet 2017.gadā uzrādīja tikai nelielu pieaugumu sliktu laika apstākļu dēļ, kas ietekmēja tieši augkopību un mežsaimniecību.

PĀRĒJĀ RŪPNIECĪBA



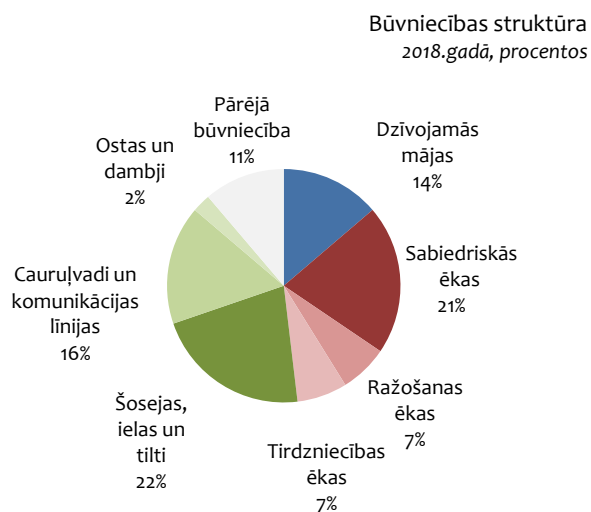
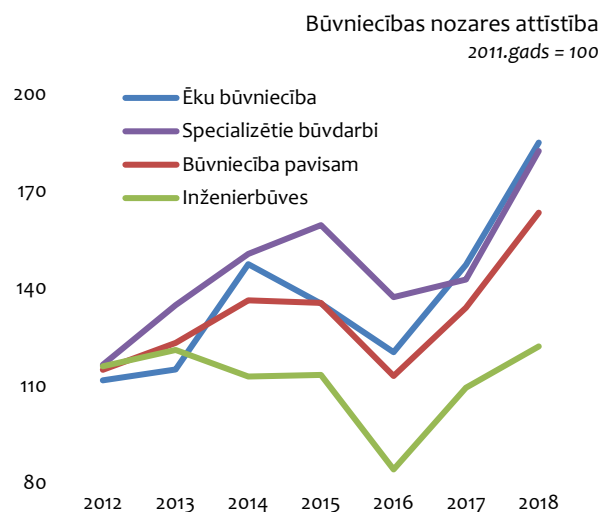
elektroenerģijas un siltumenerģijas apjomi. 2017.gadā pieauga arī ieguves rūpniecības īpatsvars, ko veicināja būtisks kūdras ieguves apjomu kāpums. Savukārt 2018. gadā pārējās rūpniecības nozaru apjomi samazinājās, ko noteica kritums elektroenerģijas un gāzes apgādes nozarē silto laika apstākļu dēļ. Aizņemto darbavietu skaits sarūk ūdens apgādē, atkritumu apsaimniekošanā un elektroenerģijas un gāzes apgādes nozarē.

Aizņemtās darbavietas pārējā rūpniecībā tūkstošos

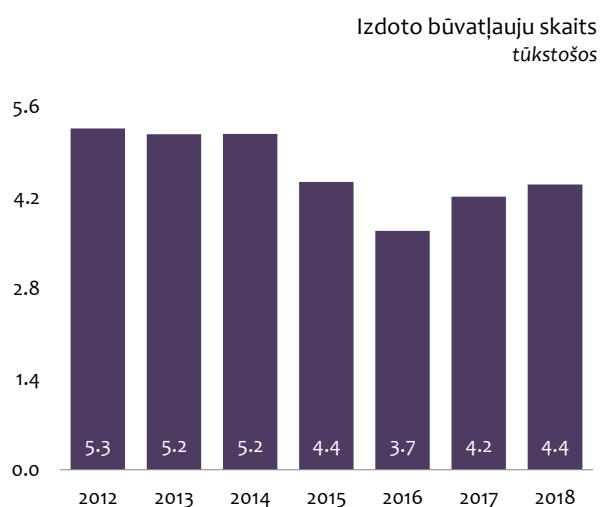
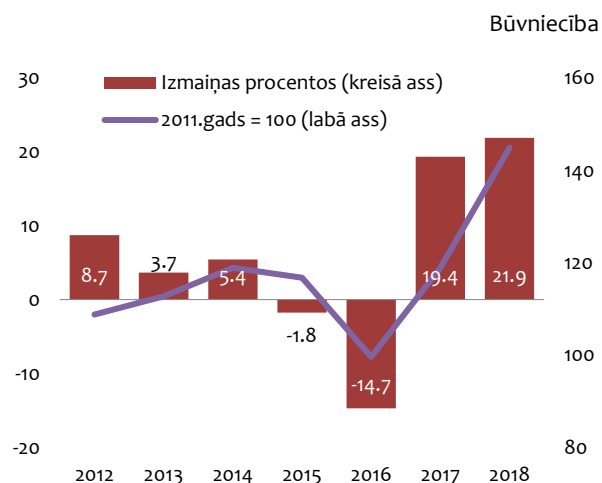
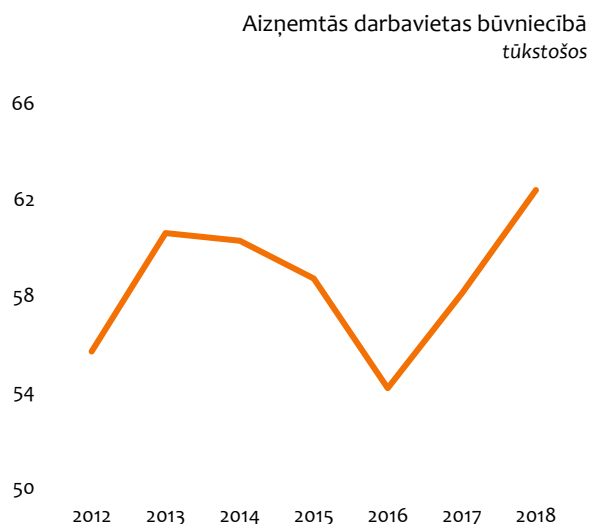


Pārējās rūpniecības (ieguves rūpniecību un karjeru izstrādi, elektroenerģijas, gāzes apgādi, siltumapgādi un kondicionēšanu, ūdens apgādi un atkritumu apsaimniekošanu) nozaru struktūrā dominē elektroenerģijas un gāzes apgāde. 2015.-2017.gadā pārējās rūpniecības nozarēs vērojams straujš pieaugums. Ņemot vērā, ka 2016. un 2017.gadā ziemas mēnešos laika apstākļi bija ievērojami aukstāki, palielinājās patērētās

BŪVNICĪBA



Būvniecība attīstās strauji jau otro gadu pēc kārtas. Nozares attīstības dzinūļi lielā mērā ir Eiropas Savienības struktūrfondu projektu īstenošana un privātās investīcijas. Būvniecības apjomi 2018.gadā pieauga visās būvniecības pamatgrupās, straujākais pieauguma temps bija vērojams ēku būvniecībā un specializēto būvdarbu jomā. Ēku būvniecībā palielinājās gan dzīvojamo, gan nedzīvojamo māju būvniecība. Nedzīvojamo ēku pamatkategorijā pieaugumu noteica biroju ēku, vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības ēku būvniecība. Inženierbūvju vidū var atzīmēt autoceļu, ielu, ceļu, lidlauku skrejceļu un sliežu ceļu, kā arī maģistrālo caurulvadu, maģistrālo sakaru un elektropārvades līniju būvniecību. Tās lielākoties noteica šīs pamatgrupas apjomu pieaugumu.

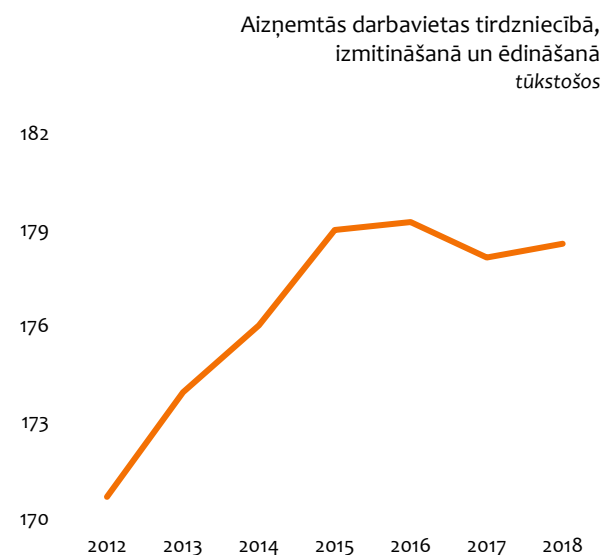


Paredzams, ka tuvākajā laikā nozares pieauguma tempi varētu būt lēnāki kā 2018.gadā, kaut arī tie būs salīdzinoši strauji, saglabājoties Eiropas Savienības struktūrfondu projektu ieviešanas un privāto investīciju intensitātei.

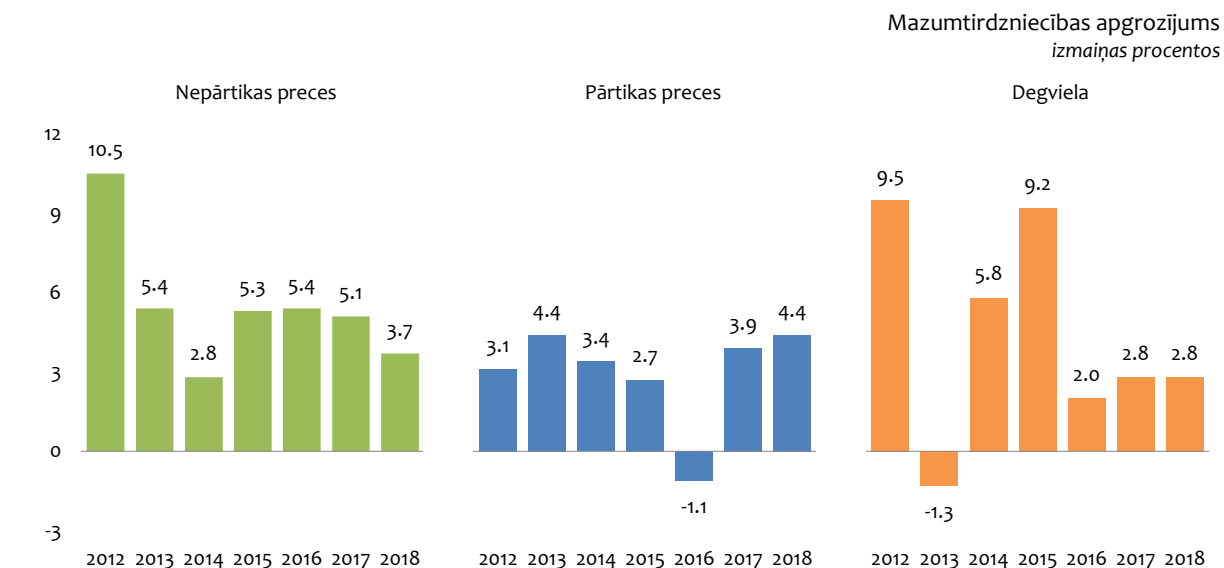
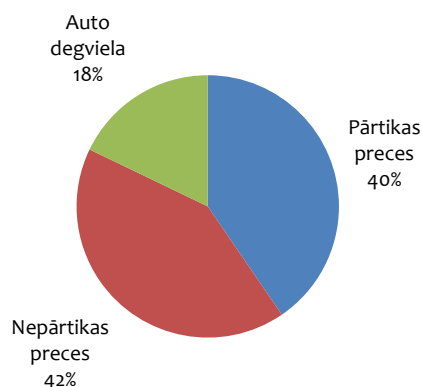
TIRDZniecība, izmitināšana un ēdināšana



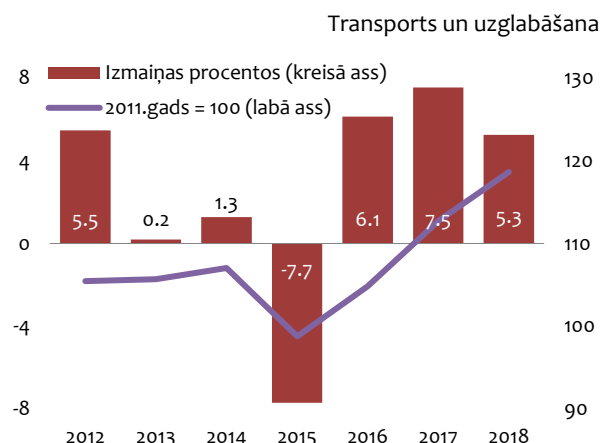
Tirdzniecības, izmitināšanas un ēdināšanas nozarē sniegto pakalpojumu apjomi turpina pieaugt. Tirdzniecības nozari pozitīvi ietekmē privātā patēriņa kāpums, darba samaksas pieaugums un uzlabojumi darba tirgū. 2018.gadā tā pieauga par 2,1%. Mazumtirdzniecības apgrozījums 2018.gadā pieauga par 3,8%. Straujākais kāpums bija vērojams pārtikas preču mazumtirdzniecības apjomiem. Savukārt vairumtirdzniecības nozares apgrozījums 2018.gadā saglabājās iepriekšējā gada līmenī. Izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozari pozitīvi ietekmē tūrisma nozares attīstība. 2018.gadā nozares apjomi pieauga par 5,1%. Lielākais aizņemto darbinieku īpatsvars ir tirdzniecībā, bet pēdējos gados tas sarūk, darbiniekiem straujāk pieaugot izmitināšanas un ēdināšanas nozarē.



Mazumtirdzniecības apgrozījuma struktūra 2018.gadā, procentos

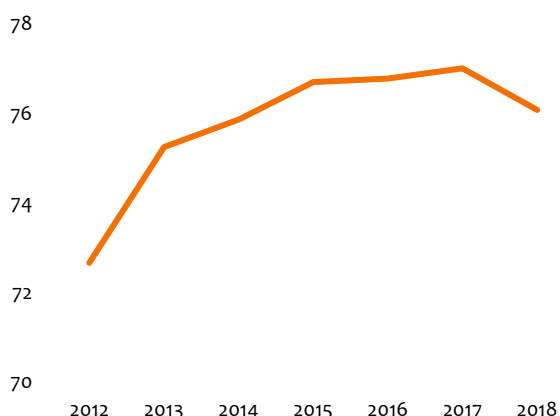


TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA

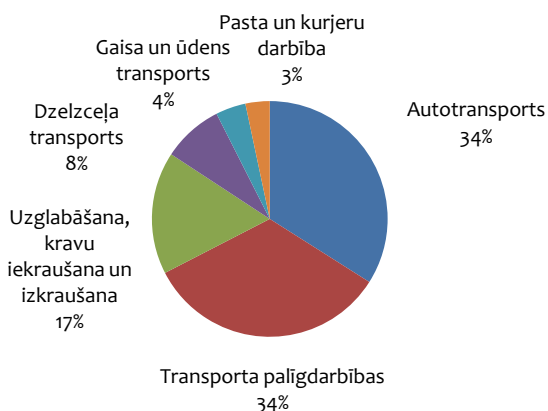


Transporta un uzglabāšanas nozare ir cieši saistīta ar starptautiskajiem pārvadājumiem. Pēc straujā kāpuma pēckrīzes periodā nozare laika periodā no 2012. līdz 2017. gadam pieauga tikai par 1% vidēji gadā, ko ietekmēja tranzīta kravu pārvadājumu samazināšanās, galvenokārt Krievijas transporta politikas un pieaugošas konkurences dēļ. Krievija jau kopš deviņdesmito gadu beigām izvirzīja mērķi attīstīt savu transporta infrastruktūru tā, lai nodrošinātu neatkarību no tranzīta valstīm. Neskatoties uz tranzīta kravu kritumu dzelzceļā un ostās, pēdējos gados nozares pieaugumu noteica autopārvadājumu kravu kāpums, kā arī pasažieru pieaugums lidostā un jūras ostās. Savukārt 2018. gadā pieauga gan pasažieru, gan kravu pārvadājumi visos transporta veidos. Pasažieru pārvadājumi palielinājās par 15%, kravu pārvadājumi – par 5%, pasta un kurjeru darbības – par 18%, uzglabāšanas un transporta palīgdarbības – par 2 procentiem.

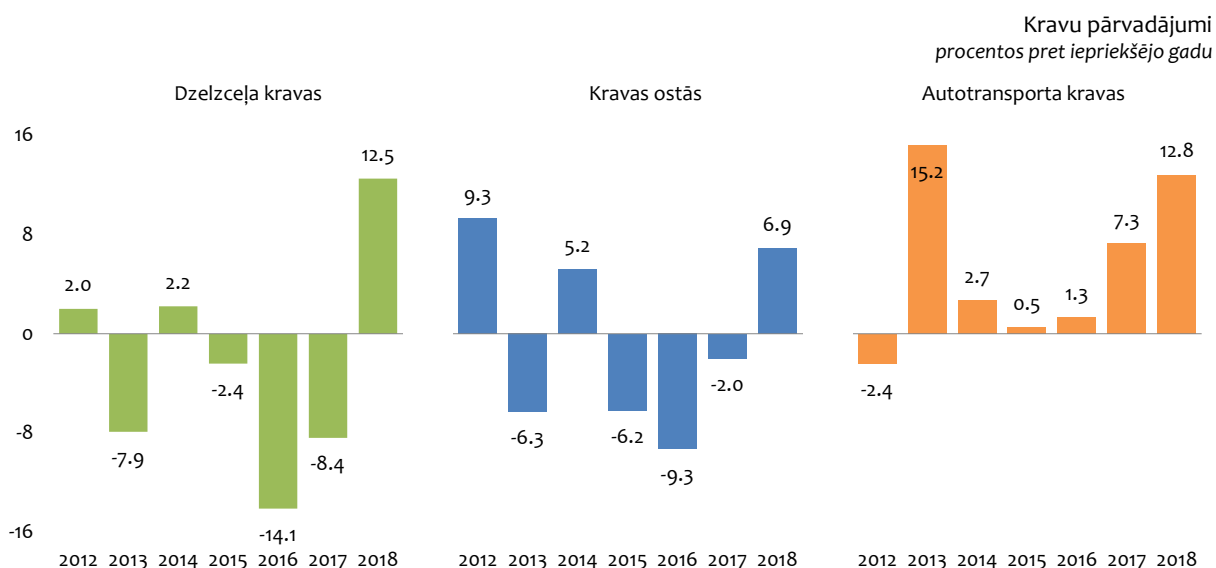
Aizņemtās darbavietas transportā un uzglabāšanā tūkstošos



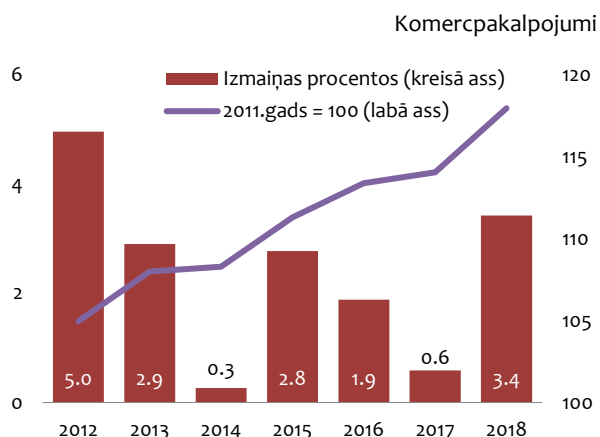
Transporta un uzglabāšanas nozares struktūra 2018. gadā*, procentos



* – EM novērtējums



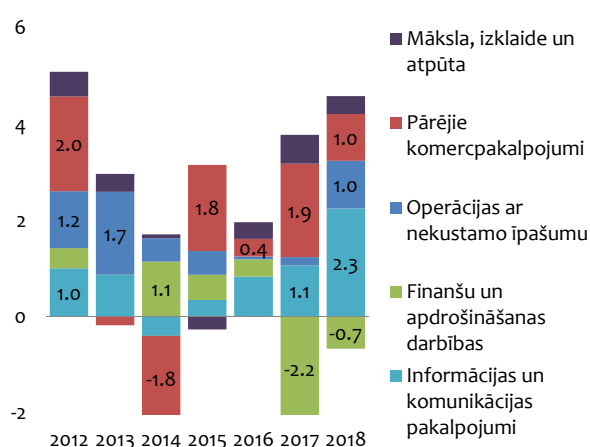
KOMERCPAKALPOJUMI



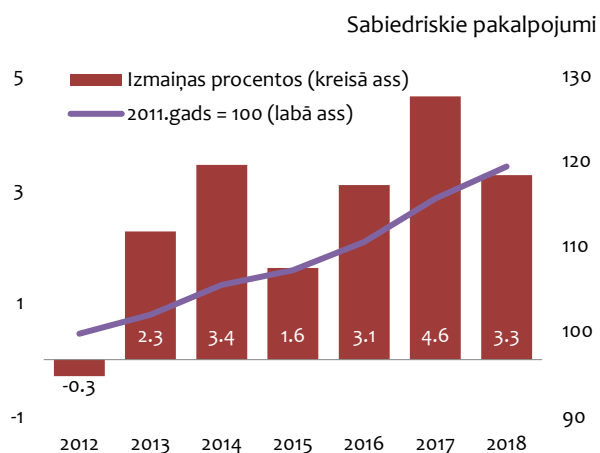
Komerccpakalpojumu (informācijas un komunikācijas pakalpojumi, finanšu un apdrošināšanas darbības, operācijas ar nekustamo īpašumu, profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi, administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība, māksla, izklaide un atpūta) nozaru struktūrā dominē operācijas ar nekustamo īpašumu. 2018.gadā pakalpojumu apjomi šajās nozarēs pieauga straujāk kā 2017.gadā. To pamatā noteica izaugsme informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarē. Ietekme bija arī operāciju ar nekustamo īpašumu un profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozaru un administratīvo un apkalpojošo dienestu darbību

apjomu kāpumam. Savukārt apjomi turpināja kristies finanšu un apdrošināšanas darbībās, ko lielā mērā noteica gan nerezidentu biznesa apjoma samazināšanās Latvijā, gan banku apvienošanas un nodarbināto skaita samazināšanās. Lielākais aizņemto darbavietu īpatsvars ir profesionālo, zinātnisko un tehniskajos pakalpojumos, administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībās un informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarēs, kur aizņemto darbavietu skaita pieaugums pēdējos gados ir visstraujākais.

Komerccpakalpojumu nozaru ieguldījums pieaugumā procentpunktos



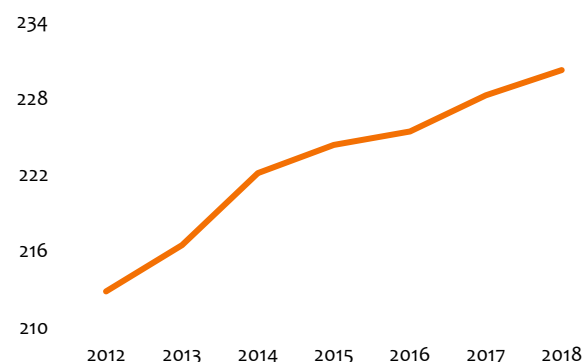
SABIEDRISKIE PAKALPOJUMI



Sabiedrisko pakalpojumu (valsts pārvalde un aizsardzība, izglītība, veselība un sociālā aprūpe) nozaru struktūrā dominē valsts pārvalde un aizsardzība. Palielinoties valdības izdevumiem, kopš 2013.gada sabiedrisko pakalpojumu nozarēs vērojams stabils pieaugums. 2017.gadā tas bija straujākais kopš 2006.gada. Arī

2018.gadā nozare turpināja strauji augt. Pēdējos gados būtiski pieaudzis valsts patēriņš valsts aizsardzības spēju palielināšanai, veselībai un izglītībai. Lielākais aizņemto darbavietu īpatsvars ir izglītībā, savukārt valsts pārvaldē un veselības aprūpē tas ir līdzīgs. Straujākais darbavietu kāpums pēdējos gados vērojams veselības aprūpē, valsts pārvaldē bija neliels kāpums, bet izglītībā 2018.gadā samazinājās.

Aizņemtās darbavietas sabiedrisko pakalpojumu nozarē tūkstošos



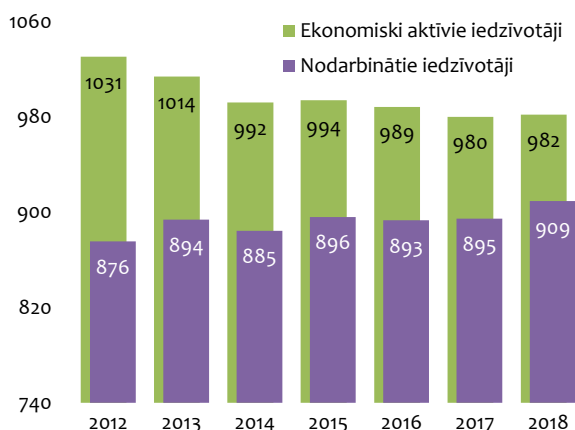
2019 | 1

DARBA TIRGUS

NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS

Līdz ar ekonomisko aktivitāšu pieaugumu, turpina uzlaboties situācija darba tirgū. Būtisks darba tirgus dzinulis 2018.gadā bija darbavietu pieaugums būvniecības nozarē. Vienlaikus pieprasījuma stimulus turpina aizēnot demogrāfijas tendences. Iedzīvotāju skaita samazinājums darbaspējas vecumā negatīvi ietekmē potenciālo darbaspēka piedāvājumu, kā rezultātā turpina strauji mazināties bezdarbs. Vidējais bezdarba līmenis 2018.gadā samazinājās līdz 7,4%, kas ir zemākais rādītājs pēdējās dekādes laikā. Ņemot vērā to, uzņēmumiem kļūst arvien grūtāk atrast sev nepieciešamos speciālistus, par ko liecina arī strauji augošais vakancu skaits darba tirgū. 2018.gadā reģistrēto vakancu skaits ir pieaudzis par vairāk nekā 40%.

Nodarbināto un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits
15-74 gadu vecumā, tūkstošos

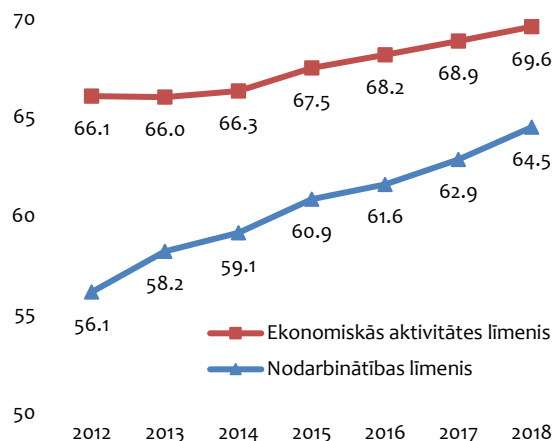


Ekonomikas izaugsme pozitīvi ietekmē gan nodarbināto, gan ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita dinamiku.

2018.gadā nodarbināto skaits auga par 1,6% jeb gandrīz 15 tūkst., kas ir bijis straujākais pieaugums pēdējo 5 gadu laikā. Tāpat strauji ir audzis aizņemto darbavietu skaits – par 1,1% jeb 9,5 tūkst. 2018.gadā nodarbināto skaits būvniecībā palielinājās par 18,2% jeb 11,5 tūkst., kas ir aptuveni 80% no kopējā nodarbināto skaita pieauguma tautsaimniecībā. Kopumā 2018.gadā bija nodarbināti 909,4 tūkst. iedzīvotāji vecumā no 15-74 gadiem.

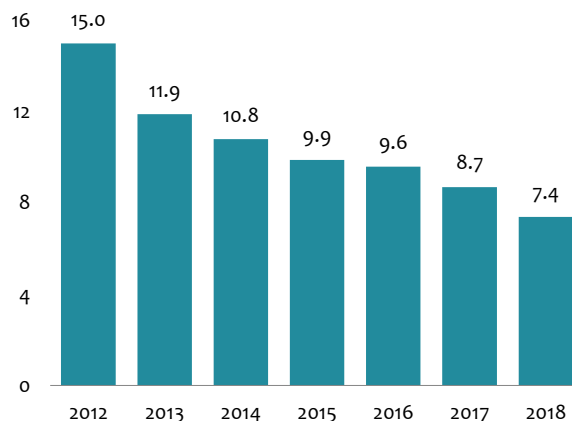
Nodarbināto skaits absolūtā izteiksmē joprojām ir būtiski zem pirmskrīzes līmeņa, kaut arī nodarbināto īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā 2018.gadā bija par 2,9 procentpunktiem augstāks nekā 2007.gadā. Nodarbinātības līmenis 2018.gadā sasniedza 64,5%, kas līdz šim ir bijis vēsturiski augstākais rādītājs Latvijā.

Nodarbinātības un ekonomiskā aktivitāte
15-74 gadu vecumā, procentos



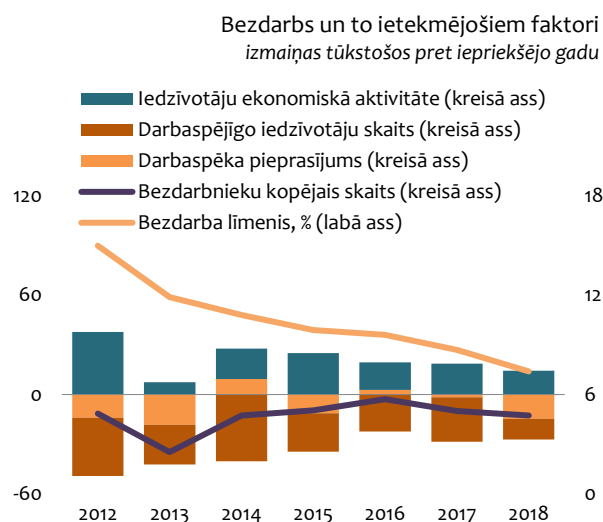
Nodarbinātības pieaugumu lielā mērā ļāvuši nodrošināt iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes palielināšanās, ko sekmējis gan darba algu, gan darba iespēju pieaugums. Jāatzīmē, ka iedzīvotāju skaits darbaspējas vecumā joprojām turpina sarukt, kas ietekmē arī pieejamo darbaroku skaitu. Ņemot vērā to, ar vien lielāka nozīme darbaspēka piedāvājuma noturēšanai esošajā līmenī, ir dažādu ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju grupu iesaistei darba tirgū. Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits 2018.gadā palielinājās par 1,9 tūkst., bet iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte par 0,7 procentpunktiem (līdz 69,6%).

Bezdarba līmenis
15-74 gadu vecumā, procentos

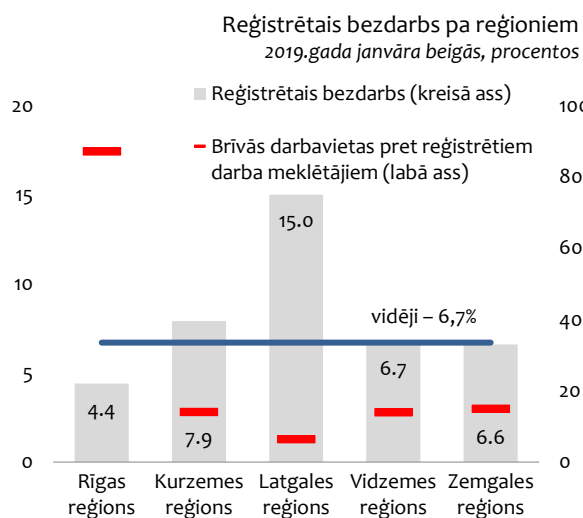


Būtiskākais ierobežojums nodarbināto un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita straujākam pieaugumam ir nelabvēlīgā demogrāfiskā situācija. Iedzīvotāju skaits vecuma grupā no 15-74 gadiem pērn samazinājās par 12,5 tūkst. jeb 0,9%, salīdzinot ar 2017.gadu.

Līdz ar nodarbinātības pieaugumu strauji turpina sarukt bezdarbs. Nelabvēlīgās demogrāfijas tendences, kā arī darbaspēka pieprasījuma pieaugums, ar vien vairāk ietekmē darbaspēka pieejamību darba tirgū. Bezdarba līmenis 2018.gadā samazinājās līdz vidēji 7,4%, bet gada pēdējā ceturksnī bija 6,9%, līdz ar to strauji pietuvinoties 2006./2007.gada bezdarba rādītājiem. Kopumā 2018.gadā bezdarbnieku skaits samazinājās līdz 72,8 tūkst., kas ir par 12,6 tūkst. mazāk nekā gadu iepriekš.

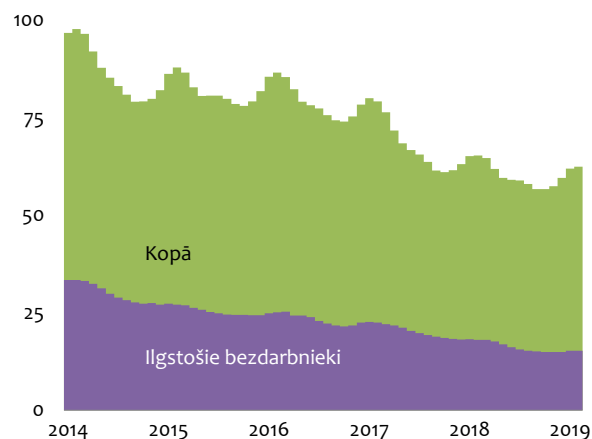


Bezdarba samazinājumu 2018.gadā galvenokārt noteica pieaugošais darbaspēka pieprasījums, kā rezultātā ar vien vairāk darba meklētāji tika iesaistīti nodarbinātībā. Papildus pieprasījuma faktoriem, būtisku ietekmi uz bezdarba dinamiku atstāja arī demogrāfijas tendences – darbaspējīgo iedzīvotāju skaita absolūtais samazinājums un izmaiņas iedzīvotāju vecumstrukturā.



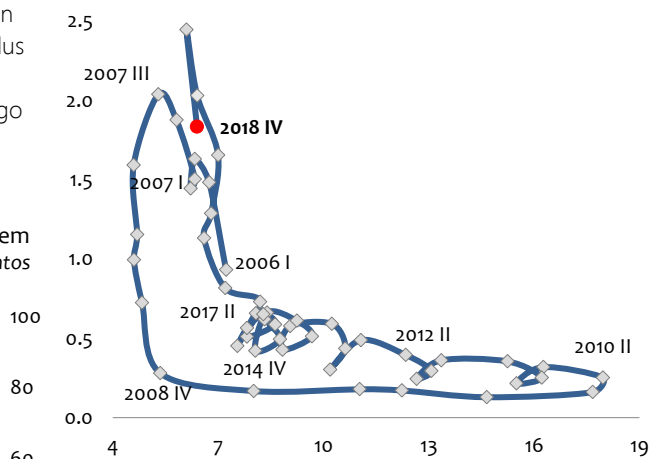
Bezdarbs joprojām saglabājas jūtami augstāks nekā kaimiņvalstīs. Igaunijā bezdarba līmenis 2018.gadā bija 5,4%, savukārt Lietuvā – 6,1%. Bezdarba straujāku samazināšanos joprojām kavē darba tirgus reģionālās atšķirības – bezdarba līmenis Latgales reģionā ir vairāk nekā 3 reizes augstāks nekā Rīgas reģionā, kas kopā ar zemo darbaspēka ģeogrāfisko mobilitāti, palielina strukturālā bezdarba riskus.

Reģistrētie bezdarbnieki tūkstošos



Riskus rada arī salīdzinoši augstais ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars – joprojām aptuveni 1/4 no reģistrētiem darba meklētājiem ir bez darba ilgāk par gadu.

Beveridža likne Latvijā
Procentos pa ceturkšņiem,
vertikālā ass – vakanču skaits pret ekonomiski aktīviem iedzīvotājiem; horizontālā ass – bezdarba līmenis



Liels ilgstošais bezdarbs var radīt strukturālā bezdarba pieaugumu, proti, jo ilgāk šie cilvēki ir bez darba, jo lielāks risks zaudēt darba iemaņas un prasmes. Turklāt pastāv risks, ka daļai no esošiem bezdarbniekiem nākotnē varētu būt problēmas atrast savām prasmēm atbilstošu darbu, jo tās var neatbilst tam, ko pieprasa tirgus.

Uz darba tirgus strukturālām problēmām norāda arī Beveridža līknes nobīde pa labi – neskatoties uz vakanču pieaugumu, darba meklētāju īpatsvars darba tirgū joprojām saglabājās augsts. Reģistrēto vakanču skaits 2018.gada beigās bija par 42%, lielāks nekā pirms gada. Vienlaikus reģistrētais bezdarba līmenis attiecīgā laika periodā ir samazinājies vien par 0,4 procentpunktiem.

Straujākais darbavietu pieaugums būvniecībā un IKT pakalpojumos. Vairāk nekā 2/3 no kopējā aizņemto darbavietu pieauguma 2018.gadā nodrošināja divas nozares – būvniecība un IKT pakalpojumi. Aizņemto darbavietu skaits būvniecības nozarē gada griezumā pieauga par 4,3 tūkst. jeb 7,4%. 2018.gadā aizņemto darbavietu skaits nozarē sasniedza 62,4 tūkst.

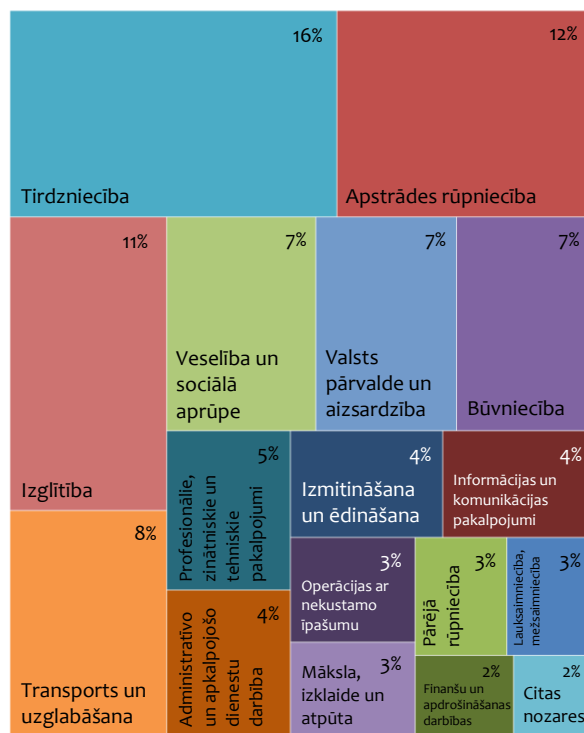
Tāpat būtisks darbaspēka pieprasījuma pieaugums ir vērojams IKT pakalpojumos, kur aizņemto darbavietu skaits 2018.gadā palielinājās par 2,3 tūkst. Galvenokārt darbavietu skaits pieauga pateicoties darbaspēka pieprasījuma pieaugumam datorprogrammēšanā un informācijas tehnoloģiju pakalpojumos.

Skaitliski lielākais aizņemto darbavietu samazinājums bija tirdzniecības nozarē – par aptuveni 1 300 darbavietām jeb 0,9%. Relatīvā izteiksmē būtiskākais darbavietu samazinājums bija finanšu un apdrošināšanas pakalpojumos – par vairāk nekā 800 darbavietām jeb 4,6 procentiem.

Joprojām darbavietu skaits turpina strauji pieaugt privātajā sektorā. Pēc krituma krīzes periodā par 30%, kopš 2010.gada darbavietu skaits privātajā sektorā palielinājies par ceturtdaļu. Vienlaikus lēnāks darbavietu pieaugums ir

bijis sabiedriskajā sektorā, kur aizņemto darbavietu skaits šajā laikā pieauga par 0,3%. Straujāks aizņemto darbavietu pieaugums sabiedriskajā sektorā bija vērojams 2014.gadā, kad tas palielinājās par 1,5 procentiem.

Aizņemtās darbavietas pa nozarēm
struktūra 2018.gadā, procentos

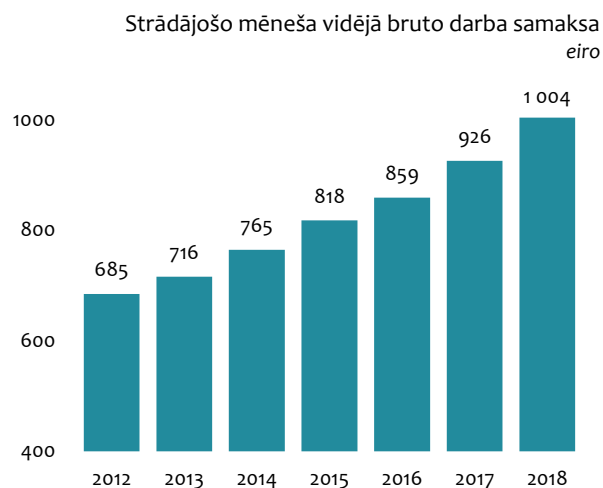


Aizņemto darba vietu skaita izmaiņas
2018.gads salīdzinājumā ar 2017.gadu, tūkstošos

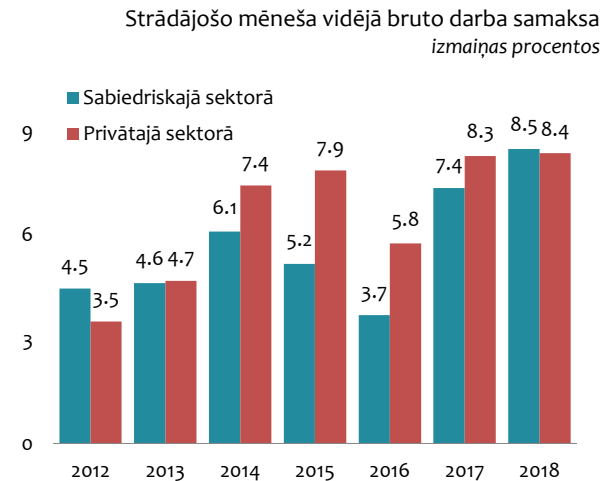


DARBA SAMAKSA

Līdz ar aktivitāšu atjaunošanos darba tirgū, kopš 2010.gada beigām ir atsācies atalgojuma pieaugums. Lai gan bezdarbs joprojām saglabājās salīdzinoši augsts, ekonomiski aktīvākajos reģionos arvien vairāk jūtams darba roku trūkums, kas uztur spiedienu uz darba algām.



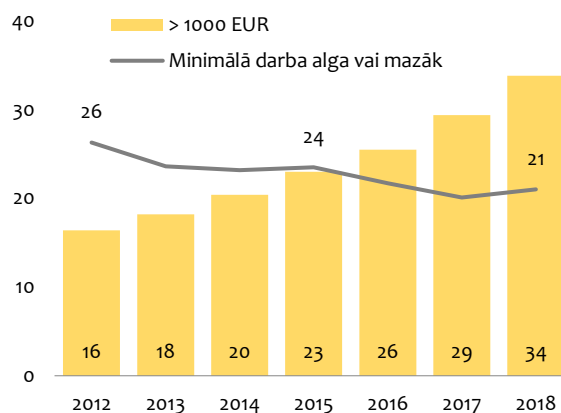
Darba algu pieaugums pēdējo četru gadu laikā saglabājies virs 5% gadā. Vidējā bruto alga 2018.gadā pieauga par 8,4% sniedzot 1004 eiro.



Kopš 2010.gada atalgojums ir audzis gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā. Vienlaikus pieaugums privātajā sektorā pēdējos gados ir bijis jūtami straujāks. Tas lielā mērā ir saistīts ar atšķirīgo darbaspēka pieprasījuma dinamiku starp sektoriem. Privātajā sektorā aizņemto darbavieta skaits kopš 2011.gada ir audzis par vairāk nekā 18%, bet sabiedriskajā sektorā – vien par 1,6%.

2018.gada budžetā vairāk nekā 90 milj. eiro tika novirzīti darba samaksas palielinājumam ārstniecības personām, kas atspoguļojās arī darba algas dinamikā kopumā nozarē. Vidējās bruto algas pieaugums veselības un sociālās aprūpes nozarē 2018. gadā sasniedz gandrīz 16%.

**Nodarbināto sadalījums pa bruto algu grupām
īpatsvars procentos no kopējā nodarbināto skaita**



Pēdējos gados pakāpeniski samazinās minimālās darba algas saņēmēju īpatsvars. Vienlaikus pieaug nodarbināto skaits, kas saņem algu virs 1000 eiro mēnesī. 2018.gadā tādu bija aptuveni 1/3 daļa no visiem nodarbinātajiem.

Darba samaksa 2018.gadā pieauga visās tautsaimniecības pamatnozarēs, tomēr to dinamika bija atšķirīga. Straujākais darba algas kāpums bija vērojams veselības un sociālā aprūpē. Vienlaikus lēnākais algu pieaugums bija vērojams finanšu pakalpojumos – 2018.gadā tas pieauga par 3,6%. Neskatoties uz to, vidējais atalgojums nozarē joprojām bija gandrīz divas reizes lielāks nekā vidēji tautsaimniecībā.



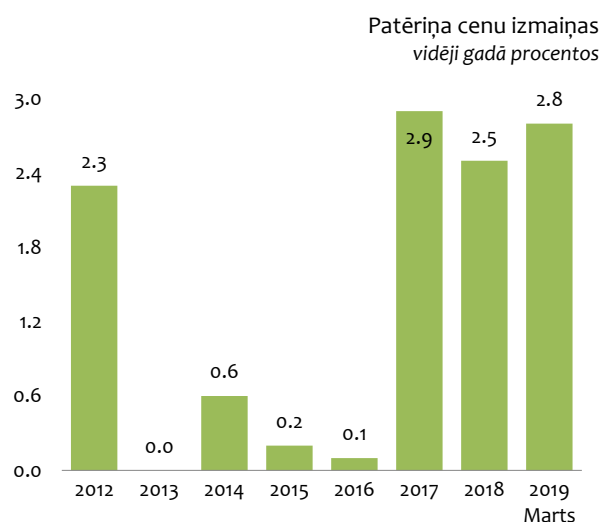
2019 | 1

EKONOMISKĀ STABILITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA

CENAS

2018.gadā bija vērojams viens no augstākajiem cenu pieaugumiem pēdējos gados. Patēriņa cenas pieauga par 2,6%, bet gada vidējā inflācija bija 2,5%. Būtiska ietekme uz patēriņa cenu līmeni bija cenu kāpumam pakalpojumiem. Patēriņa cenu līmeni ietekmēja arī pasaules cenu kāpums naftai.

2019.gada trīs mēnešos cenu pieaugums bija straujāks nekā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā. Patēriņa cenas 2019.gada martā, salīdzinot ar 2018.gada decembri, pieauga par 1,7%. Salīdzinot ar iepriekšējā gada martu, patēriņa cenas pieauga par 2,8%. Arī gada vidējā inflācija martā bija 2,8%.



Galvenie cenas ietekmējošie faktori 2018.gadā:

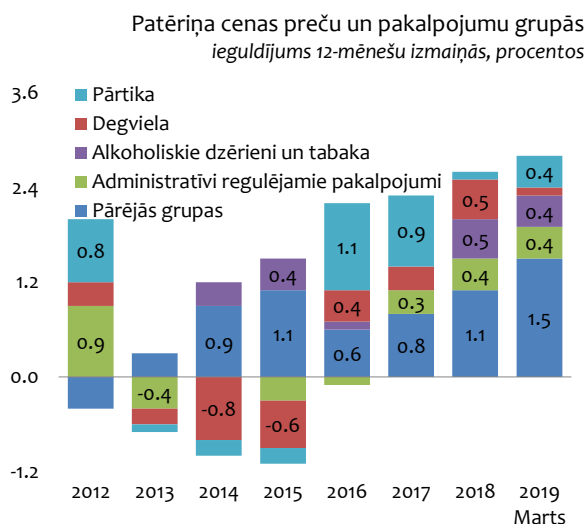
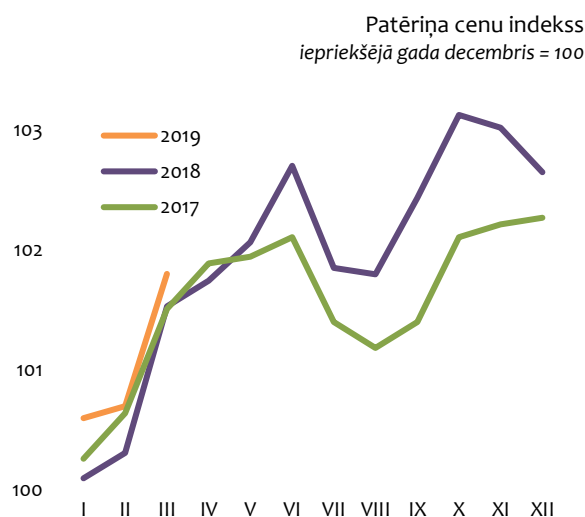
(1) cenu kāpums pakalpojumiem – straujākais palielinājums bija ar mājokli saistītiem pakalpojumiem (īres maksai, ūdensapgādei, atkritumu savākšanai saistībā ar dabas resursu nodokļa palielināšanu), ēdināšanas, veselības, atpūtas un kultūras pakalpojumiem;

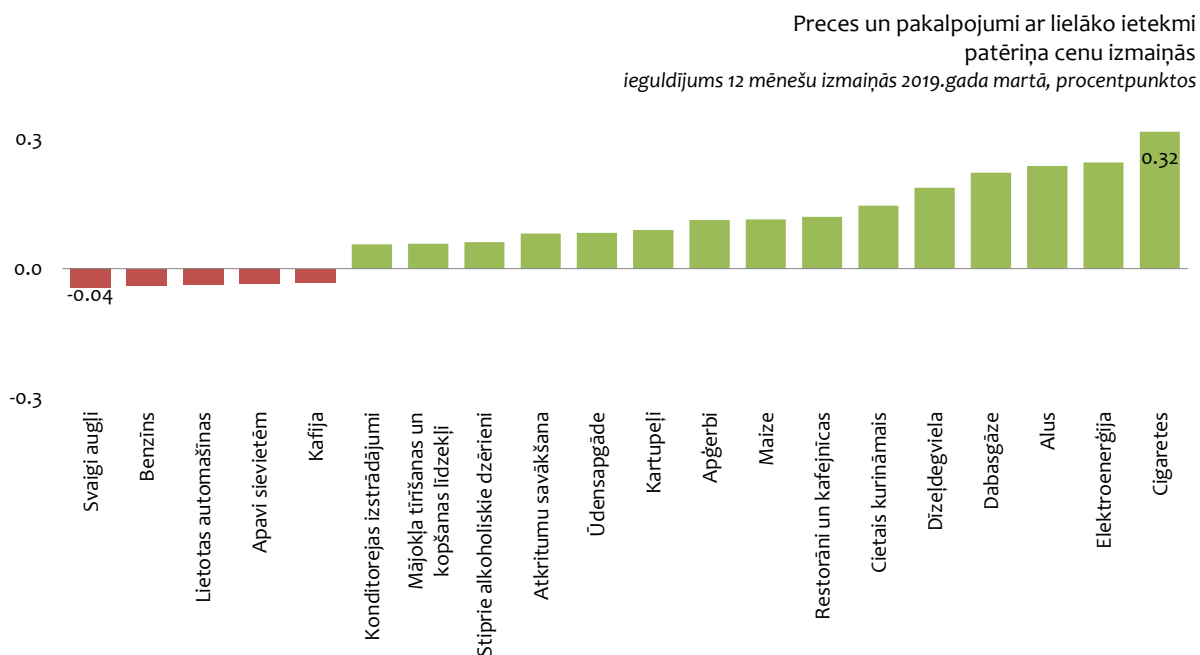
(2) cenu kāpums degvielai, gan akcīzes nodokļa paaugstināšanas, gan pasaules naftas cenu kāpuma dēļ. Kopumā 2018.gadā naftas cenas pieauga vidēji par 30%. Naftas cenu kāpumu veicināja naftas ieguves ierobežojumu saglabāšana, kā arī naftas pieprasījuma kāpums ģeopolitisko notikumu un tirdzniecības attiecību saspīlējumu ietekmē;

(3) cenu kāpums alkoholiskajiem dzērieniem akcīzes nodokļa paaugstināšanas dēļ;

(4) cenu pieaugums gāzei un siltumenerģijai (dabasgāzes cenas kāpuma dēļ), un cietajam kurināmajam, savukārt cenas samazinājās elektroenerģijai saistībā ar jauno OIK;

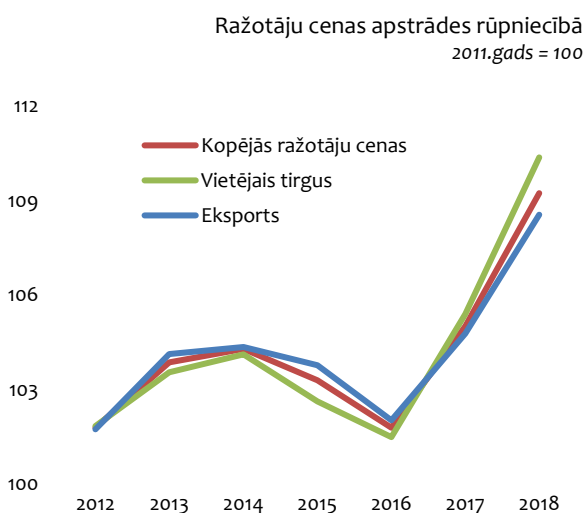
(5) neliels cenu kāpums pārtikai, ko ietekmēja gan PVN samazinājums gada sākumā, gan pārtikas produktu cenu dinamika pasaulē. Lielākā palielinošā ietekme bija maizei un graudaugiem, savukārt samazinošā – cukuram un augļiem. Pasaules pārtikas cenas samazinājās par 4%. Tās samazinājās visās galvenajās pārtikas produktu grupās, izņemot graudaugus;





Kopumā 2019.gadā vidējā gada inflācija varētu būt nedaudz augstāka par 2018.gadā vēroto. To turpinās ietekmēt dažādi piedāvājuma puses faktori saistībā ar nodokļu un tarifu palielināšanu, kā arī pieprasījuma puse, ko veicina ekonomisko aktivitāšu pieaugums un atalgojuma kāpums. Vienlaikus inflācija joprojām lielā mērā būs atkarīga no pasaules naftas un pārtikas cenu svārstībām.

Ražotāju cenām 2018.gadā turpinājās straujš kāpums, ražotāju cenām apstrādes rūpniecībā 2018.gadā bija straujākais kāpums kopš 2011.gada.



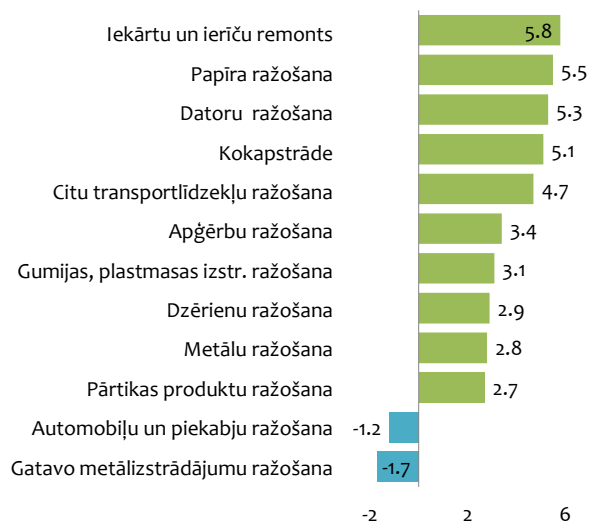
2018.gadā ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā auga straujāk vietējā tirgū realizētajai produkcijai, ko ietekmēja iekšzemes pieprasījums un izaugsmes tempu palielināšanās. Ietekmīgākais cenu pieaugums bija

kokapstrādē, bet pazeminošā ietekme – elektrisko iekārtu ražošanā.

2019.gadā vērojams krietni lēnāks ražotāju cenu kāpums apstrādes rūpniecībā. 2019.gada divos mēnešos ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā saglabājušās nemainīgas salīdzinot ar 2018.gada decembri.

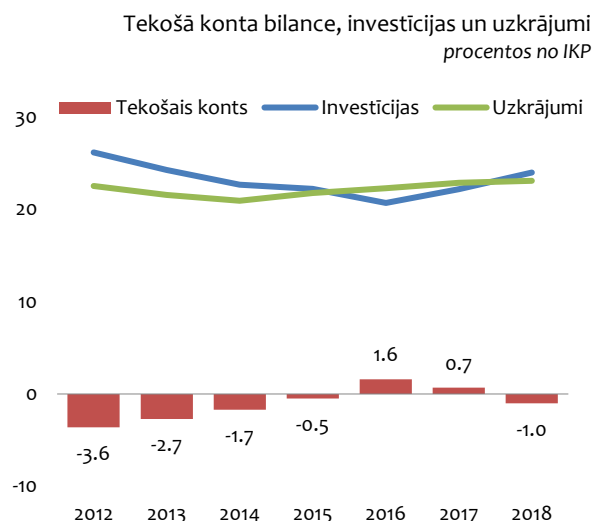
2019.gadā apstrādes rūpniecības ražotāju cenas pieaugs lēnāk kā 2018.gadā. Ražotāju cenu līmeni lielā mērā ietekmē eksportētās produkcijas ražotāju cenu svārstības, ko pamatā nosaka pasaules izejvielu cenu dinamika. Jāatzīmē, ka 2018.gada beigās pasaules enerģijas un izejvielu cenām bija vērojams kritums. Vienlaikus vietējā tirgū realizētajai produkcijai ražotāju cenu kāpumu turpinās ietekmēt izaugsmes tempi.

Ražotāju cenu straujākās izmaiņas apstrādes rūpniecības nozarēs 2019.gada februārī pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

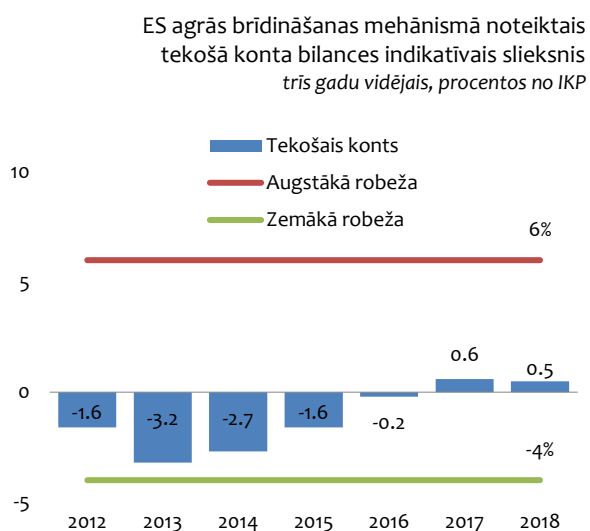


MAKSĀJUMU BILANCE

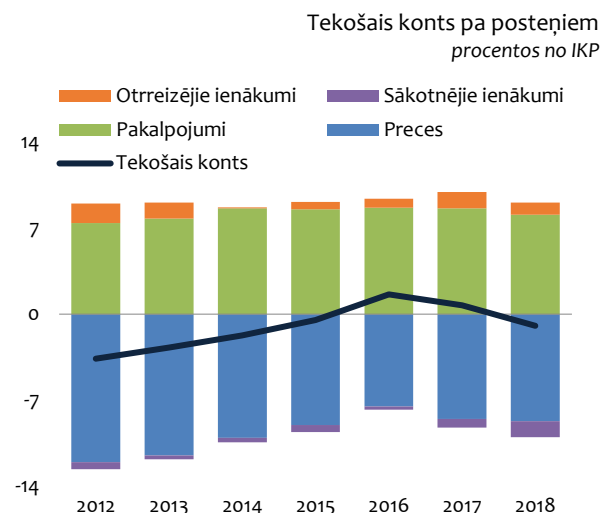
Maksājumu bilances tekošais kants ir tuvu sabalansētības līmenim. Vidēji periodā no 2010.gada līdz 2018.gadam tekošais kants bija nelielā deficītā – 0,9% no IKP, liecinot par uzkrājumu un iekšzemes investīciju sabalansētību. Tekošā konta ikgadējās svārstības ir visai nenožīmīgas. 2018.gadā tekošā konta deficīts bija 1% no IKP. Tas nepārsniedz ES brīdināšanas mehānismā noteiktos indikatīvos sliekšņus un ir vērtējams kā ilgtspējīgs.



Tekošā konta stāvokli galvenokārt nosaka izmaiņas ārējās tirdzniecības bilanciē. Latvijai ir raksturīgs ārējās tirdzniecības deficīts un tā salīdzinoši lielas svārstības. Piemēram, 2007.gadā tas sasniedza 22,8% no IKP, bet recesijas gados cikliskās korekcijas rezultātā samazinājās, galvenokārt importa apjomu būtiskā krituma dēļ.



Pēdējos trīs gados ārējās tirdzniecības deficīts bija vidēji 8,3% līmenī, tai skaitā 2018.gadā – 8,7% no IKP un bija gandrīz par 0,2 procentpunktiem lielāks nekā pirms gada. Tirdzniecības deficīta palielināšanos lielā mērā veicināja pieaugums preču importā, pieaugot iekšzemes investīcijām un mājāsaimniecību patēriņam.



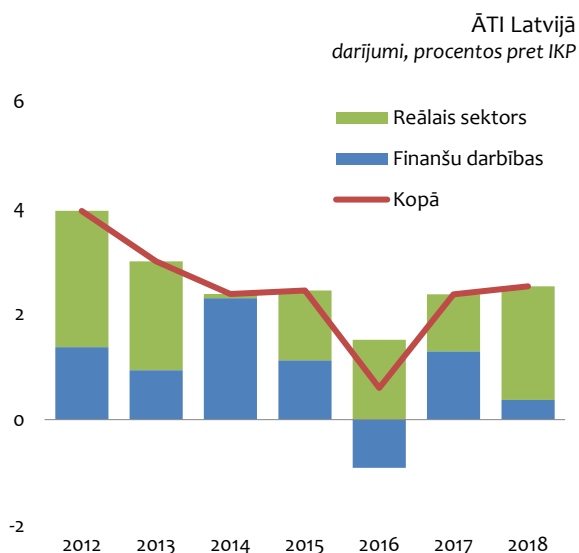
Pakalpojumu balance ir pozitīva, pēdējos 3 gados vidēji 8,5% no IKP līmenī un gandrīz pilnībā nosedz ārējās tirdzniecības deficītu. 2018.gadā pakalpojumu eksports faktiskajās cenās par 6,4% un imports – par 9,8% bija lielāks nekā pirms gada un pakalpojumu bilances pārpalikums sasniedza 8,1% no IKP (2017.gadā – 8,6% no IKP). Pakalpojumu bilances pārpalikuma samazinājumu ietekmēja transporta pakalpojumu, datoru un informācijas pakalpojumu, kā arī citu saimnieciskās darbības pakalpojumu importa apjomu pieaugums.

Ienākumu un kapitāla konta izmaiņas galvenokārt ir saistītas ar ES fondu līdzekļu apgušanas aktivitāšu izmaiņām. Kapitāla konta bilances pārpalikums vidēji pēdējos trīs gados bija 1,2% no IKP, tai skaitā 2018.gadā kapitāla konta pārpalikums sasniedza 1,8% no IKP un bija gandrīz par 1 procentpunktu lielāks nekā pirms gada.

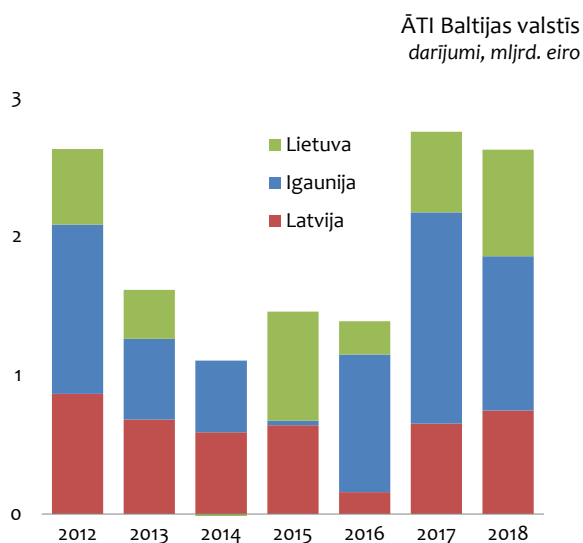
Finanšu konta bilances stāvokli pēdējos gados galvenokārt ietekmēja sabiedriskais sektors, t.i. finanšu sektora stabilizācijas pasākumi, valsts sektora parādu restrukturizācijas pasākumi Latvijas Bankas paplašinātās aktīvu iegādes programmas ietvaros. Finanšu konta svārstības ietekmēja arī nerezidentu noguldījumu samazinājums Latvijas kredītiestādēs. 2018.gadā finanšu konta aktīvi kopumā samazinājās mazāk nekā saistības un finanšu konta saldo (bez rezerves aktīviem) bija pozitīvs – 0,6% no IKP.

ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS

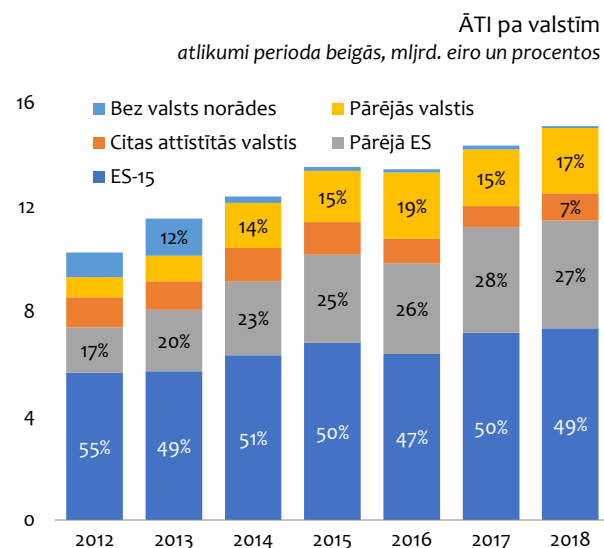
Ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) plūsmas Latvijas ekonomikā pieaug, bet joprojām ir mazākas nekā pirms krīzes. Tas galvenokārt skaidrojams ar nestabilitāti pasaules ekonomikā un pieaugušiem ģeopolitiskiem riskiem.



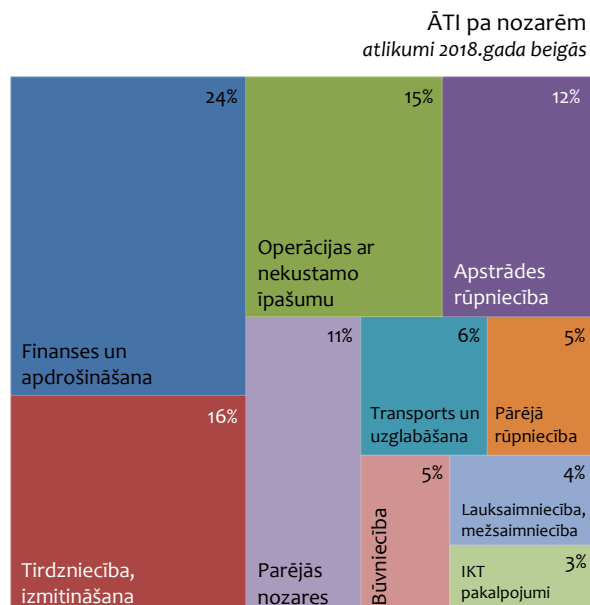
2018.gadā Latvijā piesaistīto ĀTI apjoms, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, pieauga par 16,3% un sasniedza 2,5% no IKP līmeni. Nozīmīgas ĀTI plūsmas bija veiktas darījumos ar nekustamo īpašumu, tirdzniecības un apstrādes rūpniecības nozarēs. ĀTI plūsmas finanšu starpniecībā samazinājās. Baltijas valstīs kopumā 2018.gadā piesaistītās ĀTI neto plūsmas bija 2,6 miljardi eiro, kas ir gandrīz par 5% mazāk nekā pirms gada. **Latvija piesaistīja 28,4% no visām ĀTI Baltijas valstīs**, Igaunija – 42,3% un Lietuva – 29,3%.



2018.gada beigās uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā sasniedza 15,1 miljardus eiro (51,2% no IKP). Gada laikā tās pieauga par 5,2%. Lielākā ieguldītājvalsts Latvijas ekonomikā ir Zviedrija. 2018.gada beigās Zviedrijas uzņēmēju investīcijas veidoja 17,5% no kopējām uzkrātajām ĀTI. Pārsvārā tās ir investīcijas finanšu starpniecībā. Lieli ir arī Nīderlandes, Kipras, Vācijas, Norvēģijas, Krievijas, Igaunijas, Lietuvas, Dānijas un Luksemburgas uzņēmēju ieguldījumi. Šo valstu investīciju apjomi 2018.gada beigās veidoja gandrīz 80% no kopējām uzkrātajām ĀTI Latvijas ekonomikā.

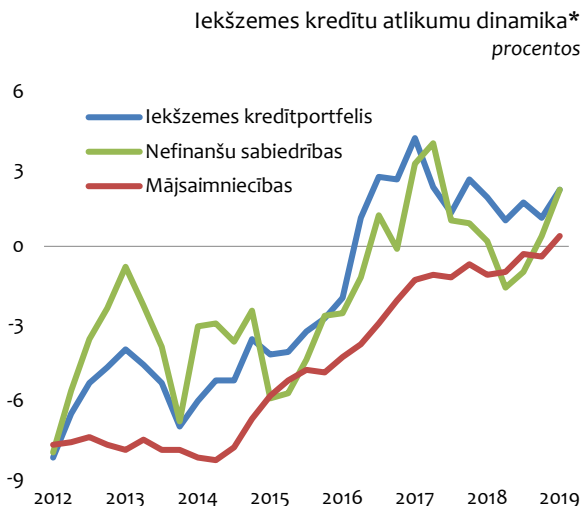


Nozaru struktūrā lielāks uzkrāto ĀTI īpatsvars ir ieguldījumiem finanšu starpniecībā (24% no kopējām uzkrātajām ĀTI), tirdzniecībā (16%), darījumos ar nekustamo īpašumu (15%) un apstrādes rūpniecībā (12%).



MONETĀRIE RĀDĪTĀJI

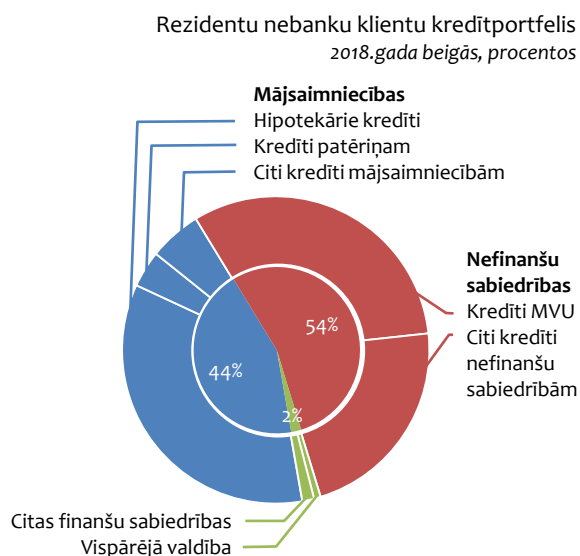
Pēc finanšu tirgus satricinājuma 2008.gada beigās un 2009.gada sākumā Latvijas monetārie rādītāji pakāpeniski stabilizējās. Pēdējos gados kreditēšana ir mērena.



* – izslēdzot vienreizējus efektus dēļ strukturālajām pārmaiņām banku sektorā. Avots: Latvijas Banka

Iekšzemes kredītportfelis joprojām attīstās lēnām.

2018.gada decembrī, salīdzinot ar 2017.gada decembra datiem, iekšzemes kredītportfelis pieauga vien par 1,6%. Privāto nefinanšu sabiedrību kredītportfelis pieauga par 0,9%. Uzņēmumu kreditēšanu lielā mērā ietekmē ES fondu līdzfinansējuma pieejamība. Arī mājsaimniecību kreditēšanā nav vērojamas būtiskas izmaiņas (2018.gada decembrī pieaugums par 0,1%).

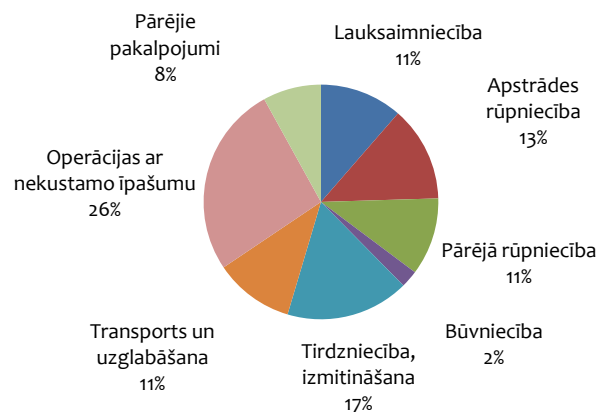


Avots: FKTK

Sadalījumā pa tautsaimniecības nozarēm, 2018.gada beigās visvairāk kredītu bija izsniegti operācijās ar

nekustamo īpašumu (26% no kopējiem izsniegtajiem kredītiem), tirdzniecības un izmitināšanā (17%), apstrādes rūpniecībā (10%).

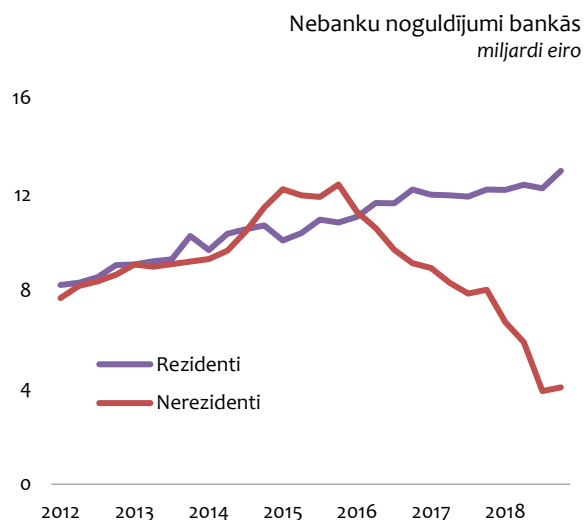
Iekšzemes nefinanšu sabiedrību kredītportfelis pa nozarēm 2018.gada beigās, procentos



Avots: FKTK

Nefinanšu sabiedrībām eiro izsniegto kredītu procentu likmes (atlikumiem) kopš 2016.gada ir samērā stabilas – 2018.gada decembrī ilgtermiņa kredītiem tās bija 2,24%, savukārt īstermiņa kredītiem – 2,79 procenti.

2018.gadā noguldījumu apjomi turpināja samazināties. To noteica galvenokārt nerezidentu noguldījumu apjumu kritums. 2018.gada 4.ceturksnī tie bija par gandrīz 70% mazāki nekā 2015.gada beigās un veidoja 24% no visiem nebanku noguldījumiem (salīdzinājumam 2015.gada 4.ceturksnī – 53% no visiem nebanku noguldījumiem). Bankām, kas strādā ar nerezidentu noguldījumiem, tiek izvirzītas augstākas prasības pret likviditāti un kapitāla pietiekamību.



Avots: FKTK

KOPBUDŽETS UN VALSTS PARĀDS

Kopš 2011.gada, kad Latvija atgriezās pie izaugsmes, ir sasniegti būtiski uzlabojumi fiskālajā pozīcijā. Vispārējās valdības budžeta deficīts atbilstoši Eiropas kontu sistēmai ir samazināts no 9,1% no IKP 2009.gadā līdz aptuveni 1,2-1,5% no IKP 2013.-2015.gados. 2016.gadā pirmo reizi kopš 1998.gada budžetā bija pārpalikums 0,1% no IKP, bet 2017.gadā budžetā bija neliels deficīts 0,6% no IKP, jeb 0,6% no IKP.

Pēc EM novērtējuma 2018.gadā budžetā bija deficīts aptuveni 1% apmērā no IKP.

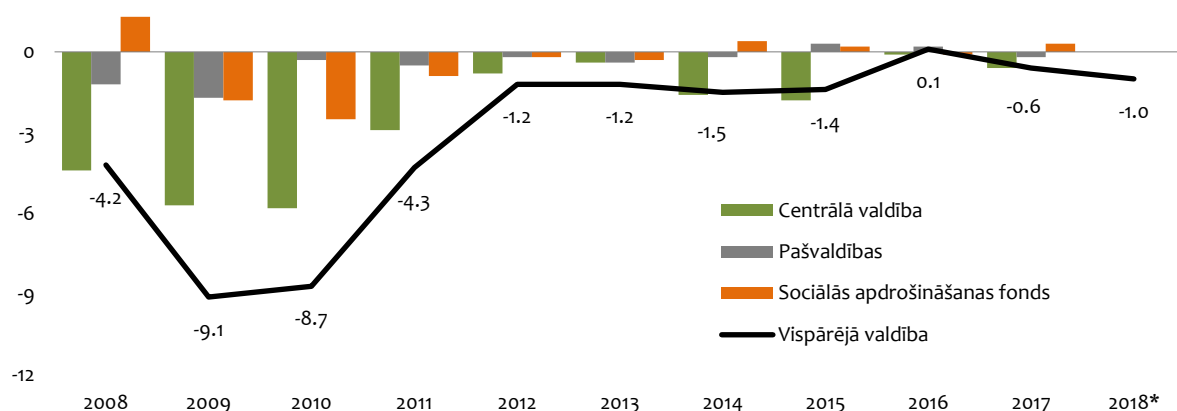
Valsts budžetu 2019.gadam galīgā variantā Saeima pieņēma 2019.gada 3.aprīlī. Tajā tiek plānots deficīts 0,5%

apmērā no IKP. 2019.gadā tiek paredzēta arī fiskālā nodrošinājuma rezerve 0,1% apmērā no IKP.

Vispārējās valdības budžets

	2013	2014	2015	2016	2017
Ieņēmumi, mljrd. eiro	8,3	8,6	9,0	9,3	10,1
% pret IKP	36,6	36,6	36,9	37,0	37,2
Izdevumi, mljrd. eiro	8,6	9,0	9,3	9,3	10,2
% pret IKP	37,7	38,1	38,2	37,0	37,7
Bilance, mljrd. eiro	-0,3	-0,4	-0,3	0,02	-0,1
% pret IKP	-1,2	-1,5	-1,4	0,1	-0,6

Vispārējās valdības sektora budžeta balance sadalījumā pa apakšsektoriem procentos no IKP

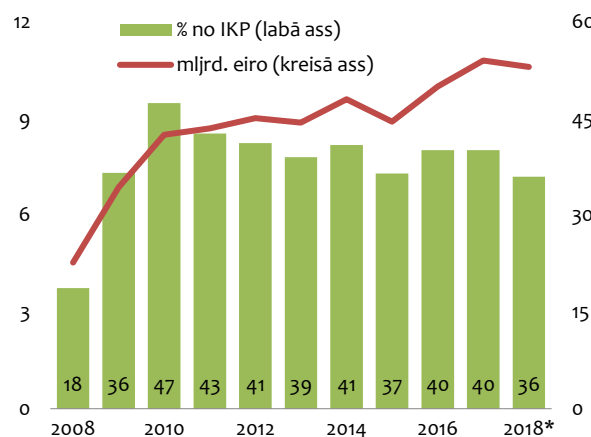


* EM novērtējums

Vispārējās valdības parāda līmenis Latvijā ir viens no zemākajiem ES. Vispārējās valdības parāds Latvijā līdz 2007.gadam palielinājās mēreni. Sākot ar 2008.gadu, lai finansētu valsts finansiālās saistības, vispārējās valdības parāds pieauga straujāk un 2010.gada beigās sasniedza 8,4 mljrd. eiro jeb 46,8% no IKP. Kopš 2011.gada beigām vispārējās valdības parādam ir tendence samazināties. Pēc EM novērtējuma tas bija 36% no IKP.

Veicot savlaicīgus aizņemšanās pasākumus atbilstoši vidējā termiņa stratēģijai, kā arī turpinot īstenot ilgtspējīgu fiskālo politiku, ar likmju un termiņu ziņā labvēlīgiem nosacījumiem ir iespējams pārfinansēt pašreiz uzņemtas centrālās valdības parāda saistības, kā arī ilgtermiņā panākt vispārējās valdības parāda līmeņa samazināšanos un stabilizēšanos ilgtspējīgā līmenī, pārliecinoši ievērojot Māstrihtas līgumā noteikto vispārējās valdības parāda apjoma kritēriju.

Vispārējās valdības konsolidētais bruto parāds pēc nominālvērtības gada beigās

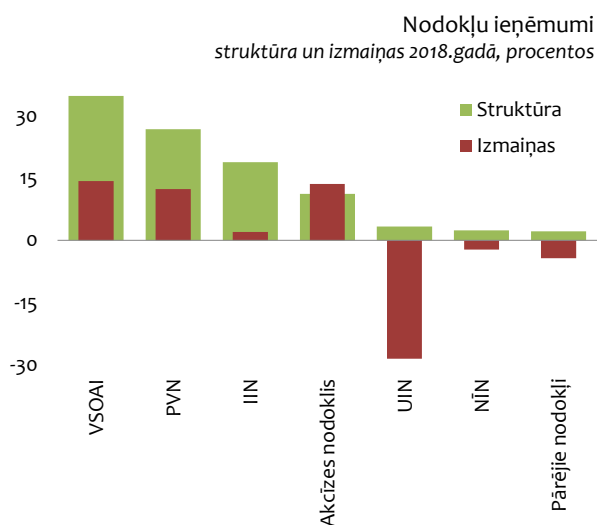


* EM novērtējums

BUDŽETA IEŅĒMUMI UN IZDEVUMI

2018.gadā strauji pieauga gan valsts konsolidētā budžeta ieņēmumi, gan izdevumi. Salīdzinot ar 2017.gadu, ieņēmumi pieauga par 13,1% un sastādīja 10,9 mljrd. eiro. Pieauga gan patēriņa, gan resursu un nodarbinātības nodokļu ieņēmumi.

Nodarbinātības nodokļu ieņēmumu pieaugumu sekmēja nodarbinātības un darba samaksas pieaugums, kā arī minimālās algas kāpums. Nodarbinātības nodokļi veido nedaudz vairāk nekā pusi no visiem nodokļu ieņēmumiem.



2018.gadā samazinājās kapitāla nodokļu ieņēmumi. Nekustamā īpašuma nodokļu ieņēmumi samazinājās par 2,2%, bet uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumu sarukums bija straujāks – par 28,6%, salīdzinot ar 2017.gadu.

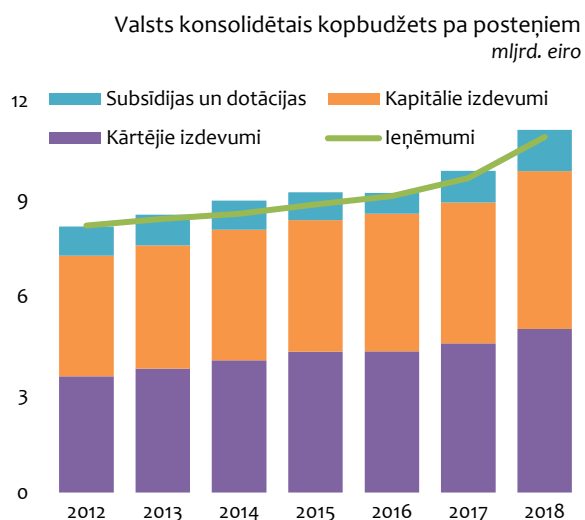
Valsts konsolidētais kopbudžets

	mljrd. eiro			izmaiņas procentos
	2016	2017	2018	2018
Ieņēmumi, tai skaitā:	9,1	9,6	10,9	13,1
Nodokļu ieņēmumi, tai skaitā:	7,8	8,5	9,2	8,2
Sociālās apdrošināšanas iemaksas	2,5	2,8	3,2	14,3
Pievienotās vērtības nodoklis	2,0	2,2	2,5	12,3
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	1,1	1,1	1,2	2,0
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	0,4	0,4	0,3	-28,6
Akcīzes nodoklis	0,9	0,9	1,0	13,5
NĪN	0,2	0,2	0,2	-2,2
Pārējie nodokļi	0,3	0,3	0,3	-9,5
Citi ieņēmumi	1,2	1,1	1,7	55,1
Izdevumi	9,2	9,8	11,1	12,7

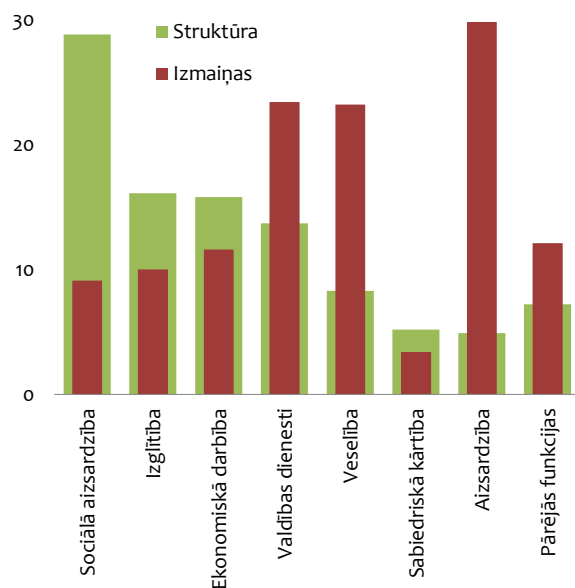
2018.gadā par 12,7% pieauga arī netiešo nodokļu ieņēmumi. Būtiskākais devums šajā nodokļu grupā bija ieņēmumiem no pievienotās vērtības nodokļa.

Vispārējās valdības budžeta izdevumi 2018.gadā bija 11,1 mljrd. eiro, kas ir par 12,7% vairāk nekā 2017.gadā.

Budžeta izdevumi atbilstoši ekonomiskajām kategorijām 2018.gadā pieauga subsīdijām un dotācijām – par 12,3% un kārtējie izdevumi – par 9,9%. Īpaši strauji pieauga kapitālie izdevumi – par 30,7%.

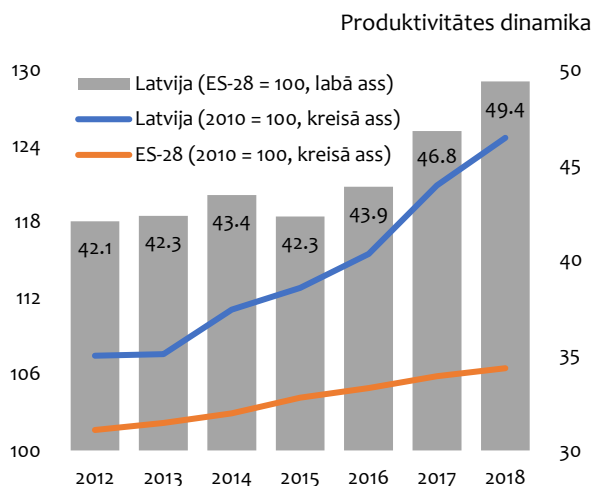


Budžeta izdevumi pēc funkcionālajām kategorijām 2018.gadā pieauga visās kategorijās, bet straujāk – aizsardzībai, vispārējiem valdības dienestiem un veselībai.

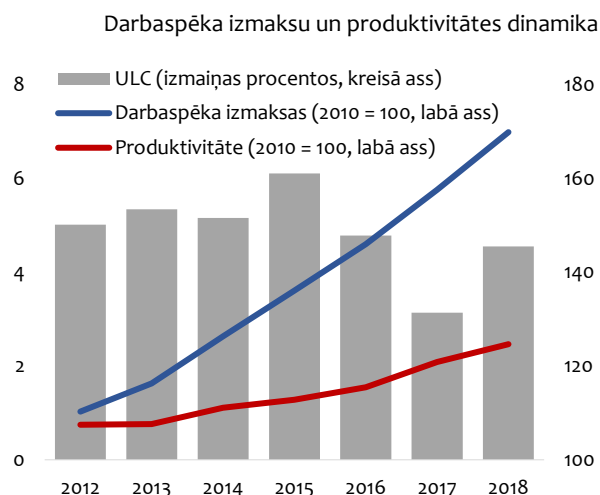
Valsts konsolidētais kopbudžeta izdevumi pa funkcijām
struktūra un izmaiņas 2018.gadā, procentos

PRODUKTIVITĀTE UN KONKURĒTSPEJA

Produktivitātes dinamika Latvijā pēdējos gados ir bijusi straujāka nekā vidēji ES. Laika periodā no 2010. līdz 2018. gadam produktivitātes plaša ar ES vidējo līmeni samazinājās gandrīz par 12% punktiem. 2018. gadā produktivitāte Latvijas tautsaimniecībā kopumā, ko raksturo IKP apjoms uz vienu nodarbināto, sasniedza 49,4% no vidējā ES līmeņa.



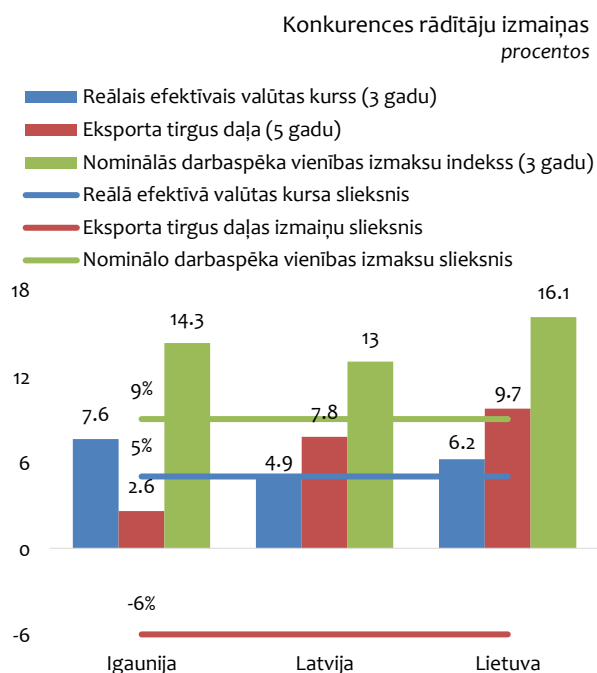
Pēc produktivitātes pieauguma tempiem Latvija ieņem vienu no līderpozīcijām ES dalībvalstīs, tomēr **darbaspēka izmaksas ir augušas straujāk nekā produktivitāte**, apdraudot Latvijas uzņēmēju konkurētspēju izmaksu jomā. Par izmaksu konkurētspējas mazināšanās pieaugušiem riskiem liecina arī nominālās darbaspēka vienības izmaksu (ULC) pieaugums.



Pēdējos trīs gados (2016.-2018.gadā) produktivitāte vidēji gadā pieauga par 3,4%, kamēr darbaspēka izmaksas palielinājās par 7,7%, t.i., gandrīz 2,5 reizes straujāk.

Darbaspēka izmaksu spēcīgu kāpumu ietekmē gan algu konverģences procesi integrētajā ES darba tirgū, gan saspīlētāka situācija iekšzemes darba tirgū.

Pēdējos gados nominālā ULC īpaši spēcīga dinamika ir vērojama visās Baltijas valstīs. Laika periodā no 2016. līdz 2018. gadam nominālais ULC Latvijā pieauga par 13%, Igaunijā – par 14,3% un Lietuvā – par 16,1%, kas ir daudz straujāk nekā vidēji ES (0,7%) un šim rādītājam ir pārsniegts MIP sliekšnis.



Neskatoties uz izmaksu konkurētspējas rādītāja (ULC) negatīvām tendencēm, **Latvijas daļa eksporta tirgos pieaug.** Laika periodā no 2013. līdz 2017. gadam Latvijas eksporta daļa pasaules preču un pakalpojumu tirgos pieauga par 7,8%, un tas nozīmē, ka Latvija vēl saglabā savu konkurētspēju ārējos tirgos. Tomēr dati par gada tirgus daļas izmaiņām liecina, ka pozitīvās tendences kļūst arvien mērenākas.

Reālā efektīvā valūtas kursa (REER) dinamika pieaug straujāk. Uz patēriņa cenu indeksa (PCI) balstīts REER pret 42 tirdzniecības partnervalstīm pēdējos trīs gados (2016.-2018.gadā) pieauga par 4,9% (t.sk. pret eirozonas partnervalstīm – par 1,3%), kas ir tuvu MIP sliekšnim.

Darbaspēka izmaksu pieaugums, kas netiks kompensēts ar atbilstošu produktivitātes kāpumu var radīt nopietnu spiedienu uz peļņas normas samazināšanos, lai saglabātu cenu konkurētspēju ārējos tirgos. Bez tam, ilgstoši pozitīva ULC dinamika palielina valsts ārējās nesabalansētības draudus.

BRĪDINĀŠANAS MEHĀNISMS

Atbilstoši 2011.gadā pieņemtajiem ekonomiskās un fiskālās politikas uzraudzības noteikumiem ES līdzās pārmērīgā budžeta deficīta procedūrai tika izveidota arī makroekonomiskās nesabalansētības procedūra, kuras mērķis ir savlaicīgi identificēt (ar brīdināšanas mehānisma rādītāju saraksta palīdzību) un koriģēt makroekonomiskās nesabalansētības.

Brīdināšanas mehānisma ziņojumā par 2019.gadu Latvija nebija atzīmēta to 13 ES dalībvalstu vidū, kurām tika konstatētas makroekonomiskās nesabalansētības un par kurām ir nepieciešama padziļinātā izpētē. Tomēr rādītāju sarakstā (skat. tabulu) Latvijai ir divi rādītāji, kas pārsniedz noteiktos sliekšņus. Neto starptautisko ieguldījumu pozīcijas rādītājs turpina uzlaboties, jo Latvijas ārējās parādsaistības pārējai pasaulei pieauga lēnāk nekā pieauga

iekšzemes kopprodukts. Nominālās darbaspēka vienības izmaksu indekss, līdzīgi kā Lietuvai, Bulgārijai un Igaunijai, pārsniedza slieksni, jo turpināja palielināties darba samaksa (Latvijā pamatā privātajā sektorā netirgojamās nozarēs). Darba samaksas pieaugums ir bijis straujāks nekā produktivitātes pieaugums. Paredzams, ka darba samaksas pieaugums arī turpmāk būs spēcīgs, jo darba tirgū palielināsies pieprasījums. Vēl divu rādītāju vērtības svārstās tuvu noteiktajiem sliekšņiem – reālais efektīvais valūtas kurss, kas aprēķināts 42 tirdzniecības partneriem, un mājokļu cenu indekss, kas atspoguļo pieprasījuma pieaugumu mājokļu tirgū. Savukārt visi nodarbinātības rādītāji turpināja uzlaboties – pieauga nodarbinātības līmenis, bet samazinājās gan ilgstošais bezdarbs, gan jauniešu bezdarbs.

Makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras rādītāju saraksts Latvijai

	Robež- vērtības	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ārējā nelīdzsvarotība un konkurētspēja									
Tekošā konta bilance (% no IKP, 3 gadu vidējais rādītājs)	-4%/6%	2,2	-1,6	-3,2	-2,7	-1,6	-0,2	0,6	0,5
Neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (% no IKP)	-35%	-74,4	-67,2	-66,4	-66,1	-63,5	-58,4	-56,3	-49,1
Reālais efektīvais valūtas kurss – 42 tirdzniecības partneri, SPCI deflatora (% izmaiņas 3 gadu laikā)	±5%* & ±11%	-2,4	-8,6	-1,7	0,4	2,5	4,8	1,6	4,9
Eksporta tirgus daļa – % no pasaules eksporta (% izmaiņas 5 gadu laikā)	-6%	26,6	7,9	5,9	11,0	12,5	9,4	7,8	..
Nominālās darbaspēka vienības izmaksu indekss (% izmaiņas 3 gadu laikā)	9%* & 12%	-21,0	-6,9	8,1	16,3	17,5	16,9	14,7	13,0
Iekšējās nesabalansētības									
Mājokļu cenu deflācija (% izmaiņas gadā)	6%	4,1	-0,4	6,5	4,3	-2,4	7,3	5,5	..
Privātā sektora kredītplūsma (izteikta % no IKP, konsolidēta)	14%	-2,0	-2,1	0,9	-11,8	0,7	0,3	0,3	..
Privātā sektora parāds (izteikts % no IKP, konsolidēts)	133%	115,3	97,9	92,6	96,2	88,9	88,0	83,5	..
Vispārējās valdības parāds (izteikts % no IKP)	60%	42,7	41,2	39,0	40,9	36,8	40,3	40,0	..
Bezdarba līmenis (3 gadu vidējais rādītājs)	10%	17,7	16,9	14,4	12,6	10,9	10,1	9,4	8,6
Finanšu sektora saistības kopā (% izmaiņas gadā)	16,5%	-4,1	5,2	5,2	10,4	12,2	5,8	6,1	..
Jauni nodarbinātības rādītāji									
Ekonomiski aktīva darbaspēka līmenis – % no visiem iedzīvotājiem, kuru vecums ir no 15 līdz 64 gadiem (% izmaiņas 3 gadu laikā)	-0,2 procentpunkti	-1,4	0,9	1,0	1,8	1,3	2,3	2,4	..
Ilgtermiņa bezdarba līmenis – % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem (% izmaiņas 3 gadu laikā)	0,5 procentpunkti	6,9	3,3	-3,1	-4,2	-3,3	-1,7	-1,3	..
Jauniešu bezdarba līmenis – % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem (% izmaiņas 3 gadu laikā)	2 procentpunkti	17,4	-4,8	-13,0	-11,4	-12,2	-5,9	-2,6	-4,1

* – eirozonas valstīm.

Piezīme: izceltie skaitļi pārsniedz agrās brīdināšanas mehānismā noteiktās robežvērtības jeb sliekšņus.

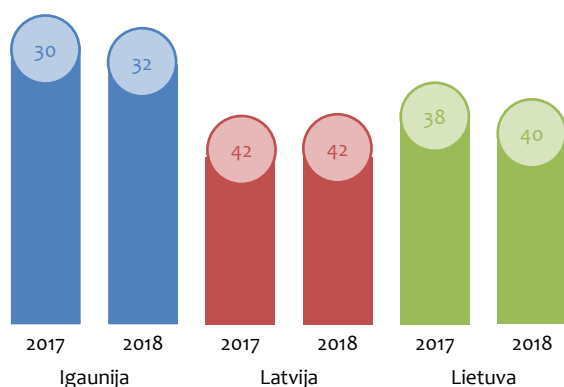
Avots: MIP procedūras rādītāji, Eurostat

2019 | 1

LATVIJA STARPTAUTISKAJOS REITINGOS

Apvienoto Nāciju Organizācijas, Pasaules Bankas grupas, Pasaules Ekonomikas foruma un citu organizāciju veidotie reitingi raksturo Latviju kā valsti, kas savas konkurētspējas uzlabošanā veic daudz reformu, uzlabojot e-pārvaldi, uzņēmējdarbības vidi, cilvēkresursus, IKT infrastruktūru, u.c. jomas, vienlaicīgi nodrošinot arī brīvu presi un militāri neapdraudot citas pasaules valstis. Pasaules ekonomikas foruma ziņojumā jaunajā **Globālās konkurētspējas indeksā (GCI 4.0) 2018.gadam** Latvija ierindota 42.vietā starp 140 apsekotajām pasaules ekonomikām.

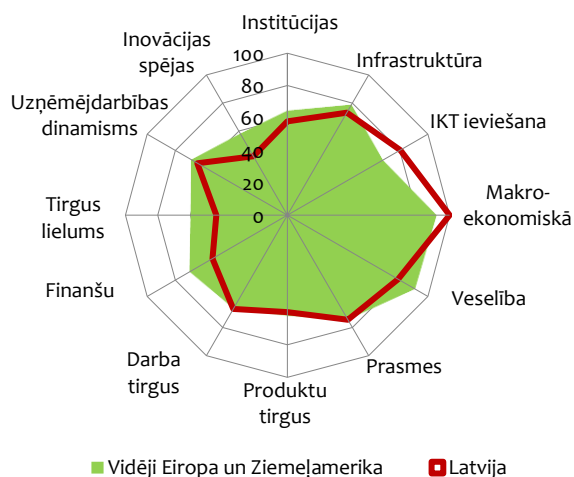
Baltijas valstu vietas Globālās konkurētspējas indeksā 4.0



Avots: World Economic Forum, The Global Competitiveness Report 2018

2018.gadā salīdzinājumā ar 2017.gada rezultātu Latvijas vieta GCI 4.0 nav mainījusies, bet uzlabojumi ir novēroti 11 no 12 pilāriem.

Latvijas GCI 4.0 2018. gadam sadalījumā pa pilāriem pēc pilāra vērtības skalā no 0 līdz 100

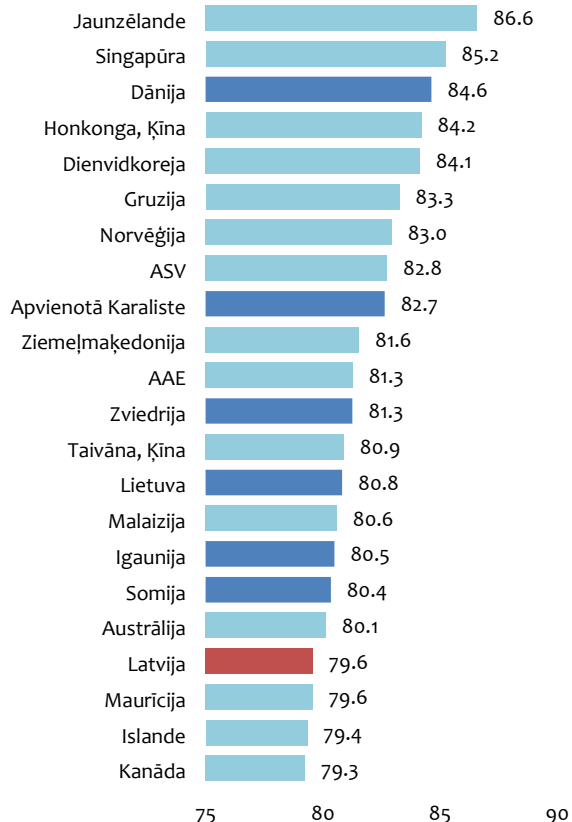


Avots: World Economic Forum, The Global Competitiveness Report 2018

Makroekonomiskās stabilitātes pilārā Latvija līdzīgi kā vēl 30 valstis ir ierindota 1.vietā. IKT ieviešanas pilārā Latvija ir ierindojusies 11.vietā pateicoties labai interneta infrastruktūrai un lielumam interneta lietotāju īpatsvaram. Augstās vietās ir ierindotas arī prasmes – 23.vieta un darba tirgus – 29.vieta. Vidējs snieguma ir pilāriem: uzņēmējdarbības dinamisms – 47.vieta, infrastruktūra – 47.vieta, institūcijas – 49.vieta, produktu tirgus – 49.vieta un inovācijas spējas – 52.vieta. Vissliktākais vērtējums ir pilāriem: veselība – 76.vieta, finanšu sistēma – 94.vieta un tirgus lielums – 94.vieta.

Pasaules Bankas grupas pētījumā *Doing Business* 190 valstu konkurencē Latvija ir ierindota 19.vietā. Vērtējot pozīciju ES valstu vidū, Latvija *Doing Business* 2019 pētījumā ir vienā no augstākajām pozīcijām. Salīdzinot ar 2018.gada vērtējumu, uzlabojušās vai palikušas nemainīgas 8 rādītāju grupu vērtības, bet 2 rādītāju grupām rezultāti ir pasliktinājušies.

Doing Business 2019 pētījuma rezultāti
indekss kopā: vērtējums 0-100



Avots: *Doing Business* 2019: Training for Reform, International Bank for Reconstruction and Development, The World Bank

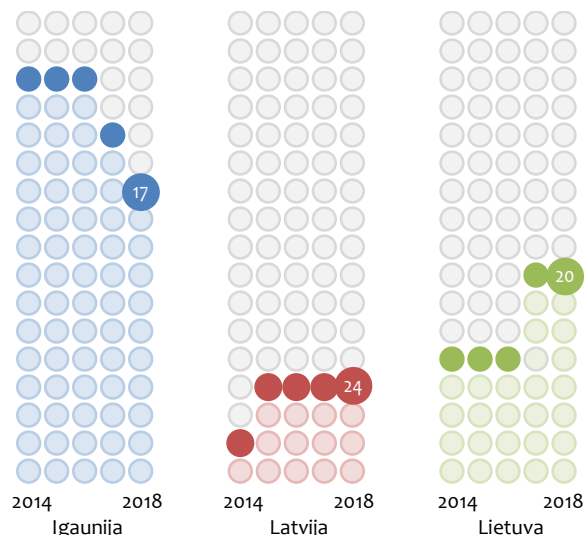
Baltijas valstu vērtējumi pa rādītājiem *Doing Business 2019* reitingā

	Latvija			Lietuva		Igaunija	
	vieta	vērtējums	vērtējuma izmaiņas, salīdzinot ar <i>Doing Business 2018</i>	vieta	vērtējums	vieta	vērtējums
Indekss kopā	19	79,59	0,33	14	80,83	16	80,50
Uzņēmējdarbības uzsākšana	24	94,13	0,02	31	93,18	15	95,25
Būvniecības atļaujas	56	73,46	0,05	7	84,86	14	82,53
Elektroenerģijas pieslēgumi	53	82,24	3,19	26	88,43	46	83,26
Nekustamā īpašuma reģistrācija	25	81,45	-0,42	3	92,96	6	91,02
Kreditu reģistrs	12	85,00	0	44	70,00	44	70,00
Investoru (mazākuma) tiesību aizsardzība	51	63,33	0	38	66,67	83	56,67
Nodokļu maksāšana	13	89,74	-0,05	18	88,66	14	89,56
Pārrobežu tirdzniecība	26	95,26	0	19	97,83	17	99,92
Līgumsaistību izpilde	20	71,66	0	7	78,80	13	74,34
Uzņēmējdarbības izbeigšana	54	59,60	0,50	85	46,87	47	62,51

Avots: *Doing Business 2019: Training for Reform*, International Bank for Reconstruction and Development, The World Bank

Eiropas Komisijas ikgadēji publicētajā Eiropas inovācijas rezultātu pārskatā 2018 (*European Innovation Scoreboard 2018*) Latvija 28 ES valstu vidū ir ierindojusies 24.vietā un trešo gadu pēc kārtas ir iekļauta *mēreno novatoru* valstu grupā. Kā Latvijas inovācijas sistēmas relatīvās priekšrocības ir atzīmētas: inovācijai draudzīga vide, finanses un atbalsts, bet relatīvi vājākās jomas ir: novatori un uzņēmumu investīcijas.

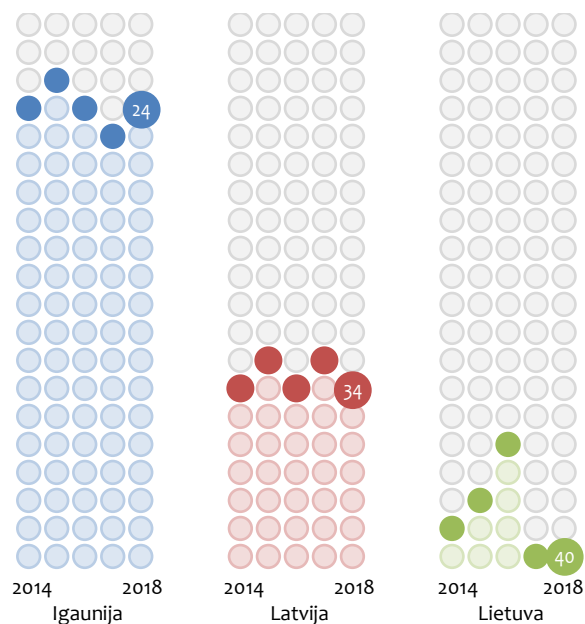
Baltijas valstu vietas Eiropas Inovācijas rezultātu pārskatā



Avots: European Commission, European Innovation Scoreboard 2018

iekšzemes kopējie izdevumi pētniecībai un attīstībai, ko finansē ārzemes, iekšzemes kopprodukta pieaugums uz vienu strādājošo pēc pirktspējas paritātes, ka arī radošo industriju produktu apjoma pieaugums.

Baltijas valstu vietas Pasaules Inovāciju indeksā



Avots: Cornell University, INSEAD, WIPO, The Global Innovation Index 2018: Energizing the World with Innovation

Pasaules Inovācijas indeksā 2018 (*Global Innovation Index 2018*) Latvija ir ierindojusies 34.vietā starp 126 apsekotajām valstīm. Kā Latvijas stiprās puses ir izcelti: uzņēmējdarbības uzsākšanas vieglums, skolēnu un skolotāju attiecība vidējās izglītības iestādēs, atbilstība vides vadības sistēmas standartiem, kredītu saņemšanas vieglums, sieviešu ar augstāko izglītību īpatsvars,

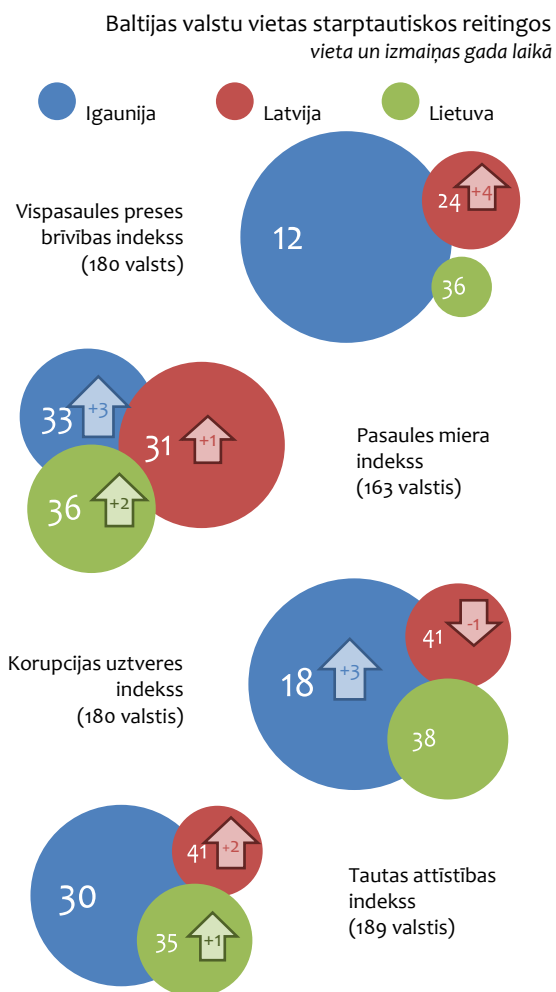
Starptautiskās preses un vārda brīvības organizācijas "Reportieri bez robežām" veidotajā **Vispasaules preses brīvības indeksā Latvija 2018.gadā** ieņēma 24.vietu (no apsekotajām 180 valstīm) pakāpjoties par 4 pozīcijām salīdzinot ar 2017.gada rezultātu.

Ekonomikas un miera institūta veidotajā **Pasaules miera indeksā** Latvija 2018.gadā ieņēma 31.vietu (no

apsekotajām 163 valstīm) pakāpjoties par 1 pozīciju, salīdzinot ar 2017.gada rezultātu.

Starptautiskās pretkorupcijas organizācijas *Transparency International* veidotajā **Korupcijas uztveres indeksā** Latvija 2018.gadā ieņēma 41.vietu (no apsekotajām 180 valstīm), pasliktinot pozīciju par vienu vietu, salīdzinot ar 2017.gada rezultātu, lai gan indeksa vērtība nemainījās.

Apvienoto Nāciju attīstības programmas (*UNDP*) veidotajā **Tautas attīstības indeksā**, Latvija 2017.gadā ieņēma 41.vietu (no apsekotajām 189 valstīm) pakāpjoties par 2 pozīcijām, salīdzinot ar precizēto 2016.gada rezultātu.

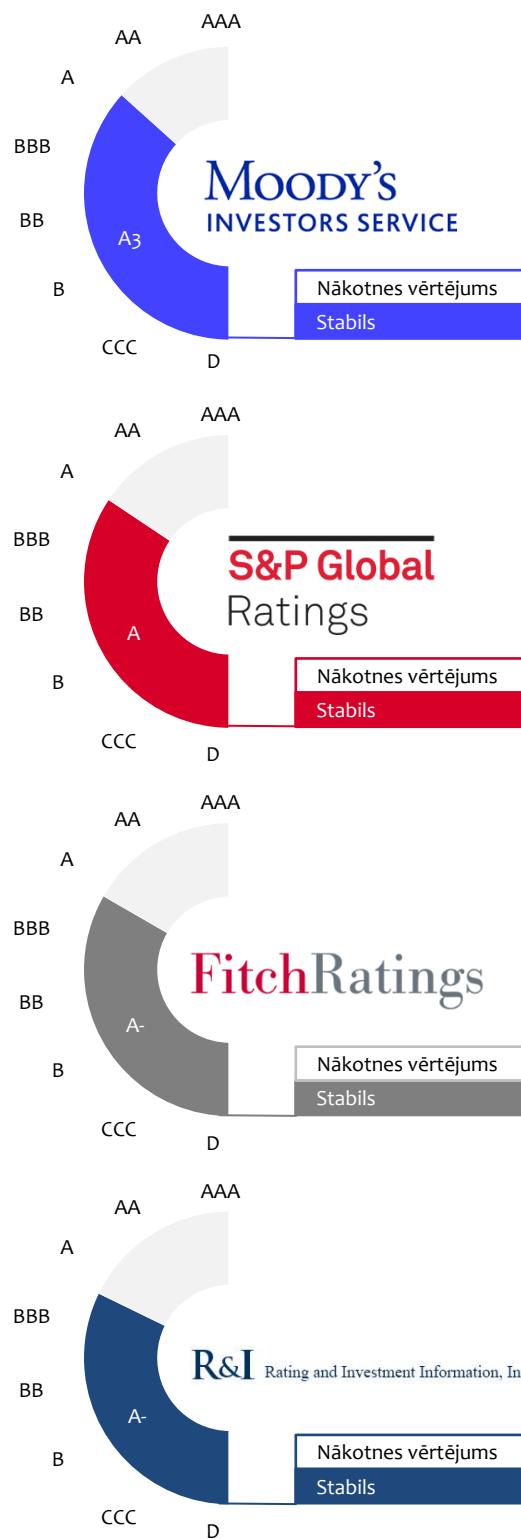


Avots: *Reporters Without Borders, 2018 World Press Freedom Index; The Institute for Economics and Peace, Global Peace Index 2018; Transparency International, Corruption Perceptions Index 2018; United Nations Development Programme, Human Development Indices and Indicators, 2018 Statistical Update*

Reitinga aģentūras (*Moody's Investors Service, Fitch Ratings, S&P Global, R&I*) pozitīvi novērtē Latvijas finanšu sistēmas un politikās situācijas stabilitāti, stingro fiskālās disciplīnas ievērošanu, kā arī vispārējo ekonomikas attīstību, kas ļauj uzturēt kredītreitingu esošajā līmenī. Nerezidentu noguldījumu samazinājums Latvijas banku

sektorā ir pazeminājis ārējos riskus. Tālāko Latvijas kredītreitinga uzlabošanas sekmētu straujāka valsts parāda samazināšana, budžeta ienākumu palielināšana un stabila Latvijas tautsaimniecības izaugsme (bez ekonomikas pārkaršanas).

Latvijas kredītreitings ilgtermiņa saistībām ārvalstu valūtā



Avots: Valsts kase